

קובץ חקיקה לבחינת הסמכה

מועד דצמבר 2019

תוכן עניינים

2	חוק ההתיישנות, התשי"ח-1958
6	חוק החברות, התשנ"ט-1999
17	חוק חוזה ביטוח, תשמ"א-1981
19	חוק החוזים (חלק כללי), התשל"ג-1973
24	חוק החוזים (תרופות בשל הפרת חוזה), התשל"א-1970
27	חוק הירושה, התשכ"ה-1965
32	חוק לשכת עורכי הדין, התשכ"א-1961
35	כללי לשכת עורכי הדין (אתיקה מקצועית), התשמ"ו-1986
41	כללי לשכת עורכי הדין (דירקטורים בחברה ציבורית), התשמ"ט-1988
42	חוק מיסוי מקרקעין (שבח ורכישה), תשכ"ג-1963
47	חוק יסוד: הממשלה
50	חוק המקרקעין, התשכ"ט-1969
58	פקודת הנזיקין [נוסח חדש]
61	חוק סדר הדין הפלילי [נוסח משולב], התשמ"ב-1982
66	חוק העונשין, התשל"ז-1977
76	חוק הערבות, תשכ"ז-1967
81	חוק פיצויים לנפגעי תאונות דרכים, התשל"ה-1975

חוק ההתיישנות, תשי"ח-1958

פרק ראשון: עיקרי ההתיישנות

1. בחוק זה – הגדרות
- ”בית משפט” – כל רשות שיפוטית או בורר, ולמעט בית דין דתי;
- ”תובענה” – הליך אזרחי לפני בית משפט;
- ”מקרקעין” – קרקע מכל סוג וכל זכות או טובת הנאה בקרקע וכל דבר המחובר לקרקע חיבור קבע וכל זכות או טובת הנאה הטעונים רישום בספרי האחוזה.
2. תביעה לקיום זכות כל שהיא נתונה להתיישנות, ואם הוגשה תובענה על תביעה שהתיישנה וטען הנתבע טענת התיישנות, לא יודקק בית המשפט לתובענה, אך אין בהתיישנות בלבד כדי לבטל את הזכות גופה. טענת התיישנות
3. אין נזקקים לטענת התיישנות אם לא טען הנתבע טענה זו בהזדמנות הראשונה לאחר הגשת התובענה. הזמן לטענת התיישנות
4. בתובענה על תביעה שלא התיישנה או שהתיישנה אך לא נטענה נגדה טענת התיישנות, לא תישמע טענת התיישנות נגד קיזוז באותה תובענה ולא נגד תביעה שכנגד, כשהיא והתביעה שבאותה תובענה נושאן אחד או כשהן נובעות מאותן נסיבות. תביעה שכנגד וקיזוז
- פרק שני: תקופת התיישנות**
5. התקופה שבה מתיישנת תביעה שלא הוגשה עליה תובענה (להלן – תקופת ההתיישנות) היא – הזמן להתיישנות
- (1) בשאינו מקרקעין – שבע שנים;
- (2) במקרקעין – חמש-עשרה שנה; ואם נרשמו בספרי האחוזה לאחר סידור זכות קנין לפי פקודת הקרקעות (סידור זכות הקנין) – עשרים וחמש שנה.
6. תקופת ההתיישנות מתחילה ביום שבו נולדה עילת התובענה. תחילת ההתיישנות
7. מרוץ תקופת ההתיישנות של תביעה יושעה כל עוד נמנע התובע מלהגיש תובענה בשל כך שהנתבע, או מי מטעמו, מטעה בידועין את התובע, מפעיל נגדו כוח, מאיים עליו או מנצל את מצוקתו; לעניין זה, ”הטעיה” – לרבות בדרך של אי-גילוי בידועין של עובדה מהעובדות המהוות את עילת התובענה. (תיקון מס’ 5) חוקון”ה-15-2015
8. נעלמו מן התובע העובדות המהוות את עילת התובענה, מסיבות שלא היו תלויות בו ושאינן בזהירות סבירה לא יכול היה למנוע אותן, תתחיל תקופת ההתיישנות ביום שבו נודעו לתובע עובדות אלה. התיישנות שלא מדעת
9. הודה הנתבע, בכתב או בפני בית משפט, בין בתוך תקופת ההתיישנות ובין לאחריה, בקיום זכות התובע, תתחיל תקופת ההתיישנות מיום ההודאה; ומעשה שיש בו משום ביצוע מקצת הזכות, דינו כהודאה לענין סעיף זה. הודאה בקיום זכות
- בסעיף זה, ”הודאה” – למעט הודאה שהיה עמה טיעון התיישנות.
- פרק שלישי: חישוב תקופת ההתיישנות**
10. בחישוב תקופת ההתיישנות לא יבוא במנין הזמן שבו עדיין לא מלאו לתובע שמונה-עשרה שנה. קטינות
11. בחישוב תקופת ההתיישנות לא יבוא במנין הזמן שבו התובע לא היה מסוגל לדאוג לעניניו מחמת ליקוי נפשי או שכלי, זמני או קבוע, ולא היה עליו אפוטרופוס; היה עליו אפוטרופוס, לא יבוא במנין הזמן שבו טרם נודעו לאפוטרופוס העובדות המהוות את עילת התובענה. ליקוי נפשי או שכלי (תיקון מס’ 3)
12. בחישוב תקופת ההתיישנות לא יבוא במנין הזמן שבו היה התובע אפוטרופוס של הנתבע או נתון לאפוטרופסותו. יחסי אפוטרופסות
13. בחישוב תקופת ההתיישנות לא יבוא במנין הזמן שבו היו בעלי הדין נשואים זה לזה; בנישואין שהוכרזו כדין בטלים מעיקרא או שהופקעו כדין, יראו את בעלי הדין לענין סעיף זה, כאילו היו נשואים זה לזה עד יום ההכרזה או עד יום ההפקעה. נישואין

14. בחישוב תקופת ההתיישנות לא יבוא במנין הזמן שבו נמצא אחד מבעלי הדין בשטח מדינה, שמחמת התנאים שהיה נתון בהם שם או מחמת היחסים שהיו שוררים בין אותה מדינה לבין מדינת ישראל לא יכול היה, הוא או בעל דינו, לקיים את הבירור המשפטי.
בסעיף זה –

שהות מחוץ לישראל

“שטח מדינה” – לרבות כל ארץ חסות וכל שטח התפוס למעשה בידי מדינה;
“בעל דין” – לגבי נכס המוקנה לאפוטרופוס על נכסי נפקדים, לאפוטרופוס על נכסי גרמנים או לממונה על רכוש האויב – מי שהיה בעל הנכס האמור ערב ההקנייה, ולגבי נכס שבניהולו של האפוטרופוס הכללי – בעל הנכס.

(תיקון מס' 2)
תשל"ח-1978

15. הוגשה תובענה לפני בית משפט, לרבות בית דין דתי, והתובענה נדחתה באופן שלא נבצר מן התובע להגיש תובענה חדשה בשל אותה עילה, לא יבוא במנין תקופת ההתיישנות הזמן שבין הגשת התובענה ובין דחייתה.

תובענה שנדחתה

16. נתעכב מנין תקופת ההתיישנות כאמור בסעיפים 10 ו-12 עד 15, לא תסתיים התקופה לפני שעברה לפחות שנה אחת מן היום שבו חדל העיכוב; נתעכב מנין התקופה כאמור בסעיף 11 – לא תסתיים התקופה לפני שעברו לפחות שנתיים מן היום שבו חדל העיכוב.

תקופת ההתיישנות
לאחר עיכוב

17. נבצר מן התובע בשנה האחרונה של תקופת ההתיישנות להגיש את התובענה מפני שנסגר בית המשפט המוסמך לדון בה, לא תסתיים תקופת ההתיישנות לפני שעברה שנה מן היום שבו חזר ונפתח בית המשפט.

סגירת בית משפט

18. לענין חישוב תקופת ההתיישנות אין נפקא מינה אם הזכות נתבעת על ידי הזכאי המקורי או על ידי חליפו או אם הזכות נתבעת נגד החייב המקורי או נגד חליפו, ובלבד שאם נסבה הזכות בדרך ירושה, לא תסתיים תקופת ההתיישנות לפני שעברה לפחות שנה אחת מן היום שבו נסבה הזכות.

תסיבת הזכות אינה
משפיעה

18א. (א) בחישוב תקופת ההתיישנות של תביעה בתובענה שהגיש נפגע בשל מעשה כמפורט להלן נגד הפוגע בו, לא יבוא במנין הזמן שבו טרם מלאו לנפגע 28 שנים:

תביעה בשל תקיפה
מינית או התעללות

(תיקון מס' 4)
תשס"ז-2007

- (1) תקיפה מינית שבוצעה בנפגע בהיותו קטין;
 - (2) התעללות שבוצעה בנפגע בהיותו קטין בידי פוגע שהוא בן משפחתו או אדם שהיה אחראי עליו;
 - (3) תקיפה מינית שבוצעה בנפגע בהיותו בגיר אך בטרם מלאו לו 21 שנים, תוך ניצול יחסי אמון, תלות, טיפול או מרות או בידי פוגע שהוא בן משפחתו.
- (ב) בסעיף זה –
“בן משפחה” –

- (1) הורה, בן זוגו של הורה אף אם אינו נשוי לו, סב או סבתא;
 - (2) מי שמלאו לו 15 שנים והוא אחד מאלה: אח או אחות, אח או אחות חורגים, דוד או דודה, גיס או גיסה;
 - (3) אומן, בן זוגו של אומן אף אם אינו נשוי לו, אביו או אמו של אומן;
 - (4) מי שמלאו לו 15 שנים והוא אחד מאלה: בנו או בתו של אומן וכן זוגו של כל אחד מאלה, אחיו או אחותו של אומן וכן זוגו של כל אחד מאלה;
- “אומן” – אב או אם במשפחת אומנה כהגדרתה בחוק אומנה לילדים, התשע"ו-2016, או במשפחת אומנה אחרת שאישר משרד הרווחה והשירותים החברתיים;
- “אחראי על קטין” –

(תיקון מס' 6)
תשע"ו-2016

- (1) מי שעליו האחריות לצורכי מחייתו, לבריאותו, לחינוכו או לשלומו של קטין – מכוח דין, החלטה שיפוטית, חוזה מפורש או מכללא, או מי שעליו האחריות כאמור לקטין מחמת מעשה כשר או אסור שלו;
 - (2) מי שהקטין מתגורר עמו או נמצא עמו דרך קבע, ומלאו לו 18 שנים, ובלבד שקיימים ביניהם יחסי תלות או מרות.
- (ג) הוראות סעיף זה לא יחולו אם הוגש כתב אישום נגד הפוגע בשל עבירה בסעיף 18ב שביצע בנפגע, והתובענה היא בשל מעשה המהווה עבירה כאמור.

18ב. תקופת ההתיישנות של תביעה בתובענה שהגיש נפגע, בשל עובדות המהוות עבירה כמפורט

תביעה נגד מי שהוגש
נגדו כתב אישום
בעבירת התעללות
בקטין או בעבירת מין

להלן שבוצעה בו, נגד הפוגע בו שהוגש נגדו כתב אישום בעבירה כאמור, לא תסתיים לפני שעברה שנה מהיום שבו פסק הדין בהליך הפלילי הפך לחלוט:

(1) עבירת התעללות לפי סעיף 336 לחוק העונשין, התשל"ז-1977 (בסעיף זה – חוק העונשין), שבוצעה בקטין בידי האחראי עליו; בסעיף זה, "אחראי על קטין" – כהגדרתו בסעיף 18א(ב);

(2) עבירה לפי סעיפים 345, 346(א), 347(א) או 348(א), (ב), (ג) או (ד), ו-351 לחוק העונשין, או לפי סעיף 75 לחוק השיפוט הצבאי, התשט"ו-1955, שבוצעה בקטין או באדם שטרם מלאו לו 21 שנים, לפי הענין.

פרק רביעי: הוראות שונות

19. רשאים בעלי הדין להסכים, בחוזה נפרד בכתב, על תקופת התיישנות ארוכה מן הקבועה בחוק זה, ובתביעה שענינה אינו מקרקעין – גם על תקופת התיישנות קצרה מן הקבועה בחוק זה, ובלבד שלא תקצר משהחלף חמש שנים.

תקופת התיישנות מוסכמת

20. נושה שיש לו על חובו ערבון, משכנתה, משכון או שעבוד כיוצא באלה, אין בהתיישנות כדי לפגוע בזכותו ליפרע מן השעבוד.

הזכות ליפרע משעבוד

21. פסק דין בתובענה שעברו עליו עשרים וחמש שנה בלי שהזכאי לפיו עשה פעולה כל שהיא כדי לבצעו, רשאי החייב לטעון טענת התיישנות; ואולם פסק דין בתובענה שלפי תכנו אינו טעון ביצוע אינו נתון להתיישנות.

התיישנות פסק דין

22. בסעיפים 20 ו-78 לחוק הקרקעות העותומני תבוא במקום התקופה בהם תקופת חמש-עשרה שנה, ולגבי מקרקעין שנרשמו בספרי האחוזה לאחר סידור זכות הקניין לפי פקודת הקרקעות (סידור זכות הקניין) – תקופת עשרים וחמש שנים, ואולם לגבי אדם שהחל בהחזקת מקרקעין לאחר יום כ"ד באדר א' תש"ג (1 במרס 1943), לא יבואו במנין חישוב התקופה חמש שנים המתחילות מיום תחילת חוק זה; ובמקום הטעמים החוקיים לעיכוב תקופת התיישנות האמורים בסעיף 20 לחוק האמור, יחולו הוראות חוק זה לחישוב תקופת התיישנות.

תיקון חוק הקרקעות העותומני (תיקון מס' 1)

23. בפקודת הקרקעות (סידור זכות הקניין) –

תיקון פקודת הקרקעות (סידור זכות הקניין)

(1) הסעיפים 52 ו-53 – בטלים;

(2) בסעיף 55, במקום איזכור סעיף 1663 של המג'לה, יבוא איזכור חוק זה.

24. בפקודת הנזיקין האזרחיים, 1944 –

תיקון פקודת הנזיקין האזרחיים

(1) סעיף 68, 68ב, 68ג, 68ד ו-71א – בטלים;

(2) בסעיף 68א, ברישה, במקום המלים "לענין תקופת התיישנות" יבואו המלים "לענין תקופת התיישנות בתובענה על נזיקין אזרחיים", ובכל מקום באותו סעיף במקום המלה "תביעה" תבוא המלה "תובענה".

25. בפקודת השטרות, בסעיף 96, בסעיף קטן (א), במקום המלים "חמש שנים", יבואו המלים "שבע שנים" ובמקום המלים "שנה אחת" תבוא המלה "שנתיים".

תיקון פקודת השטרות

26. בטלים –

ביטולים

(1) סעיפים 1660, 1662 עד 1672 ו-1674 למג'לה;

(2) סעיפים 276 עד 282 לחוק הסחר הימי העותומני מיום 20 באוגוסט 1863;

(3) סעיפים 65 ו-68 לחוק המסחרי העותומני משנת 1850;

(4) סעיפים 143-147 לחוק הזמני על ההוצאה לפועל העותומני מיום 11 במאי 1914;

ת"ט תשי"ח-1958

(5) סעיף 10 לחוק זכות יוצרים, 1911;

(6) פקודת התיישנות (אויבים ושבווי מלחמה), 1946;

(7) סעיף 12(4) לפקודת מסילות הברזל הממשלתיות 1936;

ת"ט תשי"ח-1958

(8) סעיף 11 לחוק בנק הדואר, תשי"א-1951.

27. אין חוק זה בא לפגוע בתקופת התיישנות הקבועה לענין פלוני בדין אחר, אלא אם נאמר כך במפורש בחוק זה; ואין חוק זה בא לפגוע בכל סמכות, לפי כל דין, לדחות תובענה או לסרב למתן סעד מחמת שיהוי.

דינים שמורים

28. הוראות חוק זה יחולו גם על המדינה.

29. (א) תביעה שנתיישנה לפני תחילתו של חוק זה וענינה אינו מקרקעין, לא יחולו עליה ההוראות של חוק זה הקובעות תקופות ההתיישנות; אך תובענה על תביעה שנתיישנה כאמור שהיתה תלויה ערב תחילתו של חוק זה – רשאי בית המשפט להחיל עליה כל הוראות חוק זה אף שענינה אינו מקרקעין.

(ב) תביעה שענינה מקרקעין יחולו עליה כל הוראות חוק זה אף אם לפני תחילת חוק זה נתיישנה התביעה או נסתיימה התקופה שהיתה קבועה בסעיפים 20 ו-78 לחוק הקרקעות העותומני.

(ג) תביעה שלא נתיישנה לפני תחילתו של חוק זה יחולו עליה כל הוראות חוק זה.

(ד) בכל המקרים האמורים בסעיף זה לא תקצר תקופת ההתיישנות מכפי שהיתה נתונה לפני תחילת חוק זה.

30. שר המשפטים ממונה על ביצוע חוק זה והוא רשאי להתקין תקנות בכל הנוגע לביצועו, ובכלל זה תקנות לשם הקניית תוקף להוראות בדבר חישובן וארכן של תקופות ההתיישנות שנקבעו בהסכם בין ישראל ומדינה זרה, או באמנה בינלאומית שישראל צד לה, אף אם ההוראות באותו הסכם או באותה אמנה סוטות מהוראות חוק זה.

פנחס רוזן
שר המשפטים

דוד בן-גוריון
ראש הממשלה

יצחק בן-צבי
נשיא המדינה

חוק החברות, התשנ"ט-1999

(סעיפים נבחרים)

חלק ראשון: פרשנות

1. בחוק זה –

הגדרות

"איגרת חוב" – מסמך שהנפיקה חברה המעיד על קיומה של התחייבות כספית שחברה החברה, ומגדיר את תנאיה, למעט שטרי חוב או שטרי חליפין שנתנה חברה במהלך עסקיה;
"איגרת חוב מובטחת" – איגרת חוב שהתחייבות החברה לפיה מובטחת במשכון על נכסי החברה, כולם או מקצתם;
"אמצעי שליטה" – כל אחד מאלה:

(1) זכות ההצבעה באסיפה כללית של חברה;

(2) הזכות למנות דירקטור של חברה;

"אסיפה כללית" – אסיפה שנתית או אסיפה מיוחדת של בעלי המניות;

"אסיפה מיוחדת" – אסיפה כללית של בעלי המניות שאינה אסיפה שנתית;

"אסיפת סוג" – אסיפה של בעלי סוג מניות;

"אסיפה שנתית" – אסיפה של בעלי המניות לפי סעיף 60;

"בורסה" – בורסה בישראל, בורסה מחוץ לישראל שקיבלה אישור מידי מי שרשאי לתיתו על פי דין במדינה שבה היא פועלת וכן שוק מוסדר כהגדרתו בחוק השקעות משותפות בנאמנות, התשנ"ד-1994;

(תיקון מס' 3)
תשס"ה-2005

"בורסה בישראל" – בורסה כהגדרתה בחוק ניירות ערך;

(תיקון מס' 30)
תשע"ז-2017
(תיקון מס' 17)
תשע"א-2011

"בעל איגרת חוב", בחברת איגרות חוב – בעל איגרת חוב של החברה, הרשומה למסחר בבורסה או שהוצעה לציבור על פי תשקיף כמשמעותו בחוק ניירות ערך או שהוצעה לציבור מחוץ לישראל על פי מסמך הצעה לציבור הנדרש לפי הדין מחוץ לישראל;

"בית משפט" – (נמחקה);

(תיקון מס' 13)
תש"ע-2010

"בעל מניה מהותי" – מי שמחזיק בחמישה אחוזים או יותר מהון המניות המונפק של החברה או מזכויות ההצבעה בה;

"בעל ענין" – בעל מניות מהותי, מי שיש לו הסמכות למנות דירקטור אחד או יותר או את המנהל הכללי, ומי שמכהן בחברה כדירקטור או כמנהל כללי;

"דבוקת שליטה" – מניות המקנות עשרים וחמישה אחוזים או יותר מכלל זכויות ההצבעה באסיפה הכללית;

"דיבידנד" – כל נכס הניתן על ידי החברה לבעל מניה מכוח זכותו כבעל מניה, בין במזומן ובין בכל דרך אחרת, לרבות העברה ללא תמורה שוות ערך ולמעט מניות הטבה;

"דירקטור" – חבר בדירקטוריון של חברה;

(תיקון מס' 16)
תשע"א-2011

"דירקטור בלתי תלוי" – דירקטור חיצוני או יחיד המכהן כדירקטור שמתקיימים לגביו התנאים המפורטים להלן, אשר מונה או סווג ככזה לפי הוראות פרק ראשון לחלק השישי:

(תיקון מס' 16)
תשע"א-2011

(1) מתקיימים לגביו תנאי הכשירות למינוי דירקטור חיצוני הקבועים בסעיף 240(ב) עד (ו) וועדת הביקורת אישרה זאת;

(תיקון מס' 17)
תשס"א-2011

(2) הוא אינו מכהן כדירקטור בחברה מעל תשע שנים רצופות, ולעניין זה לא יראו בהפסקת כהונה שאינה עולה על שנתיים כמפסיקה את רצף הכהונה;

"דירקטור חיצוני" – כמשמעותו בחלק השישי, פרק ראשון, בסימן ה';

"החזקה" ו"רכישה" – כמשמעותן בחוק ניירות ערך;

"הליכי חדלות פירעון" – כהגדרתם בחוק חדלות פירעון ושיקום כלכלי;

(תיקון מס' 32)
תשע"ח-2018
(תיקון מס' 3)
תשס"ה-2005

"הצעה פרטית" – הצעה להנפקת ניירות ערך של חברה ציבורית שאינה הצעה לציבור או הצעה של חברה ציבורית למכירה של ניירות ערך שלה אשר נרכשו על ידי לפי סעיף 308, שאינה הצעה לציבור;

- "הצעה פרטית מהותית" – הצעה פרטית שמתקיים בה האמור בסעיף 270(5);
- "הצעת רכש" – הצעה לרכישת מניות, המופנית לציבור בעלי המניות של חברה;
- "ועדת דירקטוריון" – ועדה שהקים הדירקטוריון לפי הוראות סעיף 110;
- (תיקון מס' 3)
תשס"ה-2005
- "חבר בורסה" – מי שהוא חבר בורסה בהתאם לתקנון הבורסה כמשמעותו בסעיף 46 לחוק ניירות ערך;
- "חברה" – חברה שהתאגדה לפי חוק זה, לפי פקודת החברות, פקודת החברות 1921 או פקודת החברות 1919;
- (תיקון מס' 3)
תשס"ה-2005
- "חברת איגרות חוב" – חברה שאיגרות חוב שלה רשומות למסחר בבורסה או שהוצעו לציבור על פי תשקיף כמשמעותו בחוק ניירות ערך, או שהוצעו לציבור מחוץ לישראל על פי מסמך הצעה לציבור הנדרש לפי הדין מחוץ לישראל, ומוחזקות בידי הציבור;
- (תיקון מס' 17)
תשע"א-2011
- "חברה בת" – כמשמעותה בחוק ניירות ערך;
- "חברה לרישומים" – כמשמעותה בחוק ניירות ערך;
- "חברה לתועלת הציבור" – כמשמעותה בפרק ראשון א' בחלק התשיעי;
- (תיקון מס' 6)
תשס"ז-2007
- "חברה ממשלתית" ו"חברת בת ממשלתית" – כהגדרתן בחוק החברות הממשלתיות, התשל"ה-1975;
- (תיקון מס' 16)
תשע"א-2011
- "חברה מתמזגת" – חברת יעד וחברה קולטת;
- "חברה פרטית" – חברה שאינה חברה ציבורית;
- "חברה ציבורית" – חברה שמניותיה רשומות למסחר בבורסה או שהוצעו לציבור על פי תשקיף כמשמעותו בחוק ניירות ערך, או שהוצעו לציבור מחוץ לישראל על פי מסמך הצעה לציבור הנדרש לפי הדין מחוץ לישראל, ומוחזקות בידי הציבור;
- (תיקון מס' 3)
תשס"ה-2005
- "חברה קולטת" – חברה שכל נכסיה והתחייבויותיה של חברת היעד עוברים אליה במיזוג;
- "חברה קשורה" – כמשמעותה בחוק ניירות ערך;
- "חברת חוץ" – תאגיד, למעט שותפות, שהתאגד מחוץ לישראל;
- (תיקון מס' 3)
תשס"ה-2005
- "חברת יעד" – חברה, אחת או יותר, האמורה להתמזג עם חברה קולטת באופן שיביא לחיסולה של החברה;
- "חברת מטרה" – חברה שהצעת רכש מופנית לבעלי מניותיה;
- "חוק הנאמנות" – חוק הנאמנות, התשל"ט-1979;
- "חוק העמותות" – חוק העמותות, התש"ס-1980;
- "חוק חדלות פירעון ושיקום כלכלי" – חוק חדלות פירעון ושיקום כלכלי, התשע"ח-2018;
- (תיקון מס' 6)
תשס"ז-2007
- "חוק ניירות ערך" – חוק ניירות ערך, תשכ"ח-1968;
- (תיקון מס' 32)
תשע"ח-2018
- "חלוקה" – מתן דיבידנד או התחייבות לתיתו, במישרין או בעקיפין, וכן רכישה; ולענין זה, "רכישה" – רכישה או מתן מימון לרכישה, במישרין או בעקיפין, בידי חברה או בידי חברה בת שלה או בידי תאגיד אחר בשליטתה, של מניות החברה או של ניירות ערך שניתן להמירם למניות החברה או שניתן לממשם במניות החברה, או פדיון של ניירות ערך בני פדיון שהם חלק מהונה העצמי של החברה בהתאם לסעיף 312(ד), ולרבות התחייבות לעשיית כל אחד מאלה, והכל, ובלבד שהמוכר אינו החברה עצמה או תאגיד אחר בבעלותה המלאה של החברה;
- (תיקון מס' 3)
תשס"ה-2005
- "יום ההתאגדות" – התאריך שקבע הרשם כיום ההתאגדות של החברה בתעודת ההתאגדות;
- "יזם" – מי שעושה פעולה, בשמה או במקומה של חברה שטרם התאגדה;
- "מדד" – מדד המחירים לצרכן שמפרסמת הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה;
- "מיזוג", לענין החלק השמיני – העברה של כלל הנכסים והחייבים, לרבות חיובים מותנים, עתידיים, ידועים ובלתי ידועים, של חברת יעד לחברה קולטת, אשר כתוצאה ממנה מתחשלת חברת היעד, בהתאם לסעיף 323;
- "מניה" – אגד של זכויות בחברה הנקבעות בדין ובתקנון;
- "מניות הטבה" – מניות שמקצה החברה ללא תמורה לבעלי מניותיה הזכאים לכך;
- "מנין קולות" – מנין קולות המצביעים, בהתאם לזכויות ההצבעה הקבועות למניות שמכוחן

מצביעים בעלי המניות המשתתפים באסיפה;

– "מספר זהות"

- (1) לגבי חברה הרשומה בישראל - מספר הרישום;
- (2) לגבי חברה רשומה הרשומה מחוץ לישראל – המדינה שבה היא רשומה ומספר הרישום, אם יש לה מספר רישום;
- (3) לגבי תאגיד אחר שיש לו מספר רישום על פי דין – מספר הרישום שלו;
- (4) לגבי יחיד תושב ישראל – מספר זהותו במרשם האוכלוסין;
- (5) לגבי יחיד שאינו תושב ישראל – המדינה שבה הוצא הדרכון ומספר הדרכון;

– "מען"

- (1) לגבי יחיד תושב ישראל – מענו כפי שהוא רשום במרשם האוכלוסין, ואם מסר מען אחר – המען שמסר;
- (2) לגבי יחיד שאינו תושב ישראל – מען מגוריו, ואם מסר מען אחר – המען שמסר;
- (3) לגבי חברה הרשומה בישראל – מען משרדה הרשום;
- (4) לגבי חברה הרשומה מחוץ לישראל – מען משרדה מחוץ לישראל, ואם מסרה מען בישראל – המען שמסרה;
- (5) לגבי תאגיד אחר שיש לו מען רשום על פי דין – מענו הרשום;

"מענק פרישה" – מענק, תשלום, גמול, פיצוי או כל הטבה אחרת הניתנים לנושא משרה בזיקה לסיום תפקידו בחברה;

(תיקון מס' 20)
תשע"ג-2012

"מציע", בהצעת רכש – מי שמציע הצעת רכש;

"משכון" – כמשמעותו בחוק המשכון, תשכ"ז-1967, וכן שעבוד צף;

"נוכחות בעל מניות", באסיפה כללית – נוכחות בעל המניות בעצמו או באמצעות שלוח, או באמצעות כתב הצבעה כאמור בסעיף 87;

"נושא משרה" – מנהל כללי, מנהל עסקים ראשי, משנה למנהל כללי, סגן מנהל כללי, כל ממלא תפקיד כאמור בחברה אף אם תוארו שונה, וכן דירקטור, או מנהל הכפוף במישרין למנהל הכללי;

(תיקון מס' 16)
תשע"א-2011

"נייר ערך" – לרבות מניה, איגרת חוב, או זכויות לרכוש, להמיר או למכור כל אחת מאלה;

(תיקון מס' 28)
תשע"ו-2016

"ניצע", בהצעת רכש – בעל המניות שמוצע לרוכש בהצעת רכש;

"סדרת איגרות חוב" – שתי איגרות חוב או יותר שהן שוות-דרגה לענין ההתחייבות הכספית והערובה לתשלומה;

"ענין אישי" – ענין אישי של אדם בפעולה או בעסקה של חברה, לרבות ענין אישי של קרובו ושל תאגיד אחר שהוא או קרובו הם בעלי ענין בו, ולמעט ענין אישי הנובע מעצם החזקת מניות בחברה, לרבות ענין אישי של אדם המצביע על פי ייפוי כוח שניתן לו מאת אדם אחר אף אם אין לאחר ענין אישי, וכן יראו הצבעה של מי שקיבל ייפוי כוח להצביע בשם מי שיש לו ענין אישי כהצבעה של בעל הענין אישי, והכל בין אם שיקול הדעת בהצבעה הוא בידי המצביע ובין אם לאו;

(תיקון מס' 16)
תשע"א-2011

"עסקה" – חוזה או התקשרות וכן החלטה חד צדדית של חברה בדבר הענקת זכות או טובת הנאה אחרת;

"עסקה חריגה" – עסקה שאינה במהלך העסקים הרגיל של החברה, עסקה שאינה בתנאי שוק או עסקה העשויה להשפיע באופן מהותי על רווחיות החברה, רכושה או התחייבויותיה;

"פעולה" – פעולה משפטית, בין במעשה ובין במחדל;

"פעולה מהותית" – פעולה העשויה להשפיע באופן מהותי על רווחיות החברה, רכושה או התחייבויותיה;

"פקודת החברות" – פקודת החברות [נוסח חדש], תשמ"ג-1983;

"פרמיה" – סכום שבו עולה תמורת ההקצאה של מניות החברה על ערכן הנקוב של המניות;

"צו לפתיחת הליכים" – צו לפתיחת הליכים שניתן לפי חוק חדלות פירעון ושיקום כלכלי;

(תיקון מס' 32)
תשע"ח-2018

"קרוב" – בן זוג, אח או אחות, הורה, הורי הורה, צאצא, וכן צאצא, אח, אחות או הורה של בן הזוג או בן זוגו של כל אחד מאלה;

(תיקון מס' 16)
תשע"א-2011

"רואה חשבון מבקר" – רואה חשבון שמונה לשם ביצוע פעולת ביקורת כאמור בסעיף 154 ;
 "רשות ניירות ערך" – הרשות כמשמעותה בחוק ניירות ערך ;
 "רשם ההקדשות" ו"הקדש ציבורי" – כמשמעותם בחוק הנאמנות ;

(תיקון מס' 6)
 תשס"ז-2007

(תיקון מס' 23)
 חמ"ד-2013

"רשם החברות", "הרשם" – רשם החברות כאמור בסעיף 36 ;
 "שטר מניה" – (נמחקה) ;

(תיקון מס' 28)
 תשע"ו-2016

"שעבוד צף" – כמשמעותו בפקודת החברות ;
 "שליטה" – כמשמעותה בחוק ניירות ערך ;

"תאגיד מדווח" – תאגיד מדווח כהגדרתו בחוק ניירות ערך או תאגיד שהוראות פרק ה'3 לחוק האמור חלות עליו ;

(תיקון מס' 17)
 תשע"א-2011

"תביעה נגזרת" – תובענה שהגיש תובע בשם חברה בשל עילת תביעה שלה ;
 "תזכיר" – כמשמעותו בפקודת החברות כנוסחה ערב תחילתו של חוק זה ;

(תיקון מס' 20)
 תשע"ג-2012

"תנאי כהונה והעסקה", של נושא משרה – תנאי כהונה או העסקה של נושא משרה, לרבות מתן פטור, ביטוח, התחייבות לשיפוי או שיפוי לפי היתר שיפוי, מענק פרישה, וכל הטבה, תשלום אחר או התחייבות לתשלום כאמור, הניתנים בשל כהונה או העסקה כאמור ;

"תעודת התאגדות" – תעודה בחתימת הרשם המעידה על רישומה של חברה ;

"תעודת מניה" – תעודה שבה מצוין שמו של הבעלים הרשום במרשמי החברה בציון מספר המניות שבבעלותו ;

"תקנון" – תקנון של חברה כפי שהוגש לרשם בראשונה עם התאגדותה או כפי ששונה לפי

דין ;

"השר" – שר המשפטים.

סימן ד': ישיבות הדירקטוריון ואופן ניהולן

99. סדר היום של ישיבות הדירקטוריון ייקבע בידי יושב ראש הדירקטוריון, והוא יכלול :

סדר יום

(1) נושאים שקבע יושב ראש הדירקטוריון ;

(2) נושאים שנקבעו כאמור בסעיף 98 ;

(3) כל נושא שדירקטור או שהמנהל הכללי ביקש מיושב ראש הדירקטוריון, זמן סביר בטרם כינוס ישיבת דירקטוריון, לכלול בסדר היום, אלא אם כן נקבע אחרת בתקנון.

100. (א) הודעה על ישיבת דירקטוריון תימסר לכל חבריו זמן סביר לפני מועד הישיבה, זולת אם נקבעה בתקנון הוראה אחרת הקובעת את מועד המסירה.

הודעה על ישיבת
 דירקטוריון

(ב) הודעה לפי סעיף קטן (א) תימסר למענו של הדירקטור שנמסר מראש לחברה, ויצוין בה מועד הישיבה והמקום שבו תתכנס, וכן פירוט סביר של כל הנושאים שעל סדר היום, והכל אם לא נקבע אחרת בתקנון.

(ג) בחברה ציבורית ובחברה פרטית שהיא חברת איגרות חוב לא ניתן להתנות בתקנון על החובה למתן פירוט סביר של כל הנושאים שעל סדר היום במסגרת ההודעה על כינוס ישיבת הדירקטוריון וכן על החובה לפי סעיף קטן (א).

(תיקון מס' 16)
 תשע"א-2011

(תיקון מס' 17)
 תשע"א-2011

101. הדירקטוריון רשאי לקיים ישיבות באמצעות שימוש בכל אמצעי תקשורת, ובלבד שכל הדירקטורים המשתתפים יכולים לשמוע זה את זה בזמן, אלא אם כן נשללה רשות זו בתקנון.

קיום ישיבה באמצעי
 תקשורת

102. על אף הוראת סעיף 100, בחברה פרטית שאינה חברת איגרות חוב רשאי הדירקטוריון, בהסכמת כל הדירקטורים, להתכנס לישיבה ללא הודעה, אלא אם כן נשללה רשות זו בתקנון, וכן רשאי דירקטוריון בחברה פרטית או ציבורית, במקרים דחופים ובהסכמת רוב הדירקטורים, להתכנס לישיבה בלא הודעה.

כינוס דירקטוריון
 ללא הודעה

(תיקון מס' 16)
 תשע"א-2011

(חידושי חח' 17)

103. (א) הדירקטוריון רשאי לקבל החלטות אף ללא התכנסות בפועל, ובלבד שכל הדירקטורים הזכאים להשתתף בדיון ולהצביע בענין שהובא להחלטה הסכימו שלא להתכנס לדיון באותו ענין, אלא אם כן נשללה רשות זו בתקנון.

קבלת החלטות ללא
 התכנסות

(תיקון מס' 3)

(ב) התקבלו החלטות כאמור בסעיף קטן (א), ייערך פרוטוקול ההחלטות, לרבות ההחלטה שלא להתכנס, וייחתם בידי יושב ראש הדירקטוריון.

(תיקון מס' 3)
תשס"ה-2005

(ג) על החלטה כאמור בסעיף קטן (א) יחולו הוראות סעיף 108, בשינויים המחויבים.

(ד) יושב ראש הדירקטוריון אחראי לביצוע הוראות סעיף זה.

(תיקון מס' 3)
תשס"ה-2005

104. המניין החוקי לפתיחת ישיבת דירקטוריון יהיה רוב חברי הדירקטוריון, אלא אם כן נקבע אחרת בתקנון.

מנין חוקי בישיבות
דירקטוריון

סימן ה': הצבעה בדירקטוריון

105. בהצבעה בדירקטוריון יהיה קול אחד לכל דירקטור, אלא אם כן נקבע אחרת בתקנון.

הצבעה בדירקטוריון

106. (א) דירקטור, בכשירותו ככזה, יפעיל שיקול דעת עצמאי בהצבעה בדירקטוריון, לא יהיה צד להסכם הצבעה ויראו באי-הפעלת שיקול דעת עצמאי כאמור או בהסכם הצבעה הפרת חובת אמונים.

שיקול דעת עצמאי
והסכמי הצבעה

(תיקון מס' 16)

(ב) לא ימלא אדם תפקיד מתפקידיו של דירקטור אלא אם כן מונה כדין לתפקיד דירקטור ולא יפגע אדם בשיקול הדעת העצמאי של דירקטור.

(תיקון מס' 16)
תשע"א-2011

(ג) בלי לגרוע מהוראות כל דין, על מי שהפר את הוראת סעיף קטן (ב) יחולו החובות והאחריות החלות על דירקטורים לפי כל דין.

(תיקון מס' 16)
תשע"א-2011

107. החלטות בדירקטוריון יתקבלו ברוב רגיל; היו הקולות שקולים יהיה ליושב ראש הדירקטוריון קול נוסף, והכל אם לא נקבע אחרת בתקנון.

קבלת החלטות

סימן ו': פרוטוקולים בישיבות הדירקטוריון

108. (א) חברה תערוך פרוטוקולים של ההליכים בישיבות הדירקטוריון, ותשמור אותם במשרדה הרשום או במען אחר בישראל, שעליו הודיעה החברה לרשם, לתקופה של שבע שנים ממועד הישיבה.

פרוטוקולים בישיבות
דירקטוריון

(תיקון מס' 3)
תשס"ה-2005

(ב) פרוטוקול שאושר ונחתם בידי הדירקטור שניהל את הישיבה, ישמש ראיה לכאורה לאמור בו.

(תיקון מס' 3)
תשס"ה-2005

סימן ז': פגמים בכינוס ישיבת דירקטוריון

109. (א) החלטה שהתקבלה בישיבת דירקטוריון שהתכנסה בלא שנתקיימו התנאים המוקדמים לכינוסה (להלן - פגם בכינוס) ניתנת לביטול לדרישת כל אחד מאלה:

פגמים בכינוס
הישיבה

(1) דירקטור שנכח בישיבה, ובלבד שדרש להימנע מקבלת ההחלטה שלגביה נתקיים הפגם, בטרם נתקבלה;

(2) דירקטור שהיה זכאי להיות מוזמן לישיבה אך לא נכח בה, וזאת בתוך זמן סביר לאחר שנודע לו על ההחלטה ולא יאוחר מישיבת הדירקטוריון הראשונה שתתקיים לאחר שנודע לו על ההחלטה;

(3) היה הפגם בכינוס נוגע להודעה לגבי מקום כינוס הישיבה או מועדה, לא יהיה רשאי דירקטור שהגיע לישיבה על אף הפגם האמור לדרוש את ביטולן של ההחלטות.

(ב) אין בהוראות סעיף קטן (א) כדי לפגוע בתוקפה של פעולה שנעשתה בעבור החברה ושהתקיימו בה הוראות סעיף 56(א) סיפה.

סימן ח': ועדות הדירקטוריון

110. (א) הדירקטוריון רשאי להקים ועדות דירקטוריון, אלא אם כן נקבע אחרת בתקנון.

הקמת ועדות

(ב) בועדת דירקטוריון שהדירקטוריון אצל לה מסמכויותיו, לא יכהן מי שאינו חבר דירקטוריון.

(תיקון מס' 3)

(ג) בועדת דירקטוריון שתפקידה לייעץ לדירקטוריון או להמליץ בלבד, יכול שיכהנו גם מי שאינם חברי דירקטוריון אלא אם כן נקבע אחרת בתקנון.

111. (א) החלטה שהתקבלה או פעולה שנעשתה בועדת דירקטוריון על פי סמכות שהוצאה לה מסמכויות הדירקטוריון, כמוה כהחלטה שהתקבלה או פעולה שנעשתה בדירקטוריון, אלא אם כן נקבע אחרת בתקנון.

פעולות ועדה

(תיקון מס' 3)

(ב) ועדת דירקטוריון תדווח לדירקטוריון באורח שוטף על החלטותיה או המלצותיה; החלטות או המלצות של ועדת דירקטוריון הטעונות את אישור הדירקטוריון, יובאו לידיעת הדירקטורים זמן סביר לפני הדיון בדירקטוריון.

(תיקון מס' 16)
תשע"א-2011

(ג) סימנים ב' עד ז' יחולו, בשינויים המחויבים, גם על כינוס ישיבות הועדות ואופן ניהולן.

(ד) פרוטוקולים של ועדות הדירקטוריון ייערכו ויישמרו כאמור בסעיף 108.

112. (א) דירקטוריון לא רשאי להאציל מסמכיותו לועדת דירקטוריון בנושאים שלהלן:

טייג לאצילת
סמכיות

(1) קביעת מדיניות כללית לחברה;

(תיקון מס' 3)

(2) חלוקה, אלא אם כן מדובר ברכישה של מניות החברה בהתאם למסגרת שהותוותה מראש בידי הדירקטוריון;

(3) קביעת עמדת הדירקטוריון בענין הטעון אישור האסיפה הכללית או מתן חוות דעת כאמור בסעיף 329;

(4) מינוי דירקטורים, אם הדירקטוריון רשאי למנותם;

(5) הנפקה או הקצאה של מניות או של ניירות ערך המירים למניות או הניתנים למימוש למניות, או של סדרת איגרות חוב, למעט כמפורט בסעיף 288(ב);

(תיקון מס' 3)
תשס"ה-2005

(6) אישור דוחות כספיים;

(7) אישור דירקטוריון לעסקאות ופעולות הטעונות אישור הדירקטוריון לפי הוראות סעיפים 255 ו-268 עד 275.

(ב) חברה אינה רשאית להתנות בתקנונה על הוראות סעיף קטן (א), ואולם רשאית היא לקבוע בתקנונה נושאים נוספים שבהם יתקבלו החלטות בידי הדירקטוריון בלבד.

(ג) הדירקטוריון רשאי להקים ועדות בנושאים המנויים בסעיף קטן (א) לשם המלצה בלבד.

(תיקון מס' 3)
תשס"ה-2005

113. הדירקטוריון רשאי לבטל החלטה של ועדה שמונתה על ידי, ואולם אין בביטול כדי לפגוע בתוקפה של החלטה של ועדה שהחברה פעלה על פיה כלפי אדם אחר, שלא ידע על ביטולה.

ביטול החלטות ועדה

פרק שלישי: התביעה הנגזרת

(תיקון מס' 12)
תש"ע-2010

סימן א': תביעה נגזרת והגנה נגזרת

194. (א) כל בעל מניה וכל דירקטור בחברה (בפרק זה - תובע) רשאים להגיש תביעה נגזרת אם התקיימו הוראות סימן זה.

תנאים מוקדמים
להגשת תביעה

(ב) המעוניין להגיש תביעה נגזרת יפנה לחברה בכתב וידרוש ממנה כי תמצה את זכויותיה בדרך של הגשת תובענה (בפרק זה - דרישה).

(ג) דרישה תופנה ליושב ראש דירקטוריון החברה, ויפורטו בה העובדות היוצרות את עילת התביעה והנימוקים להגשתה.

(ד) על אף הוראות סעיף קטן (ב), המעוניין להגיש תביעה נגזרת אינו חייב לפנות בדרישה לחברה לפי הוראות אותו סעיף קטן, בהתקיים אחד מאלה:

(תיקון מס' 16)
תשע"א-2011

(1) לאורגן החברה המוסמך להחליט על הגשת התביעה, עניין אישי בהחלטה, ואם האורגן כאמור מורכב מכמה יחידים – למחצית או יותר מיחידה האורגן עניין אישי בהחלטה;

(2) קיים חשש סביר כי פנייה בדרישה לחברה תפגע באפשרות לקבל את הסעד המבוקש.

195. חברה שקיבלה דרישה רשאית לפעול באחת הדרכים האלה:

תגובת החברה

(1) לבצע פעולה או לקבל החלטה אשר כתוצאה ממנה נשמטת עילת התביעה;

(2) לדחות את דרישת התובע בנימוקים שיפורטו בהחלטתה;

(3) להחליט על הגשת תביעה.

196. החברה תודיע לתובע על הדרך שנקטה כאמור בסעיף 195 בתוך ארבעים וחמישה ימים מיום קבלת הדרישה, תוך מתן פרטים על הפעולה שנקטה והגורם שהחליט עליה, לרבות שמות המשתתפים בקבלת ההחלטה; היה למשתתף או לנושא משרה בחברה עניין אישי בהחלטה, יצוין הדבר בהחלטה ובהודעה לתובע.

תשובת החברה

197. תובע רשאי להגיש תביעה נגזרת באישור בית המשפט לפי הוראות סעיף 198, אם התקיים אחד מאלה:

הזכות להגיש תביעה נגזרת

(1) הפעולה שננקטה או ההחלטה שנתקבלה לפי סעיף 195(1) לא השמיטה, לדעתו, את עילת התביעה;

(2) החברה דחתה את דרישת התובע כאמור בסעיף 195(2);

(3) החברה הודיעה לתובע כי החליטה להגיש תביעה, כאמור בסעיף 195(3), אך התביעה לא הוגשה בתוך שבעים וחמישה ימים מיום ההודעה;

(4) החברה לא השיבה לדרישה בהתאם להוראות סעיף 196;

(5) התובע פטור מהגשת דרישה לחברה לפי הוראות סעיף 194(ד).

(תיקון מס' 16)
תשע"א-2011

אישור תביעה נגזרת

198. (א) תביעה נגזרת טעונה אישור בית המשפט והוא יאשרה אם שוכנע כי לכאורה התביעה וניהולה הן לטובת החברה וכי התובע אינו פועל בחוסר תום לב.

(ב) בית המשפט רשאי לאשר הגשת תביעה נגזרת המוגשת בטרם חלפו המועדים הקבועים בסעיפים 196 או 197 אם מצא כי אי הגשת התביעה באותו מועד תגרום להתיישנותה, ורשאי הוא להתנות את האישור במילוי תנאים הקבועים בסימן זה להגשת תביעה נגזרת.

(ג) (בוטל).

(תיקון מס' 13)
תש"ע-2010

בקשה לגילוי מסמכים

198א. (א) מי שרשאי להגיש תביעה נגזרת לפי סעיף 197, רשאי לבקש מבית המשפט, לפני הגשת הבקשה לאישור התביעה או לאחר הגשתה, כי יורה לחברה לגלות מסמכים הנוגעים להליך אישור התביעה הנגזרת.

(תיקון מס' 16)
תשע"א-2011

(ב) בית המשפט רשאי לאשר בקשה כאמור בסעיף קטן (א) אם שוכנע כי המבקש העמיד תשתית ראיתית ראשונית לגבי קיומם של התנאים לאישור התביעה הנגזרת המנויים בסעיף 198(א).

199. (א) בעת הגשת תביעה נגזרת, ישלם התובע רק חלק מאגרת בית משפט בשיעור שקבע השר.

אגרה והוצאות

(ב) אישור בית המשפט תביעה נגזרת, תשיב החברה לתובע את האגרה ששילם ותשלם את יתרת אגרת בית המשפט בשל התביעה הנגזרת באופן ובשיעור שקבע השר, ועל אף האמור בכל דין אי תשלום יתרת אגרת בית המשפט לא יעכב את הדיון בתביעה; בית המשפט רשאי –

(תיקון מס' 3)
תשס"ה-2005

(2) להורות לחברה לשלם לתובע סכומים שיקבע לכיסוי הוצאותיו או להפקיד ערובה לתשלומם;

(3) להטיל על החברה להפקיד ערובה לכיסוי הוצאות הנתבע.

(תיקון מס' 3)
תשס"ה-2005

הוצאות

200. פסק בית המשפט בתביעה הנגזרת, ופסק הוצאות לטובת הנתבע, תשלם החברה את ההוצאות שנפסקו כאמור, אלא אם כן קבע מטעמים מיוחדים שיירשמו, כי ההוצאות ישולמו בידי התובע ורשאי הוא להטיל על החברה את תשלום הוצאותיו של התובע וכן רשאי הוא להטיל על התובע תשלום הוצאות שנגרמו לחברה, כולן או מקצתן, בשים לב לפסק הדין וליתר נסיבות הענין.

(תיקון מס' 3)

200א. (א) בית המשפט יקבע את שכר הטרחה של עורך הדין שייצג את התובע בתביעה הנגזרת; עורך הדין לא יקבל שכר טרחה בסכום העולה על הסכום שקבע בית המשפט.

שכר טרחת עורך דין בתביעה נגזרת

(ב) שכר הטרחה ישולם על ידי החברה אלא אם כן קבע בית המשפט, מטעמים מיוחדים שיירשמו, כי על התובע לשלם את שכר הטרחה.

(תיקון מס' 3)

201. פסק בית המשפט לטובת החברה, רשאי הוא להורות על תשלום גמול לתובע, שטרח בהגשת התביעה הנגזרת ובהוכחתה.

גמול

(תיקון מס' 3)
תשס"ה-2005

202. (א) תובע לא יסתלק מתביעה נגזרת, ולא יעשה הסדר או פשרה עם נתבע, אלא באישור בית המשפט; בבקשה לאישור יפורטו כל פרטי ההסדר או הפשרה לרבות כל תמורה המוצעת לתובע.

הסדר או פשרה

(ב) נתבקש בית המשפט לאשר פשרה או הסדר כאמור בסעיף קטן (א), יורה על פרסום הודעה על פרטי ההסדר או הפשרה; בעל מניה, דירקטור, וכן נושה לעניין תביעה נגזרת לפי סעיף 204, רשאים להגיש, בתוך מועד שיקבע בית המשפט, התנגדות לאישור ההסדר או הפשרה.

(תיקון מס' 16)
תשס"ה-2011
(תיקון מס' 16)
תשע"א-2011

203. (א) הוגשה תובענה נגד חברה, רשאי בית המשפט לבקשת בעל מניה או דירקטור (בפרק זה - מתגונן), להתיר לו להתגונן בשם החברה (להלן - הגנה נגזרת) ובלבד שהשתכנע, כי ניהול ההגנה הנגזרת הוא לטובת החברה, וכי המתגונן אינו פועל בחוסר תום לב.

הגנה נגזרת

(ב) הוראות סימן זה בענין תביעה נגזרת יחולו, ככל שלא נקבעו הוראות על ידי השר, על הגנה נגזרת, בשינויים המחויבים.

204. נושה של חברה רשאי להגיש תביעה נגזרת בשם החברה בשל חלוקה אסורה שבוצעה בחברה ונושה שהוא בעל איגרת חוב בחברת איגרות חוב רשאי להגיש תביעה נגזרת בשם החברה גם בשל אי-קיום הוראות סעיפים 275(ג) ו-275(ד), והוראות סימן זה יחולו, בשינויים המחויבים.

חלוקה אסורה ועסקה עם בעל שליטה (תיקון מס' 17)

205. לא תוגש תביעה נגזרת או הגנה נגזרת בשמה של חברה שמונה לה נאמן לפי פרק ב' לחלק שמיני א' או לפי חוק חדלות פירעון ושיקום כלכלי.

חברה בפירוק או בהליכי חדלות פירעון

205א. (א) מי שמבקש להגיש תביעה נגזרת בשם חברה שהיא תאגיד מדווח, או תובע בתביעה כאמור, רשאי לבקש מרשות ניירות ערך להשתתף בהוצאותיו.

(תיקון מס' 32) חיצוני-הרשאה

(ב) שוכנעה רשות ניירות ערך כי יש בתביעה עניין לציבור וכי יש סיכוי סביר שבית המשפט יאשר אותה כתביעה נגזרת, רשאית היא להשתתף בהוצאות התובע, בסכום ובתנאים שתקבע; החלטות הרשות לפי סעיף זה לא ישמשו ראיה, ולא יהיה ניתן להגישן לבית המשפט.

(תיקון מס' 16) תשע"א-2011

(והיקףו חח' 17)

(ג) פסק בית המשפט לטובת החברה, רשאי הוא להורות בפסק הדין על שיפוי רשות ניירות ערך בשל הוצאותיה.

206. השר רשאי לקבוע הוראות לענין תביעה נגזרת והגנה נגזרת, לרבות לענין ההליכים לאישורן, שיעור אגרת בית המשפט והמועדים והדרכים לגבייתה.

תקנות

(תיקון מס' 3)

פרק שלישי: חובות נושאי משרה

סימן א': חובת זהירות

252. (א) נושא משרה חב כלפי החברה חובת זהירות כאמור בסעיפים 35 ו-36 לפקודת הנזיקין [נוסח חדש].

חובת זהירות

(ב) אין בהוראות סעיף קטן (א) כדי למנוע קיומה של חובת זהירות של נושא משרה כלפי אדם אחר.

253. נושא משרה יפעל ברמת מיומנות שבה היה פועל נושא משרה סביר, באותה עמדה ובאותן נסיבות, ובכלל זה ינקוט, בשים לב לנסיבות הענין, אמצעים סבירים לקבלת מידע הנוגע לכדאיות העסקית של פעולה המובאת לאישורו או של פעולה הנעשית על ידיו בתוקף תפקידו, ולקבלת כל מידע אחר שיש לו חשיבות לענין פעולות כאמור.

אמצעי זהירות ורמת מיומנות

253א. מינוי דירקטור שהוא בעל מומחיות חשבונאית ופיננסית או שהוא בעל כשירות מקצועית לפי סעיפים 219(ד) או 240(א1), אין בו כדי לשנות מן האחריות המוטלת עליו ועל שאר הדירקטורים בחברה, על פי כל דין.

חובת זהירות של דירקטור בעל מומחיות או כשירות

(תיקון מס' 3)

סימן ב': חובת אמונים

254. (א) נושא משרה חב חובת אמונים לחברה, ינהג בתום לב ויפעל לטובתה, ובכלל זה –

חובת אמונים

(1) יימנע מכל פעולה שיש בה ניגוד ענינים בין מילוי תפקידו בחברה לבין מילוי תפקיד אחר שלו או לבין עניניו האישיים;

(2) יימנע מכל פעולה שיש בה תחרות עם עסקי החברה;

(3) יימנע מניצול הזדמנות עסקית של החברה במטרה להשיג טובת הנאה לעצמו או לאחר;

(4) יגלה לחברה כל ידיעה וימסור לה כל מסמך הנוגעים לעניניה, שבאו לידי בתוקף מעמדו בחברה.

(ב) אין בהוראות סעיף קטן (א) כדי למנוע קיומה של חובת אמונים של נושא משרה כלפי אדם אחר.

255. (א) חברה רשאית לאשר פעולה מהפעולות המנויות בסעיף 254(א) ובלבד שנתקיימו כל התנאים האלה:

אישור פעולות

(1) נושא המשרה פועל בתום לב והפעולה או אישורה אינן פוגעות בטובת החברה;

(2) נושא המשרה גילה לחברה, זמן סביר לפני המועד לדיון באישור, את מהות ענינו

האישי בפעולה, לרבות כל עובדה או מסמך מהותיים.

(ב) אישור החברה לפעולות שאינן פעולות מהותיות יינתן לפי הוראות הפרק החמישי לענין אישור עסקאות, ואישור החברה לפעולות מהותיות יינתן לפי הוראות הפרק החמישי לענין אישור עסקאות חריגות; הוראות הפרק החמישי לגבי תוקפן של עסקאות, יחולו, בשינויים המחויבים, לגבי תוקפן של פעולות.

256. (א) על הפרת חובת אמונים של נושא משרה כלפי החברה יחולו הדינים החלים על הפרת חוזה, בשינויים המחויבים.

תרופות

(ב) בלי לגרוע מכלליות האמור בסעיף קטן (א), רואים נושא משרה שהפר חובת אמונים כלפי החברה כמי שהפר את התקשרותו עם החברה.

(ג) חברה רשאית לבטל פעולה שעשה נושא משרה בשם החברה כלפי אדם אחר או לתבוע מאותו אדם את הפיצויים המגיעים לה מנושא המשרה, אף בלא ביטול הפעולה, אם אותו אדם ידע על הפרת חובת האמונים של נושא המשרה, וידע או היה עליו לדעת על העדר אישור לפעולה.

(ד) חזקה על אדם שלא היה עליו לדעת על העדר אישור לפעולה כנדרש לפי פרק זה אם קיבל את אישור הדירקטוריון לכך שנתקבלו כל האישורים הנדרשים לפעולה.

257. נודע לדירקטור על ענין של החברה שנתגלו בו לכאורה הפרת חוק או פגיעה בנוהל עסקים תקין, יפעל בלא דיחוי לזימון ישיבה של הדירקטוריון כאמור בסעיף 98(ב)(2).

גילוי ליקוי

סימן ג': פטור, שיפוי וביטוח

258. (א) חברה אינה רשאית לפטור נושא משרה מאחריותו בשל הפרת חובת האמונים כלפיה.

סמכות החברה למתן פטור, שיפוי וביטוח

(ב) חברה רשאית לפטור נושא משרה מאחריותו בשל הפרת חובת הזהירות כלפיה, בהתאם לקבוע בפרק זה בלבד.

(ג) חברה רשאית לבטח את אחריותו של נושא משרה בה או לשפותו, בהתאם לקבוע בפרק זה בלבד.

259. (א) חברה רשאית לפטור, מראש, נושא משרה בה מאחריותו, כולה או מקצתה, בשל נזק עקב הפרת חובת הזהירות כלפיה, אם נקבעה הוראה לכך בתקנון.

הסמכה למתן פטור

(תיקון מס' 3)

(ב) על אף הוראות סעיף קטן (א), חברה אינה רשאית לפטור מראש דירקטור מאחריותו כלפיה עקב הפרת חובת הזהירות בחלוקה.

(תיקון מס' 3)
תשס"ה-2005

260. (א) חברה רשאית, אם נקבעה בתקנונה הוראה מההוראות המפורטות בסעיף קטן (ב), לשפות נושא משרה בה, בשל חבות או הוצאה כמפורט בפסקאות (1), (א1) ו-(2), שהוטלה עליו או שהוציא, עקב פעולה שעשה בתוקף היותו נושא משרה בה:

רשות לענין שיפוי

(תיקון מס' 3)

(1) חבות כספית שהוטלה עליו לטובת אדם אחר על פי פסק דין, לרבות פסק דין שניתן בפשרה או פסק בורר שאושר בידי בית משפט;

(א1) הוצאות התדיינות סבירות, לרבות שכר טרחת עורך דין, שהוציא נושא משרה עקב חקירה או הליך שהתנהל נגדו בידי רשות המוסמכת לנהל חקירה או הליך, ואשר הסתיים בלא הגשת כתב אישום נגדו ובלי שהוטלה עליו חבות כספית כחלופה להליך פלילי, או שהסתיים בלא הגשת כתב אישום נגדו אך בהטלת חבות כספית כחלופה להליך פלילי בעבירה שאינה דורשת הוכחת מחשבה פלילית או בקשר לעיצום כספי; בפסקה זו –

(תיקון מס' 3)
תשס"ה-2005

(תיקון מס' 14)
תשע"א-2011

סיום הליך בלא הגשת כתב אישום בענין שנפחתה בו חקירה פלילית – משמעו סגירת התיק לפי סעיף 62 לחוק סדר הדין הפלילי [נוסח משולב], התשמ"ב-1982 (בסעיף קטן זה – חוק סדר הדין הפלילי), או עיכוב הליכים בידי היועץ המשפטי לממשלה לפי סעיף 231 לחוק סדר הדין הפלילי;

"חבות כספית כחלופה להליך פלילי" – חבות כספית שהוטלה על פי חוק כחלופה להליך פלילי, לרבות קנס מינהלי לפי חוק העבירות המינהליות, התשמ"ו-1985, קנס על עבירה שנקבעה כעבירת קנס לפי הוראות חוק סדר הדין הפלילי, עיצום כספי או כופר;

(2) הוצאות התדיינות סבירות, לרבות שכר טרחת עורך דין, שהוציא נושא המשרה או שחויב בהן בידי בית משפט, בהליך שהוגש נגדו בידי החברה או בשמה או בידי אדם אחר, או באישום פלילי שממנו זוכה, או באישום פלילי שבו הורשע בעבירה

שאינה דורשת הוכחת מחשבה פלילית.

(ב) הוראה בתקנון לענין שיפוי יכול שתהיה כל אחת מאלה:

(1) הוראה המתירה לחברה לתת התחייבות מראש לשפות נושא משרה בה, בכל אחד מאלה (בחוק זה – התחייבות לשיפוי) –

(תיקון מס' 3)
תשס"ה-2005

(א) כמפורט בסעיף קטן א(1), ובלבד שההתחייבות לשיפוי תוגבל לאירועים שלדעת הדירקטוריון צפויים לאור פעילות החברה בפועל בעת מתן ההתחייבות לשיפוי וכן לסכום או לאמת מידה שהדירקטוריון קבע כי הם סבירים בנסיבות הענין, ושבהתחייבות לשיפוי יצוינו האירועים שלדעת הדירקטוריון צפויים לאור פעילות החברה בפועל בעת מתן ההתחייבות וכן הסכום או אמת המידה אשר הדירקטוריון קבע כי הם סבירים בנסיבות הענין;

(ב) כמפורט בסעיף קטן א(א1) או (2);

(2) הוראה המתירה לחברה לשפות נושא משרה בה בדיעבד (להלן – היתר לשיפוי).

261. חברה רשאית, אם נקבעה לכך הוראה בתקנון, להתקשר בחוזה לביטוח אחריותו של נושא משרה בה בשל חבות שתוטל עליו עקב פעולה שעשה בתוקף היותו נושא משרה בה, בכל אחד מאלה:

ביטוח אחריות

(1) הפרת חובת זהירות כלפי החברה או כלפי אדם אחר;

(2) הפרת חובת אמונים כלפי החברה, ובלבד שנושא המשרה פעל בתום לב והיה לו יסוד סביר להניח שהפעולה לא תפגע בטובת החברה;

(3) חבות כספית שתוטל עליו לטובת אדם אחר.

262. (א) בחברה פרטית שמניותיה מחולקות לסוגים, טעונה ההחלטה לכלול הוראה בתקנון בדבר פטור או שיפוי, נוסף על האישור של האסיפה הכללית, גם אישור אסיפות סוג.

שינוי התקנון

(ב) בחברה ציבורית אשר נושא משרה בה הוא בעל שליטה כהגדרתו בסעיף 268, טעונה החלטת האסיפה הכללית לכלול הוראה בתקנון בדבר פטור, שיפוי או ביטוח, נוסף על הרוב הדרוש לשינוי התקנון, גם אישור של בעלי מניות שאינם בעלי ענין אישי באישור ההחלטה, כנדרש לגבי עסקה חריגה, לפי הוראות סעיף 275(א)(3).

(תיקון מס' 3)
תשס"ה-2005

263. לא יהיה תוקף להוראה בתקנון, המתירה לחברה להתקשר בחוזה לביטוח אחריותו של נושא משרה בה, להוראה בתקנון או להחלטת דירקטוריון המתירה לשפות נושא משרה, או להוראה בתקנון הפוטרת נושא משרה מאחריותו כלפי החברה, בשל כל אחד מאלה:

הוראות חסרות תוקף

(1) הפרת חובת אמונים, למעט לענין שיפוי וביטוח בשל הפרת חובת אמונים כאמור בסעיף 261(2);

(תיקון מס' 3)
תשס"ה-2005

(2) הפרת חובת זהירות שנעשתה בכוונה או בפזיזות, למעט אם נעשתה ברשלנות בלבד;

(תיקון מס' 3)
תשס"ה-2005

(3) פעולה מתוך כוונה להפיק רווח אישי שלא כדין;

(4) קנס, קנס אזורי, עיצום כספי או כופר שהוטל עליו.

(תיקון מס' 14)
תשע"א-2011

264. (א) לא יהיה תוקף להוראה בתקנון או בחוזה או הניתנת בכל דרך אחרת, המתנה על האמור בסימן זה, במישרין או בעקיפין.

אי התניה

(ב) לא יהיה תוקף להתחייבות לשיפוי או לביטוח אחריותו של נושא משרה עקב הפרת חובת אמונים כלפי החברה, למעט הפרת חובת אמונים כאמור בסעיף 261(2), ונושא משרה לא יקבל, במישרין או בעקיפין, התחייבות כאמור; קבלת התחייבות כאמור היא הפרה של חובת אמונים.

(תיקון מס' 3)
תשס"ה-2005

פרק שני: שמירת ההון וחלוקה

סימן א': חלוקה מותרת

301. (א) חברה רשאית לבצע חלוקה לפי הוראות פרק זה בלבד; ואולם רשאית להתחייב בתקנונה או בחוזה שלא לבצע חלוקה במגבלות נוספות על הוראות פרק זה.

אי התניה

(ב) חלוקה בניגוד להוראות פרק זה היא חלוקה אסורה.

302. (א) חברה רשאית לבצע חלוקה מתוך רווחיה (להלן - מבחן הרווח), ובלבד שלא קיים חשש סביר שהחלוקה תמנע מן החברה את היכולת לעמוד בחבויותיה הקיימות והצפויות, בהגיע מועד קיומן (להלן - מבחן יכולת הפרעון).

חלוקה מותרת

(ב) בסעיף זה -

"רווחים", לענין מבחן הרווח - יתרת עודפים או עודפים שנצברו בשנתיים האחרונות, לפי הגבוה מבין השניים, והכל על פי הדוחות הכספיים המותאמים האחרונים, המבוקרים או הסקורים, שערכה החברה, תוך הפחתת חלוקות קודמות אם לא הופחתו כבר מן העודפים, ובלבד שהמועד שלגביו נערכו הדוחות אינו מוקדם ביותר משישה חודשים ממועד החלוקה;

(תיקון מס' 3)
תשס"ה-2005

"דוחות כספיים מותאמים" - דוחות כספיים מותאמים למדד או דוחות כספיים הבאים או שיבואו במקומם, והכל לפי כללי חשבונאות מקובלים;

"עודפים" - סכומים הכלולים בהון העצמי של חברה ושמקורם ברווח הנקי שלה כפי שנקבע לפי כללי חשבונאות מקובלים, וכן סכומים אחרים הכלולים בהון העצמי לפי כללי חשבונאות מקובלים ושאינם הון מניות או פרמיה, שהשר קבע שיראו אותם כעודפים.

(תיקון מס' 3)
תשס"ה-2005

(ג) השר רשאי לקבוע הוראות לענין חזקות בדבר עמידתה של חברה בתנאי מבחן יכולת הפרעון וכן פטורים או הקלות לענין התאמת הדוחות הכספיים.

303. (א) בית המשפט רשאי, לבקשת חברה, לאשר לה לבצע חלוקה שלא מקיימת את מבחן הרווח, ובלבד ששוכנע שמתקיים מבחן יכולת הפרעון.

חלוקה באישור בית
משפט

(ב) חברה תודיע לנושיה על הגשת בקשה לבית המשפט כאמור בסעיף קטן (א) באופן שיקבע השר.

(תיקון מס' 3)
תשס"ה-2005

(ג) נושה רשאי לפנות לבית המשפט ולהתנגד לבקשת החברה להתיר לה ביצוע חלוקה.

(ד) בית המשפט רשאי, לאחר שנתן לנושים שהתנגדו הזדמנות להשמיע את טענותיהם, לאשר את בקשת החברה, כולה או חלקה, לדחות או לאשר את אישורו בתנאים.

304. (א) החליטה חברה להקצות מניות שלהן ערך נקוב, בתמורה הנמוכה מערכן הנקוב, לרבות מניות הטבה, עליה להפוך להון מניות חלק מרווחיה, כמשמעותם בסעיף 302(ב), מפרמיה על מניות, או מכל מקור אחר הכלול בהונה העצמי, האמורים בדוחות הכספיים האחרונים שלה, בסכום השווה להפרש שבין הערך הנקוב לבין התמורה.

הקצאת מניות בפחות
מערכן הנקוב

(ב) בית המשפט רשאי, לבקשת חברה, לאשר לה לבצע הקצאת מניות בתמורה נמוכה מערכן הנקוב, שלא כאמור בסעיף קטן (א), בתנאים שיקבע.

305. השר רשאי לקבוע הוראות לביצוע פרק זה.

תקנות

חוק חוזה ביטוח, תשמ"א-1981

(סעיפים נבחרים)

סימן ה': תגמולי הביטוח

22. קרה מקרה הביטוח, על המבוטח להודיע על כך למבטח מיד לאחר שנודע לו, ועל המוטב להודיע למבטח, מיד לאחר שנודע לו, על קרות המקרה ועל זכותו לתגמולי הביטוח; מתן הודעה מאת אחד מאלה משחרר את השני מחובתו.

הודעה על קרות מקרה הביטוח

23. (א) משנמסרו למבטח הודעה על קרות מקרה הביטוח ותביעה בכתב לתשלום תגמולי הביטוח, על המבטח לעשות מיד את הדרוש לבירור חבותו.

בירור חבותו של המבטח

(ב) על המבוטח או על המוטב, לפי הענין, למסור למבטח, תוך זמן סביר לאחר שנדרש לכך, את המידע והמסמכים הדרושים לבירור החבות, ואם אינם ברשותו, עליו לעזור למבטח, ככל שיוכל, להשיגם.

24. (א) לא קויימה חובה לפי סעיף 22 או לפי סעיף 23(ב) במועדה, וקיומה היה מאפשר למבטח להקטין חבותו, אין הוא חייב בתגמולי הביטוח אלא במידה שהיה חייב בהם אילו קויימה החובה; הוראה זו לא תחול בכל אחת מאלה:

הכשלה של בירור החבות

(1) החובה לא קויימה או קויימה באיחור מסיבות מוצדקות;

(2) אי קיומה או איחורה לא מנע מן המבטח את בירור חבותו ולא הכביד על הבירור.

(ב) עשה המבוטח או המוטב במתכוון דבר שהיה בו כדי למנוע מן המבטח את בירור חבותו או להכביד עליו, אין המבטח חייב בתגמולי ביטוח אלא במידה שהיה חייב בהם אילו לא נעשה אותו דבר.

25. הופרה חובה לפי סעיף 22 או לפי סעיף 23(ב), או שנעשה דבר כאמור בסעיף 24(ב), או שהמבוטח או המוטב מסרו למבטח עובדות כוזבות, או שהעלימו ממנו עובדות בנוגע למקרה הביטוח או בנוגע לחבות המבטח, והדבר נעשה בכוונת מרמה - פטור המבטח מחובתו.

מרמה בתביעת תגמולים

26. נגרם מקרה הביטוח בידי המבוטח או בידי המוטב במתכוון, פטור המבטח מחבותו.

מקרה שנגרם בכוונה

27. תגמולי הביטוח ישולמו תוך 30 ימים מהיום שהיו בידי המבטח המידע והמסמכים הדרושים לבירור חבותו, אולם תגמולי ביטוח שאינם שנויים במחלוקת בתום לב ישולמו תוך 30 ימים מהיום שנמסרה למבטח תביעה לפי סעיף 23(א), והם ניתנים לתביעה בנפרד מיתר התגמולים.

המועד לתשלום תגמולי הביטוח

27א. תגמולי הביטוח ישולמו באמצעות העברה בנקאית, אלא אם כן בחר המבוטח או המוטב, לפי הענין, לקבלם בדרך אחרת.

אופן תשלום תגמולי הביטוח

28. (א) על תגמולי הביטוח יתווספו הפרשי הצמדה כמשמעותם בחוק פסיקת ריבית והצמדה, תשכ"א-1961, מיום קרות מקרה הביטוח וריבית צמודה בשיעור שנקבע לפי סעיף 1 לחוק האמור לענין ההגדרה "הפרשי הצמדה וריבית" מתום 30 ימים מיום מסירת התביעה; אין בהוראה זו כדי לגרוע מסמכות בית המשפט לפי החוק האמור.

(תיקון מס' 10)
הצמדה וריבית

(תיקון מס' 1)
תשמ"ד-1984

יחידות מח' 3

(ב) חושבו תגמולי הביטוח, או חלקם, כערכם בתאריך שלאחר קרות מקרה הביטוח, יתווספו עליהם או על חלקם, לפי הענין, הפרשי הצמדה מאותו תאריך בלבד.

(תיקון מס' 1)
תשמ"ד-1984

(ג) היה המבטח חייב להחזיר למבוטח או למוטב דמי ביטוח, יתווספו עליהם הפרשי הצמדה וריבית כאמור בסעיף קטן (א) מיום היווצר החיוב.

(ד) הוראות סעיף קטן (א) לא יחולו על תגמולי ביטוח המשולמים במטבע חוץ או במטבע ישראלי המחושב לפי ערכו של מטבע חוץ, ואולם על תגמולים כאמור יתווסף ריבית בשיעור שנקבע לפי סעיף 4(א) לחוק פסיקת ריבית והצמדה, תשכ"א-1961, החל בתום 30 ימים מיום מסירת הדרישה למבטח.

(תיקון מס' 3)
תשמ"א-2001

28א. מבטח בביטוחים אישיים, שלא שילם את תגמולי הביטוח שלא היו שנויים במחלוקת בתום לב, במועדים שבהם היה עליו לשלם לפי סעיף 27, יחייבו בית המשפט, ולעניין מבטח כאמור בביטוחים שאינם ביטוחים אישיים - רשאי בית המשפט לחייבו, בתשלום ריבית מיוחדת בשיעור שלא יעלה על פי עשרים מן הריבית הקבועה בהגדרת הפרשי הצמדה וריבית שבחוק פסיקת ריבית והצמדה, תשכ"א-1961, ולעניין מבטח בביטוח סיעודי - יחייבו כאמור בשיעור שלא יפחת מפי עשרה מאותה ריבית, אלא אם כן החליט בית המשפט לקבוע שיעור נמוך יותר, מטעמים מיוחדים

ריבית מיוחדת

(תיקון מס' 2)
תשמ"ח-1988

(תיקון מס' 4)
תש"ע-2010

(תיקון מס' 8)

שיירשמו; הריבית המיוחדת תחושב על תגמולי הביטוח האמורים ועל תוספת הפרשי ההצמדה על תגמולים אלה לפי סעיף 28, מהמועדים בהם היה על המבטח לשלם עד תשלומם בפועל; הריבית המיוחדת תשולם בנוסף לריבית האמורה בסעיף 28.

לענין זה, "ביטוחים אישיים" – ביטוח חיים, ביטוח תאונות אישיות, ביטוח מפני מחלות ואשפוז, ביטוח לפי דרישות פקודת ביטוח רכב מנועי [נוסח חדש], התש"ל-1970, ביטוח רכב (רכוש), ביטוח דירות ותכולתן, ולמעט ביטוח אחריות.

29. היתה חבות המבטח או היקפה מותנים על פי חוק או על פי החוזה, בין לחיוב ובין לשלילה, במעשה או במחדל של המבוטח או של המוטב, שלא השפיעו השפעה של ממש על סיכון המבטח, רשאי בית המשפט, אם נראה לו צורך לעשות כן בנסיבות הענין, לחייב את המבטח בתגמולי הביטוח, כולם או מקצתם, אף אם התנאי לא קיים או הופר.

30. המבטח חייב בתגמולי הביטוח גם אם קרה מקרה הביטוח תוך תקופת הביטוח יותר מפעם אחת, ובלבד שלא יחוייב בסך הכל ביותר מסכום הביטוח כמשמעותו בסעיף 56.

31. תקופת ההתיישנות של תביעה לתגמולי ביטוח היא שלוש שנים לאחר שקרה מקרה הביטוח, ולעניין ביטוח חיים, ביטוח מפני מחלות ואשפוז וביטוח סיעודי – חמש שנים לאחר שקרה מקרה הביטוח; היתה עילת התביעה נכות שנגרמה למבוטח ממחלה או מתאונה, תימנה תקופת ההתיישנות מיום שקמה למבוטח זכות לתבוע תגמולי ביטוח לפי תנאי חוזה הביטוח; לענין זה, "ביטוח חיים" – ביטוח שמקרה הביטוח הוא מותו של המבוטח או של זולתו.

סעד מיוחד

הישנות מקרה הביטוח

התיישנות

(תיקון מס' 6)
תשנ"ד-2014

חוק החוזים (חלק כללי), התשל"ג-1973

פרק א': כריתת החוזה

1. חוזה נכרת בדרך של הצעה וקיבול לפי הוראות פרק זה. כריתת חוזה – כיצד
2. פנייתו של אדם לחברו היא בגדר הצעה, אם היא מעידה על גמירת דעתו של המציע להתקשר עם הניצע בחוזה והיא מסויימת כדי אפשרות לכרות את החוזה בקיבול ההצעה; הפניה יכול שתהיה לציבור. הצעה
3. (א) המציע רשאי לחזור בו מן ההצעה בהודעה לניצע, ובלבד שהודעת החזרה נמסרה לניצע לפני שנתן הודעת קיבול. חזרה מן ההצעה
- (ב) קבע המציע שהצעתו היא ללא חזרה, או שקבע מועד לקיבולה, אין הוא רשאי לחזור בו ממנה לאחר שנמסרה לניצע.
4. ההצעה פוקעת – פקיעת ההצעה
- (1) כשדחה אותה הניצע או עבר המועד לקיבולה;
- (2) כשמת המציע או הניצע או כשנעשה אחד מהם פסול-דין או ניתן נגדו צו לקבלת נכסים או צו פירוק, והכל לפני מתן הודעת הקיבול.
5. הקיבול יהיה בהודעת הניצע שנמסרה למציע ומעידה על גמירת דעתו של הניצע להתקשר עם המציע בחוזה לפי ההצעה. קיבול
6. (א) הקיבול יכול שיהיה במעשה לביצוע החוזה או בהתנהגות אחרת, אם דרכים אלה של קיבול משתמעות מן ההצעה; ולענין סעיפים 3(א) ו-4(2), התנהגות כאמור דינה כדין מתן הודעת קיבול. קיבול דרך התנהגות
- (ב) קביעת המציע שהעדר תגובה מצד הניצע ייחשב לקיבול, אין לה תוקף.
7. הצעה שאין בה אלא כדי לזכות את הניצע, חזקה עליו שקיבל אותה, זולת אם הודיע למציע על התנגדותו תוך זמן סביר לאחר שנודע לו עליה. חזקת קיבול
8. (א) אין לקבל הצעה אלא תוך התקופה שנקבעה לכך בהצעה, ובאין תקופה כזאת – תוך זמן סביר. מועד הקיבול
- (ב) נתן הניצע הודעת קיבול בעוד מועד, אך הודעתו נמסרה למציע באיחור מחמת סיבה שאינה תלויה בניצע ולא היתה ידועה לו, נכרת החוזה, זולת אם הודיע המציע לניצע על דחיית הקיבול מיד לאחר שנמסרה לו הודעת הקיבול.
9. קיבול של הצעה לאחר שפקעה, כמוהו כהצעה חדשה. קיבול לאחר פקיעה
10. הניצע רשאי לחזור בו מן הקיבול בהודעה למציע, ובלבד שהודעת החזרה נמסרה למציע לא לאחר שנמסרה לו הודעת הקיבול או שנודע לו על קיבול בדרך האמורה בסעיף 6(א). חזרה מן הקיבול
11. קיבול שיש בו תוספת, הגבלה או שינוי אחר לעומת ההצעה כמוהו כהצעה חדשה. קיבול תוך שינוי
12. (א) במשא ומתן לקראת כריתתו של חוזה חייב אדם לנהוג בדרך מקובלת ובתום לב. תום לב במשא ומתן
- (ב) צד שלא נהג בדרך מקובלת ולא בתום-לב חייב לצד השני פיצויים בעד הנזק שנגרם לו עקב המשא ומתן או עקב כריתת החוזה, והוראות סעיפים 10, 13 ו-14 לחוק החוזים (תרופות בשל הפרת חוזה), תשל"א-1970, יחולו בשינויים המחוייבים.

פרק ב': ביטול החוזה בשל פגם בכריתתו

13. חוזה שנכרת למראית עין בלבד – בטל; אין בהוראה זו כדי לפגוע בזכות שרכש אדם שלישי בהסתמכו בתום לב על קיום החוזה. חוזה למראית עין
14. (א) מי שהתקשר בחוזה עקב טעות וניתן להניח שלולא הטעות לא היה מתקשר בחוזה והצד השני ידע או היה עליו לדעת על כך, רשאי לבטל את החוזה. טעות
- (ב) מי שהתקשר בחוזה עקב טעות וניתן להניח שלולא הטעות לא היה מתקשר בחוזה והצד השני לא ידע ולא היה עליו לדעת על כך, רשאי בית המשפט, על פי בקשת הצד שטעה, לבטל את החוזה, אם ראה שמן הצדק לעשות זאת; עשה כן, רשאי בית המשפט לחייב את הצד שטעה בפיצויים

	בעד הנזק שנגרם לצד השני עקב כריתת החוזה.	
	(ג) טעות אינה עילה לביטול החוזה לפי סעיף זה, אם ניתן לקיים את החוזה בתיקון הטעות והצד השני הודיע, לפני שבוטל החוזה, שהוא מוכן לעשות כן.	
	(ד) "טעות", לענין סעיף זה וסעיף 15 - בין בעובדה ובין בחוק, להוציא טעות שאינה אלא בכדאיות העסקה.	
הטעיה	15. מי שהתקשר בחוזה עקב טעות שהיא תוצאת הטעיה שהטעהו הצד השני או אחר מטעמו, רשאי לבטל את החוזה; לענין זה, "הטעיה" - לרבות אי-גילויין של עובדות אשר לפי דין, לפי נוהג או לפי הנסיבות היה על הצד השני לגלותן.	
טעות סופר	16. נפלה בחוזה טעות סופר או טעות כיוצא בה, יתוקן החוזה לפי אומד דעת הצדדים ואין הטעות עילה לביטול החוזה.	
כפיה	17. (א) מי שהתקשר בחוזה עקב כפיה שכפה עליו הצד השני או אחר מטעמו, בכוח או באיום, רשאי לבטל את החוזה. (ב) אזהרה בתום לב על הפעלתה של זכות אינה בגדר איום לענין סעיף זה.	
עושק	18. מי שהתקשר בחוזה עקב ניצול שניצל הצד השני או אחר מטעמו את מצוקת המתקשר, חולשתו השכלית או הגופנית או חוסר נסיונו, ותנאי החוזה גרועים במידה בלתי סבירה מן המקובל, רשאי לבטל את החוזה.	
ביטול חלקי	19. ניתן החוזה להפרדה לחלקים ועילת הביטול נוגעת רק לאחד מחלקיו, ניתן לביטול אותו חלק בלבד; אולם אם יש להניח שהצד הרשאי לבטל לא היה מתקשר בחוזה לולא העילה, רשאי הוא לבטל את החלק האמור או את החוזה כולו.	
דרך הביטול	20. ביטול החוזה יהיה בהודעת המתקשר לצד השני תוך זמן סביר לאחר שנודע לו על עילת הביטול, ובמקרה של כפיה - תוך זמן סביר לאחר שנודע לו שפסקה הכפיה.	
השבה לאחר ביטול	21. משובטל החוזה, חייב כל צד להשיב לצד השני מה שקיבל על פי החוזה, ואם ההשבה היתה בלתי אפשרית או בלתי סבירה - לשלם לו את שווי של מה שקיבל.	
שמירת תרופות	22. אין בהוראות פרק זה כדי לגרוע מכל תרופה אחרת.	
	פרק ג': צורת החוזה ותכנו	
צורת חוזה	23. חוזה יכול שייעשה בעל פה, בכתב או בצורה אחרת, זולת אם היתה צורה מסוימת תנאי לתקפו על פי חוק או הסכם בין הצדדים.	
תכנו של חוזה	24. תכנו של חוזה יכול שיהיה ככל אשר הסכימו הצדדים.	
פירוש של חוזה (תיקון מס' 2) חוז"ע-1981	25. (א) חוזה יפורש לפי אומד דעתם של הצדדים, כפי שהוא משתמע מתוך החוזה ומנסיבות העניין, ואולם אם אומד דעתם של הצדדים משתמע במפורש מלשון החוזה, יפורש החוזה בהתאם ללשונו. (ב) חוזה הניתן לפירושים שונים, פירוש המקיים אותו עדיף על פירוש שלפיו הוא בטל.	
(תיקון מס' 2) תשנ"א-2011	(ב1) חוזה הניתן לפירושים שונים והיתה לאחד הצדדים לחוזה עדיפות בעיצוב תנאיו, פירוש נגדו עדיף על פירוש לטובתו.	
	(ג) ביטויים ותניות בחוזה שנוהגים להשתמש בהם בחוזים מאותו סוג יפורשו לפי המשמעות הנודעת להם באותם חוזים.	
(תיקון מס' 1) תשמ"א-1981	(ד) סעיפים 2, 4, 5, 6, 7, 8 ו-10 לחוק הפרשנות, תשמ"א-1981, וסעיף 57 לפקודת הראיות [נוסח חדש], תשל"א-1971, יחולו, בשינויים המחוייבים, גם על פירוש של חוזה, אם אין הוראה אחרת לענין הנדון ואם אין בענין הנדון או בהקשרו דבר שאינו מתיישב עם תחולה כאמור.	
השלמת פרטים	26. פרטים שלא נקבעו בחוזה או על פיו יהיו לפי הנוהג הקיים בין הצדדים, ובאין נוהג כזה - לפי הנוהג המקובל בחוזים מאותו סוג, ויראו גם פרטים אלה כמוסכמים.	
חוזה על תנאי	27. (א) חוזה יכול שיהיה תלוי בהתקיים תנאי (להלן - תנאי מתלה) או שיחדל בהתקיים תנאי (להלן - תנאי מפסיק).	
	(ב) חוזה שהיה טעון הסכמת אדם שלישי או רשיון על פי חיקוק, חזקה שקבלת ההסכמה או הרשיון הוא תנאי מתלה.	

	(ג) חוזה שהיה מותנה בתנאי מתלה, זכאי כל צד לסעדים לשם מניעת הפרתו, אף לפני שנתקיים התנאי.	
סיכול תנאי	28. (א) היה חוזה מותנה בתנאי מתלה וצד אחד מנע את קיום התנאי, אין הוא זכאי להסתמך על אי-קיומו. (ב) היה חוזה מותנה בתנאי מפסיק וצד אחד גרם לקיום התנאי, אין הוא זכאי להסתמך על קיומו.	
בטלות החוזה או ההתנאה	(ג) הוראות סעיף זה לא יחולו אם היה התנאי דבר שהצד היה, לפי החוזה, בן חורין לעשותו או לא לעשותו, ולא יחולו אם מנע הצד את קיום התנאי או גרם לקיומו שלא בזדון ושלא ברשלנות. 29. היה חוזה מותנה והתנאי לא נתקיים תוך התקופה שנקבעה לכך, ובאין תקופה כזאת - תוך זמן סביר מכריתת החוזה, הרי אם היה זה תנאי מתלה - מתבטל החוזה, ואם תנאי מפסיק - מתבטלת ההתנאה.	
חוזה פסול	30. חוזה שכריתתו, תכנו או מטרתו הם בלתי חוקיים, בלתי מוסריים או סותרים את תקנת הציבור - בטל.	
תחולת הוראות	31. הוראות סעיפים 19 ו-21 יחולו, בשינויים המחוייבים, גם על בטלותו של חוזה לפי פרק זה, אולם בבטלות לפי סעיף 30 רשאי בית המשפט, אם ראה שמן הצדק לעשות כן ובתנאים שימצא לנכון, לפטור צד מהחובה לפי סעיף 21, כולה או מקצתה, ובמידה שצד אחד ביצע את חיובו לפי החוזה - לחייב את הצד השני בקיום החוב שכנגד, כולו או מקצתו.	
חוזה של משחק, הגרלה או הימור	32. (א) חוזה של משחק, הגרלה או הימור שלפיו עשוי צד לזכות בטובת הנאה והזכיה תלויה בגורל, בניחוש או במאורע מקרי יותר מאשר בהבנה או ביכולת, אינו עילה לאכיפה או לפיצויים. (ב) הוראות סעיף זה לא יחולו על משחק, הגרלה או הימור שהוסדרו בחוק או שניתן לעריכתם היתר על פי חוק.	
חוזה למתן ציונים	33. חוזה שלפיו יינתן ציון, תואר, פרס וכיוצא באלה על פי הכרעה או הערכה של אחד הצדדים או של אדם שלישי, אין ההכרעה או ההערכה לפי החוזה נושא לדיון בבית משפט.	
	פרק ד': חוזה לטובת אדם שלישי	
הקניית הזכות	34. חיוב שהתחייב אדם בחוזה לטובת מי שאינו צד לחוזה (להלן - המוטב) מקנה למוטב את הזכות לדרוש את קיום החיוב, אם משתמעת מן החוזה כוונה להקנות לו זכות זו.	
דחיית הזכות	35. זכותו של המוטב לדרוש את קיום החיוב מתבטלת למפרע, אם הודיע לאחד הצדדים לחוזה על דחיית הזכות תוך זמן סביר לאחר שאחד מהם הודיע לו עליה.	
ביטול הזכות	36. (א) כל עוד לא הודיע אחד הצדדים למוטב על זכותו לפי החוזה, רשאים הם לשנותה או לבטלה על ידי שינוי החוזה. (ב) בחיוב שיש לקיימו עקב מותו של אדם - על פי חוזה ביטוח, על פי חברות בקופת קצבה או בקופת תגמולים או על פי עילה דומה - רשאי הנושה, בהודעה לחייב או בצוואה שהודעה עליה ניתנה לחייב, לבטל את זכותו של המוטב או להעמיד במקומו מוטב אחר, אף אחרי שנודע למוטב על זכותו.	
טענות נגד המוטב	37. כל טענה שיש לחייב כלפי הנושה בקשר לחיוב תעמוד לו גם כלפי המוטב.	
שמירת זכותו של הנושה	38. זכותו של המוטב אינה גורעת מזכותו של הנושה לדרוש מן החייב את קיום החיוב לטובת המוטב.	
	פרק ה': קיום החוזה	
קיום בתום לב	39. בקיום של חיוב הנובע מחוזה יש לנהוג בדרך מקובלת ובתום לב; והוא הדין לגבי השימוש בזכות הנובעת מחוזה.	
קיום - בידי מי	40. חיוב יכול שיקויים בידי אדם שאיננו החייב, זולת אם לפי מהות החיוב, או לפי המוסכם בין הצדדים, על החייב לקיימו אישית.	
מועד הקיום	41. חיוב שלא הוסכם על מועד קיומו, יש לקיים זמן סביר לאחר כריתת החוזה, במועד שעליו הודיע הנושה לחייב זמן סביר מראש.	
קיום מוקדם	42. חיוב יכול שיקויים לפני מועדו, ובלבד שהודיע החייב לנושה על כך זמן סביר מראש והדבר	

לא יפגע בנושה.

43. (א) המועד לקיומו של חוב נדחה – דחיית קיום
- (1) אם נמנע הקיום במועדו מסיבה תלויה בנושה - עד שהוסרה המניעה ;
- (2) אם תנאי לקיום הוא שיקויים תחילה חיובו של הנושה - עד שקויים אותו חיוב ;
- (3) אם על הצדדים לקיים חיוביהם בד בבד - כל עוד הנושה אינו מוכן לקיים את החיוב המוטל עליו.
- (ב) נדחה המועד לקיום החיוב כאמור בסעיף קטן (א), רשאי בית המשפט, אם ראה שמן הצדק לעשות כן, לחייב את הנושה בפיצויים בעד הנזק שנגרם לחייב עקב הדחיה, אף אם אין בדבר משום הפרת חוזה מצד הנושה, ואם היה על החייב לשלם תשלומים תקופתיים עד לקיום החיוב שמועדו נדחה - לפטור אותו מתשלומים אלה בתקופת הדחיה.
44. (א) חיוב שלא הוסכם על מקום קיומו, יש לקיים במקום עסקו של הנושה, ואם אין לו מקום עסק - במקום מגוריו הקבוע. מקום הקיום
- (ב) שינה הנושה את מקום עסקו או מקום מגוריו אחרי כריתת החוזה, ישא בהוצאות הנוספות הנובעות מקיום החיוב במקום החדש.
45. חיוב למתן נכס או שירות שלא הוסכם על סוגם או טיבם, יש לקיים במתן נכס או שירות מסוג ומטיב בינוניים. קיום בבינוניות
46. חיוב לתשלום בעד נכס או שירות שלא הוסכם על שיעורו, יש לקיים בתשלום של סכום שהיה ראוי להשתלם לפי הנסיבות בעת כריתת החוזה. קיום בסכום ראוי
47. חיוב לשלם בארץ במטבע חוץ שתשלומו באותו מטבע אסור לפי הדין, יש לקיים בתשלום במטבע ישראלי, לפי שער החליפין הרשמי ביום התשלום. קיום במטבע ישראלי
48. חיוב אשר לקיומו התחייב החייב כלפי הנושה בחיוב אחר, או שהעביר לו לשם כך זכות כלפי אדם שלישי, חזקה שלא התכוונו להפקיעו אלא אם קויימו החיוב האחר או הזכות. קיום על תנאי
49. סכום שניתן לסילוקו של חיוב אחד, ייזקף תחילה לחשבון ההוצאות שנתחייב בהן החייב בשל אותו חיוב, לאחר מכן לחשבון הריבית ולבסוף לחשבון החיוב עצמו. זקיפת תשלומים בחיוב אחד
50. סכום שניתן לנושה שעה שהגיעו לו מן החייב חיובים אחדים, רשאי החייב, בעת התשלום, לציין את החיוב שלחשבונו ייזקף הסכום ; לא עשה זאת, רשאי הנושה לעשות כן. זקיפת תשלומים בחיובים אחדים
51. (א) בחיובים חלופים רשאי החייב, בהודעה לנושה תוך תקופה שנקבעה לכך, ובאין תקופה כזו - תוך זמן סביר לפני המועד לקיום, לבחור את החיוב שיקיים ; לא עשה זאת, רשאי הנושה, בהודעה לחייב, לבחור את החיוב. בחירה בין חיובים חלופים
- (ב) הוסכם כי זכות הבחירה תהיה בידי הנושה והוא לא השתמש בה תוך התקופה שנקבעה לכך, ובאין תקופה כזו - תוך זמן סביר לפני המועד לקיום, רשאי החייב, בהודעה לנושה, לבחור את החיוב.
52. נעשה קיומו של חיוב בלתי אפשרי, ויש בשל כך לחייב זכות לפיצוי או לשיפוי כלפי אדם שלישי, על החייב להעביר לנושה את הזכות, או מה שקיבל על פיה, כדי שוויו של החיוב. תחליף קיום
53. (א) חיובים כספיים שצדדים חבים זה לזה מתוך עסקה אחת והגיע המועד לקיומם, ניתנים לקיזוז בהודעה של צד אחד למשנהו ; והוא הדין בחיובים כספיים שלא מתוך עסקה אחת, אם הם חיובים קצובים.
- (ב) אין לקזז חיוב שהזכות לקיומו אינה ניתנת לעיקול.
- (ג) הוראות סעיפים 49 ו-50 יחולו, בשינויים המחוייבים, גם על סילוק דרך קיזוז.

פרק ו': ריבוי חייבים ונושים

54. שנים שחייבים חיוב אחד, חזקה שהם חייבים יחד ולחוד. ריבוי חייבים
55. (א) שנים שחייבים יחד ולחוד, רשאי הנושה לדרוש את קיום החיוב, כולו או מקצתו, משניהם כאחד, או מכל אחד מהם בנפרד, ובלבד שלא ייפרע יותר מן המגיע לו. חיוב יחד ולחוד
- (ב) בטל או בוטל חיובו של אחד החייבים, בטל גם חיובו של השני, זולת אם הביטול נובע

- מפגם בכשרותו או בייצוגו של החייב האחד.
- (ג) הפטיר הנושה אחד החייבים מן החיוב, כולו או מקצתו - בויתור, במחילה, בפשרה או בדרך אחרת - הופטר גם השני באותה מידה, זולת אם משתמעת מן ההפטר כוונה אחרת.
56. (א) שנים שחייבים חיוב אחד, חזקה שהם נושאים בנטל החיוב בינם לבין עצמם בחלקים שווים.
- (ב) חייב שנתן לנושה לקיום החיוב יותר מכפי חלקו בנטל החיוב, זכאי לחזור על החייב השני ולהיפרע ממנו לפי חלקיהם.
- (ג) היו יותר משני חייבים ואין אפשרות סבירה לחזור ולהיפרע מאחד מהם, ישאו בחלקו הנתרים, לפי חלקיהם.
- (ד) בוטל חיובו של חייב אחד כאמור בסעיף 55(ב) והביטול נובע מפגם בכשרותו או בייצוגו, אין לשני זכות לחזור עליו; הופטר חייב אחד כאמור בסעיף 55(ג) ואין בהפטר כדי לפטור את השני, אין בהפטר גם כדי לפגוע בזכות לחזור עליו לפי סעיף זה.
57. חייב שקיים את החיוב יותר מכפי חלקו, אינו זכאי לחזור על חייב אחר, במידה שהיה עשוי להיות מופטר כלפי הנושה מכוח טענה שהיתה ידועה לו ולא התגונן בה.
58. (א) שעבוד או זכות אחרת שניתנו לנושה להבטחת החיוב יעברו לחייב שקיים את החיוב יותר מכפי חלקו, כדי להבטיח זכותו לחזור על חייב אחר; והוא, במידה שהדבר לא יפגע בנושה.
- (ב) עברו שעבוד או זכות כאמור בסעיף קטן (א), על הצדדים לעשות, לפי דרישת החייב שקיים את החיוב, את הפעולות הדרושות כדי שכוחה של ההעברה יהיה יפה לכל דבר.
59. (א) שנים שמגיע להם חיוב אחד, חזקה שכל אחד מהם רשאי לדרוש את קיומו, ובלבד שלא ייפרעו מהחייב יותר מן המגיע ממנו; החייב רשאי לקיים את החיוב כלפי אחד הנושים, לפי בחירתו, כל עוד לא ניתן פסק דין לטובת הנושה האחר.
- (ב) חזקה על הנושים שהם שותפים בחיוב בחלקים שווים; קויים החיוב כלפי אחד מהם, רשאי השני לדרוש ממנו את חלקו.

נטל החיוב בין החייבים

סייג לזכות החזרה

העברת בטוחות

ריבוי נושים

פרק ז': שונות

60. (א) הודעה לפי חוק זה תינתן בדרך המקובלת בנסיבות הענין.
- (ב) מקום שמדובר בחוק זה על מסירת הודעה, רואים את ההודעה כנמסרה במועד שבו הגיעה לנמען או אל מענו.
61. (א) הוראות חוק זה יחולו כשאין בחוק אחר הוראות מיוחדות לענין הנדון.
- (ב) הוראות חוק זה יחולו, ככל שהדבר מתאים לענין בשינויים המחוייבים, גם על פעולות משפטיות שאינן בבחינת חוזה ועל חיובים שאינם נובעים מחוזה.
62. בטלים –
- (1) סעיפים 949, 948, 658, 1003 ו-1007 והספר השנים עשר של המג'לה;
- (2) סעיף 64 לחוק הפרוצדורה האזרחית העותמאני מיום 2 ברג'ב 1296 (21 ביוני 1879).
63. בענינים שחוק זה דן בהם לא יחול סימן 46 לדבר המלך במועצתו לארץ ישראל, 1947-1922.
64. תחילתו של חוק זה ביום א' באלול תשל"ג (29 באוגוסט 1973); על חוזים שנכרתו לפני תחילת חוק זה יוסיף לחול הדין הקודם.

דרך ומועד למסירת הודעה

תחולה

ביטולים

עצמאות החוק

תחילה והוראת מעבר

יעקב ש' שפירא
שר המשפטים

גולדה מאיר
ראש הממשלה

שניאור זלמן שזר
נשיא המדינה

חוק החוזים (תרופות בשל הפרת חוזה), התשל"א-1970

פרק א': הוראות כלליות

1. (א) בחוק זה –
- הגדרות
- "הפרה" - מעשה או מחדל שהם בניגוד לחוזה;
- "נפגע" - מי שזכאי לקיום החוזה שהופר;
- "אכיפה" - בין בצו לסילוק חיוב כספי או בצו עשה אחר ובין בצו לא-תעשה, לרבות צו לתיקון תוצאות ההפרה או לסילוקן;
- "נזק" - לרבות מניעת ריווח.
- (ב) כל מקום שמדובר בחוק זה בהפרת חוזה - גם הפרת חיוב מחיוביו במשמע.
2. הופר חוזה, זכאי הנפגע לתבוע את אכיפתו או לבטל את החוזה, וזכאי הוא לפיצויים, בנוסף על אחת התרופות האמורות או במקומן, והכל לפי הוראות חוק זה.
- תרופות הנפגע
- פרק ב': התרופות
- סימן א': אכיפת החוזה
3. הנפגע זכאי לאכיפת החוזה, זולת אם נתקיימה אחת מאלה:
- הזכות לאכיפה
- (1) החוזה אינו בר-ביצוע;
- (2) אכיפת החוזה היא כפיה לעשות, או לקבל, עבודה אישית או שירות אישי;
- (3) ביצוע צו האכיפה דורש מידה בלתי סבירה של פיקוח מטעם בית משפט או לשכת הוצאה לפועל;
- (4) אכיפת החוזה היא בלתי צודקת בנסיבות הענין.
4. בית המשפט רשאי להתנות את אכיפת החוזה בקיום חיוביו של הנפגע או בהבטחת קיומם או בתנאים אחרים המתחייבים מן החוזה לפי נסיבות הענין.
- תנאים באכיפה
5. ניתן צו אכיפה על חיוב להקנות נכס או זכות בנכס וההקניה טעונה רישום בפנקס המתנהל על פי חיקוק, ייעשה הרישום בתוקף צו האכיפה ולפי האמור בו כאילו נעשה לבקשת הצדדים.
- אכיפה בעסקה טעונה רישום
- סימן ב': ביטול החוזה
6. לענין סימן זה, "הפרה יסודית" - הפרה שניתן להניח לגביה שאדם סביר לא היה מתקשר באותו חוזה אילו ראה מראש את ההפרה ותוצאותיה, או הפרה שהוסכם עליה בחוזה שתיחשב ליסודית; תניה גורפת בחוזה העושה הפרות להפרות יסודיות ללא הבחנה ביניהן, אין לה תוקף אלא אם היתה סבירה בעת כריתת החוזה.
- הגדרה
7. (א) הנפגע זכאי לבטל את החוזה אם הפרת החוזה היתה יסודית.
- הזכות לביטול
- (ב) היתה הפרת החוזה לא יסודית, זכאי הנפגע לבטל את החוזה לאחר שנתן תחילה למפר ארכה לקיומו והחוזה לא קויים תוך זמן סביר לאחר מתן הארכה, זולת אם בנסיבות הענין היה ביטול החוזה בלתי צודק; לא תישמע טענה שביטול החוזה היה בלתי צודק אלא אם המפר התנגד לביטול תוך זמן סביר לאחר מתן הודעת הביטול.
- דרך הביטול
- (ג) ניתן החוזה להפרדה לחלקים והופר אחד מחלקיו הפרה שיש בה עילה לביטול אותו חלק, אין הנפגע זכאי לבטל אלא את החלק שהופר; היתה בהפרה גם משום הפרה יסודית של כל החוזה, זכאי הנפגע לבטל את החלק שהופר או את החוזה כולו.
8. ביטול החוזה יהיה בהודעת הנפגע למפר תוך זמן סביר לאחר שנודע לו על ההפרה; אולם במקרה האמור בסעיף 7(ב) ובכל מקרה אחר שהנפגע נתן למפר תחילה ארכה לקיום החוזה - תוך זמן סביר לאחר שחלפה הארכה.
9. (א) משבוטל החוזה, חייב המפר להשיב לנפגע מה שקיבל על פי החוזה, או לשלם לו את שווי של מה שקיבל אם ההשבה היתה בלתי אפשרית או בלתי סבירה או שהנפגע בחר בכך; והנפגע חייב להשיב למפר מה שקיבל על פי החוזה, או לשלם לו את שווי של מה שקיבל אם ההשבה היתה בלתי אפשרית או בלתי סבירה או שהנפגע בחר בכך.
- השבה לאחר ביטול
- (ב) בוטל החוזה בחלקו, יחולו הוראות סעיף קטן (א) על מה שהצדדים קיבלו על פי אותו

10. הנפגע זכאי לפיצויים בעד הנזק שנגרם לו עקב ההפרה ותוצאותיה ושהמפר ראה אותו או שהיה עליו לראותו מראש, בעת כריתת החוזה, כתוצאה מסתברת של ההפרה. הזכות לפיצויים
11. (א) הופר חיוב לספק או לקבל נכס או שירות ובוטל החוזה בשל ההפרה, זכאי הנפגע, ללא הוכחת נזק, לפיצויים בסכום ההפרש שבין התמורה בעד הנכס או השירות לפי החוזה ובין שוויים ביום ביטול החוזה. פיצויים ללא הוכחת נזק
- (ב) הופר חיוב לשלם סכום כסף, זכאי הנפגע, ללא הוכחת נזק, לפיצויים בסכום הריבית על התשלום שבפיגור, מיום ההפרה ועד יום התשלום, בשיעור המלא לפי חוק פסיקת ריבית, תשכ"א-1961, אם לא קבע בית המשפט שיעור אחר. שמירת זכות
12. האמור בסעיף 11 אינו גורע מזכותו של הנפגע לפיצויים בעד נזק שהוכיח לפי סעיף 10; אולם אם היתה התמורה שכנגד החיוב שהופר בלתי סבירה, או שלא היתה תמורה כלל, רשאי בית המשפט להפחית את הפיצויים עד כדי האמור בסעיף 11.
13. גרמה הפרת החוזה נזק שאינו נזק ממון, רשאי בית המשפט לפסוק פיצויים בעד נזק זה בשיעור שייראה לו בנסיבות הענין. פיצויים בעד נזק שאינו של ממון
14. (א) אין המפר חייב בפיצויים לפי סעיפים 10, 12 ו-13 בעד נזק שהנפגע יכול היה, באמצעים סבירים, למנוע או להקטין. הקטנת נזק
- (ב) הוציא הנפגע הוצאות סבירות למניעת הנזק או להקטנתו, או שהתחייב בהתחייבויות סבירות לשם כך, חייב המפר לשפות אותו עליהן, בין אם נמנע הנזק או הוקטן ובין אם לאו; היו ההוצאות או ההתחייבויות בלתי סבירות, חייב המפר בשיפוי כדי שיעורן הסביר בנסיבות הענין.
15. (א) הסכימו הצדדים מראש על שיעור פיצויים (להלן - פיצויים מוסכמים), יהיו הפיצויים כמוסכם, ללא הוכחת נזק; אולם רשאי בית המשפט להפחיתם אם מצא שהפיצויים נקבעו ללא כל יחס סביר לנזק שניתן היה לראותו מראש בעת כריתת החוזה כתוצאה מסתברת של ההפרה. פיצויים מוסכמים
- (ב) הסכם על פיצויים מוסכמים אין בו כשלעצמו כדי לגרוע מזכותו של הנפגע לתבוע במקומם פיצויים לפי סעיפים 10 עד 14 או לגרוע מכל תרופה אחרת בשל הפרת החוזה.
- (ג) לענין סימן זה, סכומים שהמפר שילם לנפגע לפני הפרת החוזה והצדדים הסכימו מראש על חילוטם לטובת הנפגע, דינם כדין פיצויים מוסכמים.
16. בקביעת שיעור הפיצויים לא יובא בחשבון סכום שהנפגע קיבל או זכאי לקבל בשל הפרת החוזה לפי חוזה ביטוח. פיצויים וביטוח
- פרק ג': שונות**
17. גילה צד לחוזה את דעתו שלא יקיים את החוזה, או שנסתבר מנסיבות הענין שלא יוכל או לא ירצה לקיימו, זכאי הצד השני לתרופות לפי חוק זה גם לפני המועד שנקבע לקיום החוזה, ובלבד שבית המשפט, בנתנו צו אכיפה, לא יורה שיש לבצע חיוב לפני המועד שנקבע לקיומו. הפרה צפויה
18. (א) היתה הפרת החוזה תוצאה מנסיבות שהמפר, בעת כריתת החוזה, לא ידע ולא היה עליו לדעת עליהן או שלא ראה ושלא היה עליו לראותן מראש, ולא יכול היה למנען, וקיום החוזה באותן נסיבות הוא בלתי אפשרי או שונה באופן יסודי ממה שהוסכם עליו בין הצדדים, לא תהיה ההפרה עילה לאכיפת החוזה שהופר או לפיצויים. פטור בשל אונס או סיכול החוזה
- (ב) במקרים האמורים בסעיף קטן (א) רשאי בית המשפט, בין אם בוטל החוזה ובין אם לאו, לחייב כל צד להשיב לצד השני מה שקיבל על פי החוזה או, על פי בחירה כאמור בסעיף 9, לשלם לו את שוויו, ולחייב את המפר בשיפוי הנפגע על ההוצאות הסבירות שהוציא ועל ההתחייבויות שהתחייב בהן באופן סביר לשם קיום החוזה, והכל אם נראה לבית המשפט צודק לעשות כן בנסיבות הענין ובמידה שנראה לו.
19. קיבל הנפגע עקב החוזה נכס של המפר שעליו להחזירו, תהא לנפגע זכות עיכובן באותו נכס כדי תשלום הסכומים המגיעים לו מן המפר עקב ההפרה. זכות עיכובן
20. חובות שהצדדים חבים זה לזה על פי חוק זה ניתנים לקיזוז. קיזוז
21. (א) הודעה לפי חוק זה תינתן בדרך שקבעו הצדדים, ובאין קביעה כזאת - בדואר רשום או

- בדרך אחרת המקובלת בנסיבות הענין.
- (ב) נפגע שנתן הודעה כאמור בסעיף קטן (א) ויש יסוד להניח שההודעה הגיעה לתעודתה במועדה, רשאי להסתמך עליה אף אם איחרה להגיע או לא הגיעה כלל.
22. (א) אין בחוק זה כדי לגרוע מסמכות בית המשפט לתת פסק דין הצהרתי, צו עשה או לא-תעשה, לשעה או לתמיד, החלטות ביניים או כל סעד אחר.
- (ב) הוראות חוק זה יחולו כשאין בחוק המסדיר יחסי עבודה או בחוק אחר הוראות מיוחדות לענין הנדון.
23. סעיפים 106 עד 111 לחוק הפרוצדורה האזרחית העותמאני מיום 2 רגב 1296 (21 ביוני 1879) - בטלים.
24. בענינים שחוק זה דן בהם לא יחול סימן 46 לדבר-המלך במועצתו לארץ-ישראל, 1947-1922.
25. תחילתו של חוק זה ביום א' בניסן תשל"א (27 במרס 1971); על חוזים שנכרתו לפני תחילתו של חוק זה יוסיף לחול הדין הקודם.

שמירת דינים

ביטול

עצמאות החוק

תחילה והוראת מעבר

יעקב ש' שפירא
שר המשפטים

גולדה מאיר
ראש הממשלה

שניאור זלמן שזר
נשיא המדינה

חוק הירושה, התשכ"ה-1965

(סעיפים נבחרים)

פרק ראשון: הוראות כלליות

1. במוות אדם עובר עזבונו ליורשיו. הירושה
2. היורשים הם יורשים על פי דין או זוכים על פי צוואה; הירושה היא על פי דין זולת במידה שהיא על פי צוואה. היורשים
3. (א) כל מי שהיה בחיים במוות המוריש כשר לרשת אותו.
(ב) מי שנולד תוך 300 יום לאחר מות המוריש, דינו כדין מי שהיה בחיים במוות המוריש, זולת אם הוכח שהורתו היתה אחרי כן.
(ג) לענין זכויות הירושה של ילד אין נפקא מינה אם בשעת לידתו היו הוריו נשואים זה לזה, ואם לא. כשרות לרשת:
בני-אדם
4. תאגיד כשר לרשת אם במוות המוריש היה כשר לזכות בנכסים או אם נעשה כשר לזכות בנכסים תוך שנה ממתן צו קיום הצוואה; בית המשפט רשאי להאריך תקופה זו בשנה נוספת. כשרות לרשת:
תאגידים
5. (א) אלה פסולים לרשת את המוריש:
(1) מי שהורשע על שגרם במתכוון למותו של המוריש או שניסה לגרום למותו;
(2) מי שהורשע על שהעלים או שהשמיד את צוואתו האחרונה של המוריש, או שזייף אותה, או שתבע על פי צוואה מזוייפת.
(ב) מי שהורשע על שניסה לגרום למות המוריש והמוריש מחל לו, בכתב או על ידי עשיית צוואה לטובתו, חוזר ונעשה כשר לרשת את המוריש. פסלות לרשת
6. (א) לאחר מות המוריש וכל עוד לא חולק העזבון רשאי יורש, בהודעה בכתב לרשם לעניני ירושה, או לבית המשפט כאשר הענין הועבר אליו לפי סעיף 67א, להסתלק מחלקו בעזבון, כולו או מקצתו או ממנה שהוא זכאי לה על פי צוואה, כולה או מקצתה. הסתלקות היורש
מזכותו בעזבון
(תיקון מס' 7)
תשמ"ה-1985
(ב) מי שהסתלק מחלקו בעזבון, רואים אותו במידה שהסתלק כאילו לא היה יורש מלכתחילה; אין הסתלקות לטובת אדם אחר, אלא לטובת בן-זוגו, ילדו או אחיו של המוריש.
(ג) הסתלקות של קטין ושל מי שהוכרז פסול-דין טעונה אישור בית המשפט.
(ד) הסתלקות על תנאי - בטלה.
(ה) בחוק זה, "רשם לעניני ירושה" - כמשמעותו בסעיף 65א. (תיקון מס' 9)
תשמ"ח-1998
עסקאות אחרות
בזכות היורש
7. (א) לאחר מות המוריש וכל עוד לא חולק העזבון רשאי יורש, בהסכם שבכתב, להעביר או לשעבד את חלקו בעזבון, כולו או מקצתו, ורשאים נושי היורש לעקל חלקו בעזבון.
(ב) העברה ושעבוד כאמור מצד קטין ומצד מי שהוכרז פסול-דין טעונים אישור בית המשפט.
(ג) העברה, שעבוד או עיקול כאמור אינם מקנים זכויות אלא כדי המגיע ליורש בחלוקת העזבון; הם שוללים מן היורש את הזכות להסתלק מחלקו בעזבון.
(ד) זכותו של יורש בנכס מסויים מנכסי העזבון אינה ניתנת להעברה, לשעבוד או לעיקול כל עוד לא חולק העזבון.
8. (א) הסכם בדבר ירושתו של אדם וויתור על ירושתו שנעשו בחייו של אותו אדם - בטלים.
(ב) מתנה שאדם נותן על מנת שתוקנה למקבל רק לאחר מותו של הנותן, אינה בת-תוקף אלא אם נעשתה בצוואה לפי הוראות חוק זה. עסקאות בירושה
עתידה
- 8א. (א) בני זוג רשאים לערוך צוואות מתוך הסתמכות של בן הזוג האחד על צוואת בן הזוג האחר; צוואות כאמור יכולות להיעשות בין אם הזוכה על פי כל אחת מהצוואות הוא בן הזוג ובין אם הוא גורם שלישי, בין בשני מסמכים שנערכו באותה עת ובין במסמך אחד (בסעיף זה - צוואות

הדדיות).

(ב) לביטול צוואה הדדית לא יהיה תוקף אלא אם כן יתקיים אחד מאלה:

(1) בחייהם של שני בני הזוג – המצווה המבקש לבטל את צוואתו ימסור הודעה בכתב על ביטול הצוואה למצווה השני; נמסרה הודעה כאמור, בטלות הצוואות ההדדיות של שני המצווים;

(2) לאחר מות אחד מבני הזוג –

(א) כל עוד לא חולק העיזבון – בן הזוג שנותר בחיים ומבקש לבטל את צוואתו יסתלק שלא לטובתו, לטובת ילדו או לטובת אחיו של המוריש, מכל מנה או מכל חלק בעיזבון שהוא אמור לקבל לפי הצוואה ההדדית של המצווה שמת;

(ב) לאחר חלוקת העיזבון – בן הזוג שנותר בחיים ומבקש לבטל את צוואתו ישיב את כל שירש לפי הצוואה ההדדית לעיזבון, ואם השבה בעין בלתי אפשרית או בלתי סבירה – ישיב את שווי המנה או החלק בעיזבון שירש;

(ג) הוראות סעיף קטן (ב) יחולו אם אין בצוואות ההדדיות הוראה אחרת, ואולם הוראה השוללת לחלוטין את הזכות לבטל את הצוואה בחיי שני בני הזוג – בטלה.

ת"ט תשס"ו-1 2005

שניים שמתו כאחד

9. (א) מתו שניים או יותר ולא נקבע מי מהם מת תחילה, יהיו הזכויות בעזבונו של כל אחד מהם לפי כללים אלה:

(1) היה אחד התובעים יורש-ודאי ותובע אחר היה יורש-ספק, עדיף התובע שהוא יורש-ודאי;

(2) היו שני התובעים יורשי-ספק, עדיף התובע שהוא בן-זוגו או קרובו של המוריש שאת עזבונו מחלקים;

(3) בין תובעים אחדים באותה דרגת עדיפות יחולק העיזבון, באין צוואה, לפי כללי החלוקה שבירושה על פי דין.

(ב) בסעיף זה, "יורש-ודאי" – מי שהיה יורש בין אם האחד ובין אם האחר מת תחילה; "יורש-ספק" – מי שהיה יורש רק אם אחד מהם מת תחילה.

פרק שני: ירושה על פי דין

10. יורשים על פי דין הם:

יורשים מבני המשפחה

(1) מי שהיה במות המוריש בן-זוגו;

(2) ילדי המוריש וצאצאיהם, הוריו וצאצאיהם, הורי הוריו וצאצאיהם (בחוק זה – קרובי המוריש).

זכויות הירושה שלהם יהיו לפי האמור בפרק זה.

11. (א) בן-זוגו של המוריש נוטל את המיטלטלין כולל מכונית נוסעים השייכים, לפי המקובל ולפי הנסיבות, למשק הבית המשותף, ונוטל משאר העיזבון –

זכות הירושה של בן זוג

(תיקון מס' 4)

תשל"ו-1 1976

(1) אם הניח המוריש ילדים או צאצאיהם או הורים – חצי;

(2) אם הניח המוריש אחים או צאצאיהם או הורי הורים – שני שלישים, ובלבד שאם ערב מותו של המוריש היה בן הזוג נשוי לו שלוש שנים או יותר וגר עמו אותה שעה בדירה הכלולה, כולה או חלקה, בעיזבון, יטול בן-הזוג את כל חלקו של המוריש בדירה האמורה, ושני שלישים מהנותר משאר העיזבון;

(ב) אם לא הניח המוריש קרוב מן המנויים בסעיף קטן (א), יורש בן הזוג את העיזבון כולו.

(תיקון מס' 7)

תשמ"ה-1985

(תיקון מס' 2)

(ג) המגיע לבן-זוג על-פי עילה הנובעת מקשר האישות, ובכלל זה מה שאשה מקבלת על פי כתובה, ינוכה מחלקו בעיזבון; הוראה זו לא תחול על מה שמגיע לבן-זוג לפי חוק יחסי ממון בין בני זוג, תשל"ג-1973, או לפי הסכם ממון כמשמעותו באותו חוק, ואינה באה לפגוע בזכותו של בן-זוג לקבל מן העיזבון מה שהמוריש קיבל לרגל הנישואין על מנת להחזיר כשיפקעו.

12. ילדי המוריש קודמים להוריו, הוריו קודמים להורי הוריו.

סדר העדיפות בין קרובי המוריש

(תיקון מס' 3)

13. ילדי המוריש חולקים ביניהם בשווה, וכן חולקים הורי המוריש ביניהם והורי הוריו ביניהם.

החלקים בעיזבון

14. (א) ילדו של מוריש שמת לפניו והשאייר ילדים, הילדים יורשים במקומו, ועל דרך זו יורשים ילדים של כל אחד מקרובי המוריש שמת לפניו; הוראות אלה לא יחולו כאשר המוריש הניח בן זוג וכן הורים או הורי הורים כאמור בסעיף 11(א), או אחד מאלה.

חליפיו של יורש

(תיקון מס' 7)
חוזק"ה-1085

(ב) ילדים היורשים לפי סעיף קטן (א) חולקים ביניהם בשווה מה שירשו בדרך זו.

15. מי שנמצא פסול לרשת או שהסתלק מחלקו בעזבון שלא לטובת בן-זוגו, ילדו או אחיו של המוריש, חלקו מתווסף לשאר היורשים על פי חלקיהם.

יורש פסול ויורש
שהסתלק

(תיקון מס' 7)

ירושא מכוח אימוץ

(תיקון מס' 13)
חוזק"ה-1085

(תיקון מס' 13)
תשע"ב-2012

16. (א) מי שאומץ כדין יורש את מאמצו כאילו היה ילדו, וכן יורשים את המאמץ צאצאי המאומץ; המאמץ יורש את המאומץ כאילו היה הורהו.

(ב) המאומץ וצאצאיו זוכים על פי דין בעזבונם של קרובי המאמץ כאילו היו יורשים, וקרובי המאמץ זוכים על פי דין בעזבונו של המאומץ כאילו היו יורשים.

(ג) המאומץ וצאצאיו יורשים את קרובי המאומץ, אולם הורי המאומץ והורי הוריו וצאצאיהם אינם יורשים את המאומץ.

17. (א) באין יורש לפי הסעיפים 10 עד 16, תירש המדינה כיורשת על פי דין.

זכות הירושה של
המדינה

(ב) מה שירשה המדינה לפי סעיף זה ישמש למטרות חינוך, מדע, בריאות וסעד, אולם רשאי שר האוצר להעניק מנכסי העזבון או לשלם, בתחום שוויים של נכסי העזבון שהגיעו לידי המדינה אחרי סילוק חובות העזבון, תשלום חד-פעמי או תשלומים חוזרים –

(1) לאדם שערב מות המוריש היה מחסורו על המוריש;

(2) לאדם או לתאגיד שערב מות המוריש היה מחסורו של המוריש עליו;

(3) לבן-משפחתו של המוריש או של בן-זוגו שאינו מיורשו על פי דין.

פרק חמישי: צו ירושה וצו קיום צוואה

65א. (א) האפוטרופוס הכללי, כמשמעותו בסעיף 2 לחוק האפוטרופוס הכללי, תשל"ח-1978, יהיה ממונה ארצי לעניני ירושה (להלן - הממונה הארצי), והמשנה לאפוטרופוס הכללי יהיה משנה לממונה הארצי.

ממונה ארצי ורשמים
לעניני ירושה

(תיקון מס' 0)

(ב) כל אחד מסגני האפוטרופוס הכללי, הכשיר להיות שופט של בית משפט שלום, יהיה רשם לעניני ירושה.

(ג) שר המשפטים רשאי למנות, נוסף על הרשמים לפי סעיף קטן (ב), עובד המדינה שהאפוטרופוס הכללי ממונה עליו, הכשיר להיות שופט של בית משפט שלום, לרשם לעניני ירושה.

(ד) שר המשפטים יקבע, בהודעה ברשומות, את אזורי פעולתם של הרשמים לעניני ירושה.

(ה) שמות סגני האפוטרופוס הכללי שהם רשמים לעניני ירושה לפי הוראות סעיף קטן (ב) ושמות הרשמים לעניני ירושה שמונו לפי סעיף קטן (ג) יפורסמו ברשומות.

66. (א) הרשם לעניני ירושה רשאי להצהיר על זכויות היורשים: בירושה על פי דין - על ידי צו ירושה; בירושה על פי צוואה - על ידי צו קיום צוואה (להלן - צו קיום).

הצהרה על זכויות
היורשים

(תיקון מס' 9)

(ב) ציווה המוריש חלק מנכסיו, יינתן על אותו חלק צו קיום, ועל הנותר - צו ירושה.

67. הוגשה בקשה לצו ירושה או לצו קיום, יודיע על כך הרשם לעניני ירושה ברבים ויקבע זמן מתאים שלא יפחת משבועיים להגשת התנגדויות; כל המעוניין בדבר רשאי להגיש התנגדות לרשם לעניני ירושה תוך הזמן שנקבע וכל עוד לא ניתן הצו.

הגשת התנגדויות

(תיקון מס' 9)

67א. (א) על אף האמור בסעיף 66(א), בקשה לצו ירושה או לצו קיום שהוגשה לרשם לעניני ירושה תועבר לבית המשפט בכל אחד מאלה:

מתן צו ירושה וצו
קיום על ידי בית
המשפט

(תיקון מס' 9)

(1) הוגשה התנגדות לבקשה;

(2) המדינה או מוסד ממוסדותיה הם צד לבקשה;

(3) היועץ המשפטי לממשלה או בא-כוחו ראו לנכון ליזום הליך לענין הבקשה או להצטרף להליך;

(4) האפוטרופוס הכללי מייצג בבקשה אדם שמונה לו אפוטרופוס, קטין או נעדר;

(תיקון מס' 14)
תשע"ו-2016

- (5) הצוואה נושא הבקשה היא צוואה בעל פה כמשמעותה בסעיף 23;
- (6) בצוואה נושא הבקשה קיים פגם או חסר כמשמעותו בסעיף 25;
- (7) על הירושה חלות הוראות הפרק השביעי;
- (8) הרשם לעניני ירושה ראה לנכון להעביר את הבקשה לבית המשפט.
- (ב) בקשה שהדיון בה הועבר לבית המשפט לפי סעיף קטן (א), יראו אותה כתובענה לפי סעיף 1 לחוק בית המשפט לעניני משפחה, תשנ"ה-1995, ובית המשפט רשאי להצהיר על זכויות היורשים כאמור בסעיף 66.
- (ג) נתן בית המשפט צו ירושה או צו קיום לפי סעיף זה, יועבר העתק הצו לרשם לעניני ירושה לשם רישום לפי סעיף 73.
68. (א) עובדת מותו של אדם וזמן מותו טעונים הוכחה בתעודת מוות או בהצהרת מוות, זולת אם התיר בית המשפט, או הרשם לעניני ירושה, מטעמים מיוחדים שיירשמו, להוכיחם באופן אחר.
- (ב) צוואה, למעט צוואה בעל-פה, טעונה הוכחה בהגשת המקור; הוכח שהמקור נשמד בדרך או בנסיבות שאין בהן כדי לבטל את הצוואה, או שאי-אפשר להגיש את המקור, רשאי בית המשפט להתיר הוכחת הצוואה בהגשת העתק או באופן אחר.
69. (א) צו ירושה יצהיר על שמות היורשים ועל חלקו היחסי של כל אחד מהם בעזבון.
- (ב) צו קיום יצהיר שהצוואה היא בת-תוקף חוץ מהוראותיה שבית המשפט מצא שהן בטלות.
70. (א) מת יורש אחרי מות המוריש ולפני מתן הצו, או שחל באותה תקופה שינוי אחר, יפרט הצו את הפרטים האמורים בסעיף 69 כמצבם בזמן מתן הצו.
- (ב) נתמנה מנהל עזבון, יצויין הדבר בצו הירושה או בצו הקיום.
71. צו ירושה וצו קיום כוחם יפה כלפי כל העולם כל עוד לא תוקנו או בוטלו.
72. (א) נתן רשם לעניני ירושה או בית משפט צו ירושה או צו קיום, רשאי כל אחד מהם, לגבי צווים שנתן, לפי בקשת מעוניין בדבר, לתקנם או לבטלם על סמך עובדות או טענות שלא היו בפניו בזמן מתן הצו; ואולם ראה רשם לעניני ירושה שלא להיזקק לעובדה או לטענה שהמבקש יכול היה להביאה לפני מתן הצו, או שיכול היה להביאה לאחר מכן ולא עשה כן בהזדמנות הסבירה הראשונה, יעביר את הבקשה לבית המשפט.
- (ב) תוקן או בוטל צו ירושה או צו קיום לפי הוראות סעיף קטן (א), יודיע על כך הרשם לעניני ירושה ברבים וליוורשים על פי דין או לנהנים על פי הצוואה.
73. מי שרכש זכות בתום לב ובתמורה בסמכו על צו ירושה או על צו קיום שהיה בר-תוקף אותה שעה, או מי שקיים חיוב בתום לב בסמכו כאמור, אין לבטל זכותו או לחייבו שנית אף אם הצו תוקן או בוטל לאחר מכן.
- 73א. (א) הממונה הארצי יקבע את נוהלי עבודתם של הרשמים לעניני ירושה.
- (ב) הסמכויות הנתונות לממונה הארצי לפי חוק זה נתונות גם למשנה לממונה הארצי; הממונה הארצי רשאי לתת למשנה לממונה הארצי הנחיות לענין הפעלת סמכויותיו.
- 73ב. (א) במילוי תפקידו לפי חוק זה אין על רשם לעניני ירושה מרות זולת מרותו של הדין.
- (ב) רשם לעניני ירושה לא ישמש כבא-כוחו של היועץ המשפטי לממשלה בענין שבו טיפל בכל הליך משפטי לפי חוק זה.
- 73ג. לרשם לעניני ירושה יהיו הסמכויות הנתונות לו עדת חקירה לפי סעיפים 9 עד 11 לחוק ועדות חקירה, תשכ"ט-1968, ככל שהדבר דרוש למילוי תפקידו לפי חוק זה.
- 73ד. הממונה הארצי ינהל מרשם ארצי של צווי ירושה וצווי קיום, של בקשות לצווי ירושה ולצווי קיום ושל צוואות שהופקדו לפי סעיף 21; פרטי המרשם ודרכי ניהולו ייקבעו בתקנות.
74. ההוצאות הכרוכות בהליכים לפי פרק זה, בסכום שיקבע בית המשפט או הרשם לעניני

ראיות
(תיקון מס' 9)

תכנון של צו ירושה
וצו קיום

שינויים לאחר מות
המוריש

כוחם של צו ירושה
וצו קיום

תיקון וביטול של צו
ירושה ושל צו קיום
(תיקון מס' 9)

הגנת רוכש בתום לב

סמכויות הממונה
הארצי ומשנהו
(תיקון מס' 9)

אי-תלות
(תיקון מס' 9)

סמכויות חקירה
(תיקון מס' 9)

מרשם ארצי
(תיקון מס' 9)

הוצאות
(תיקון מס' 9)

ירושה, יחולו על העזבון אם לא הורה בית המשפט או הרשם לעניני ירושה שיחולו, כולן או מקצתן, על צד אחר.

75. (א) מי שיש בידו צוואה חייב למסרה, במקור או בהעתק מאושר, לרשם לעניני ירושה מיד לאחר שנודע לו על מות המצווה.

(ב) המפר הוראות סעיף זה, דינו - מאסר שלוש חודשים או קנס.

76. הופקדו צוואה או זכרון דברים על צוואה שבעל פה אצל רשם לעניני ירושה או נמסרה לו צוואה לפי סעיף 75, ולא הוגשה בקשה לקיום הצוואה תוך שלושה חודשים לאחר מות המצווה או לאחר מסירת הצוואה כאמור, הכל לפי המאוחר יותר, ימסור הרשם לעניני ירושה הודעה על כך לזכאים לפי הצוואה ויודיע על כך ברבים; פרטי ההודעה ברבים ייקבעו בתקנות.

מסירת צוואה לרשם לעניני ירושה

(תיקון מס' 8)

תשנ"ה-1995

הודעה על צוואה

(תיקון מס' 9)

חוק לשכת עורכי הדין, התשכ"א-1961

(סעיפים נבחרים)

פרק שישי: אתיקה מקצועית ושיפוט משמעת

53. עורך דין ישמור על כבוד המקצוע של עריכת דין וימנע מכל דבר העלול לפגוע בכבוד המקצוע.

שמירת כבוד המקצוע

53א. עורך דין שהוא חבר בוועדה לבחירת שופטים, בוועדה למינוי חברי בית דין דתי או בוועדה לבחירת רשמי הוצאה לפועל לא ייצג צד בבית משפט, בבית דין דתי, בבית דין לעבודה או בלשכת הוצאה לפועל שהשופטים, הדיינים או רשמי ההוצאה לפועל המכהנים בו נבחרים או מתמנים על יסוד המלצת הוועדה שבה הוא מכהן, כל עוד הוא חבר באותה ועדה; הוראה זו לא תחול על ייצוג צד בבית המשפט העליון, בבית דין דתי לערעורים או בבית הדין הארצי לעבודה.

טייג לייצוג בשל חברות בוועדת מינויים

(תיקון מס' 24)
תשנ"ה-1995

(תיקון מס' 30)
תשס"ד-2004

53ב. (א) התבקש עורך דין לקבל על עצמו לייצג צד בהליך בבית משפט, ויש לו יסוד להניח כי קבלת הייצוג תביא לכך שהשופט שנקבע לדון באותו הליך לא ישב בדין בשל התקיימות עילה מעילות הפסלות המפורטות להלן, לא יקבל על עצמו את הייצוג אלא אם כן ההליך הוא הליך קשור להליך קודם שבו ייצג עורך הדין את אותו צד או שבית המשפט התיר את הייצוג לפי בקשה שהגיש עורך הדין:

טייג לייצוג בשל עילת פסלות של שופט

(תיקון מס' 30)
תשס"ד-2004

(1) השופט שנקבע לדון בהליך הוא בן משפחה של עורך הדין או שקיימת ביניהם קרבה ממשית אחרת;

(2) לשופט הדן בהליך או לבן משפחה מדרגה ראשונה של השופט יש ענין כספי ממשתי או ענין אישי ממשי בעורך הדין.

(ב) לענין סעיף זה –

"בית משפט" – לרבות בית דין לעבודה, בית דין צבאי, בית דין רבני, בית דין שרעי ובית דין דתי דרוזי;

"בן משפחה" – בן זוג, הורה, הורה של בן זוג, ילד, אח, סב, נכד וכן ילד או בן זוג של כל אחד מאלה ולרבות מי שהיה אפוטרופוס או מי ששימש משפחה אומנת של השופט או שהשופט היה אפוטרופוסו או שימש משפחה אומנת שלו;

"בן משפחה מדרגה ראשונה" – בן זוג, הורה, ילד, אח וכן ילד או בן זוג של כל אחד מאלה ולרבות מי שהיה אפוטרופוס או מי ששימש משפחה אומנת של השופט או שהשופט היה אפוטרופוסו או שימש משפחה אומנת שלו;

"שופט" – לרבות שופט ונציג ציבור בבית דין לעבודה, שופט צבאי, דיין, קאדי, קאדי-מד'הב, וכן רשם בבית משפט או בבית דין לעבודה;

"הליך קשור", ביחס להליך קודם – ערעור או בקשת רשות ערעור על הליך קודם, או הליך אחר הקשור קשר ישיר להליך קודם והנוגע לאותה מסכת עובדתית.

54. במילוי תפקידיו יפעל עורך דין לטובת שולחו בנאמנות ובמסירות, ויעזור לבית המשפט לעשות משפט.

החובה כלפי הלקוח וכלפי בית המשפט

55. (א) עורך דין לא יעשה, במישרין או בעקיפין, פרסומת לעיסוקו אלא בהתאם לכללים שתתקין המועצה הארצית באישור שר המשפטים וועדת החוקה חוק ומשפט של הכנסת.

הסדרת פרסומת

(תיקון מס' 27)
תשס"ח-2008

(ב) בכללים כאמור ייקבעו סוגים, צורות ודרכים של פרסומת המותרים לעורכי דין, ובלבד שלא יהיה בהם כדי להטעות את הציבור או לפגוע בו או משום פגיעה בכבוד המקצוע; כן ייקבעו באותם כללים מקרים וצורות שבהם רשאי או חייב עורך דין לציין את שמו ומקצועו.

56. לא ישדל עורך דין, בעצמו או על ידי אחר, כל אדם למסור לידי עבודה מקצועית.

איסור שידול לשם השגת עבודה

שימוש בתארים

57. עורך דין ישתמש לציון מקצועו בתואר "עורך דין" או בתואר לועזי מקביל שנקבע בכללים, ובתואר זה בלבד. אין בהוראה זו כדי למנוע את השימוש בתואר אקדמאי או בתואר שדין אחר מסדיר את השימוש בו.

58. עורך דין לא יעסוק במקצועו בשותפות עם אדם שאינו עורך דין או עם אדם שאינו עורך דין זר כהגדרתו בסעיף 98א, ולא ישתף אדם כזה בהכנסותיו – אם ברוטו ואם נטו – בתמורה לשירותים,

איסור שותפות

(תיקון מס' 5)

תשכ"ח-1967

חוק (מס' 11)

המשפטים ובאישור ועדת החוקה חוק ומשפט של הכנסת, בכללים, נסיבות שיראו אותן כנסיבות שבהן עלול להיווצר ניגוד ענינים כאמור בסעיף קטן (א).

60א. (א) ועדת האתיקה הארצית רשאית לתת חוות דעת מקדימה בענייני משמעת של עורכי דין ומתמחים.

(ב) ועדת אתיקה מחוזית רשאית לתת חוות דעת מקדימה בענייני משמעת של עורכי דין לפי פנייה של עורך דין הרשום באותו מחוז, בעניין הנוגע אליו.

(ג) חוות דעת מקדימה של ועדת האתיקה הארצית תחייב את כל ועדות האתיקה המחוזיות.

61. אלה עבירות משמעת:

(1) הפרת הוראה מהוראות הסעיפים 53 עד 60 או של דין אחר המטיל חיוב או איסור על עורך דין בקשר למקצועו;

(2) הפרת כללי האתיקה המקצועית שנקבעו לפי סעיף 109 או לפי סעיף 98יג(3);

(3) כל מעשה או מחדל אחר שאינו הולם את מקצוע עריכת הדין.

חוות דעת מקדימה

(תיקון מס' 32)
תשס"ח-2008

עבירות משמעת

(תיקון מס' 33)
תשס"ט-2009

כללי לשכת עורכי הדין (אתיקה מקצועית), התשמ"ו-1986

פרק א': פרשנות

1. בכללים אלה –
 "בית משפט" - בית משפט, בית דין וכל ערכאה שיפוטית או מעין שיפוטית שהוקמה על פי דין;
 "שופט" - בעל תפקיד שיפוטי בבית משפט, בבית דין או בכל ערכאה שיפוטית או מעין שיפוטית, שהוקמה על פי דין;
 "ועד מחוזי" - הועד המחוזי של הלשכה שמקום עבודתו של חבר הלשכה הוא בתחום פעולתו.

פרק ב': הוראת יסוד

2. עורך דין ייצג את לקוחו בנאמנות, במסירות, ללא מורא, תוך שמירה על הגינות, על כבוד המקצוע ועל יחס כבוד לבית המשפט.

פרק ג': משרד עורך הדין

3. (א) עורך דין יקבל את לקוחו במשרדו.
 (ב) עורך דין רשאי לפגוש את לקוחו במקום אחר זולת משרדו, ובלבד שיעשה כן בתנאים ההולמים את כבוד המקצוע.
 (ג) עורך דין המשמש יועץ קבוע ללקוח, רשאי לסטות מן האמור בסעיף קטן (א) לשם מתן שירות יעיל לאותו לקוח, בנסיבות ההולמות את כבוד המקצוע.
 4. (א) משרדו של עורך דין, לרבות חדר ההמתנה וחדר המזכירות וכל חלק אחר ממנו, לא ישמש כל מטרה זולת עבודתו המקצועית של עורך הדין.
 (ב) אין בהוראות סעיף קטן (א) כדי לאסור על עורך הדין –

- (1) להרשות שמשרדו ישמש משרד רשום של תאגיד שהוא יועצו המשפטי;
- (2) לייחד חלק מדירת מגוריו למשרדו;
- (3) לפעול במשרדו בענייני ציבור.

- (ג) הוראות סעיף זה לא יחולו על עורך דין שביום י"ב בטבת תשכ"ו (4 בינואר 1966) חדרי ההמתנה שלו היו משותפים לו ולאדם אחר, והוא הודיע על כך לוועד המרכזי עד יום י"ג בשבט תשכ"ו (3 בפברואר 1966).

5. (א) עורך דין לא יקיים יותר ממשרד אחד, אלא אם כן בכל משרד נמצא עורך דין שמקום עבודתו הקבוע הוא באותו משרד.
 (ב) הועד המרכזי בהתייעצות עם הועד המחוזי שבתחום סמכותו נמצא משרדו של עורך הדין, רשאי להתיר מטעמים מיוחדים חריגה מהוראת סעיף קטן (א), בתנאים ולתקופה שימצא לנכון.

פרק ד': פרסום ופרסומת

(בוטל)

6. (בוטל).
 6א. (בוטל).
 7. (בוטל).
 8. (בוטל).

פרק ה': עורך הדין והלקוח

9. (א) לא יקבל עורך דין שכר טרחה בעד עבודתו המקצועית אלא בכסף.
 (ב) אין מניעה, כאשר הדין מאפשר זאת, כי שכר הטרחה יחושב כאחוז מנושא העניין.
 (ג) על אף האמור בסעיף קטן (א), עורך דין המטפל בעבור לקוח בעניין ממוני יהיה רשאי

לקבל את שכר טרחתו, כולו או חלקו, על ידי קבלת זכויות שותף, אם הוסכם על כך בכתב בינו לבין הלקוח; בסעיף קטן זה –

“זכויות שותף” – כל שיתוף בזכויות המוכר בדין, לרבות שיתוף באמצעות מניה, כתב אופציה או ניר ערך אחר המקנה לבעלי זכויות ביחס לתאגיד;

“עניין ממוני” – כל עניין אזרחי הקשור למסחר ולעסקים, כגון פעילותו העסקית של אדם, הקניית זכות קניין, הקניית זכות חוזית או זכות ביחס לתאגיד, לרבות הגנה משפטית על זכויות כאמור והבטחת קיומן ומימושן.

איסור על מתן ערבות

10. לא יערוך עורך דין ערבות אישית בענין הנמצא בטיפולו, גם אם אין במתן הערבות טובת הנאה חומרית; ואולם אין בהוראה זו כדי לאסור על עורך דין לקבל אחריות אישית להוצאות עדים או להוצאות משפט אחרות.

איסור על רכישת טובת הנאה

11. לא ירכוש לו עורך דין טובת הנאה חומרית, פרט לשכר טרחתו, בענין שהוא משמש בו נאמן, מפרק, מנהל עזבון או כונס נכסים.

כללים תשס"ג-2003

11א. (בוטל).

11ב. (א) עורך דין לא ייתן שירות משפטי ללקוח, שהפנה אליו גוף - שאינו עורך דין, שותפות של עורכי דין או חברת עורכי דין - הפועל למטרת רווח ולמטרה זו מפרסם ברבים מתן שירותים משפטיים.

איסור מתן שירותים משפטיים במקרים מיוחדים כללים (מס' 2) תשנ"ח-1998

(ב) עורך דין המועסק על ידי מי שאינו עורך דין, שותפות של עורכי דין או חברת עורכי דין (להלן - המעסיק), לא ייתן שירות משפטי למי שאינו מעסיקו אם המעסיק פועל למטרת רווח וגובה תמורה בעד אותו שירות משפטי.

(ג) הועד המרכזי, בהתייעצות עם ועד מחוז, רשאי להתיר, מטעמים מיוחדים שבטובת הציבור, חריגה מהוראות אלה, בתנאים ולתקופה שיקבע.

רשות שלא לקבל

12. עורך דין רשאי, לפי שיקול דעתו, שלא לקבל ענין לטיפולו; החליט עורך דין שלא לקבל ענין לטיפולו, יודיע על כך לפונה תוך זמן סביר.

הפסקת טיפול

13. (א) קיבל עורך דין ענין לטיפולו, אינו רשאי להפסיק את הטיפול בו אלא אם כן נתגלעו חילוקי דעות בינו ובין לקוחו בנוגע לאופן הטיפול, או שנוצרה מניעה מבחינה חוקית או מבחינת האתיקה המקצועית, או בשל אי תשלום שכר טרחה והוצאות, או מחמת סיבה אחרת המצדיקה את הפסקת הטיפול.

(ב) החליט עורך דין להפסיק טיפול בענין לפני סיומו, יתן, ללא דיחוי, הודעה על כך ללקוחו, וחובה עליו, במידת האפשר, להפסיק את הטיפול באופן שלא יפגע בעניניו של לקוחו.

(ג) היה ענין תלוי ועומד לפני בית המשפט, לא יפסיק עורך דין לייצג את לקוחו אלא בכפוף להוראות כל חיקוק.

ניגוד אינטרסים

14. (א) לא ייצג עורך דין לקוח, לא יקבל על עצמו לייצגו ולא ימשיך בייצוגו, אם קיים חשש שלא יוכל למלא את חובתו המקצועית כלפיו, בשל ענין אישי שלו, או בשל התחייבות או חובת נאמנות שיש לו כלפי אחר או בשל עומס עבודה או בשל סיבה דומה אחרת.

(ב) לא ייצג עורך דין צדדים בעלי אינטרסים מנוגדים באותו ענין.

(ג) בענין שצד בו לקוח קבוע של עורך הדין לא ייצג עורך דין צד אחר, גם אם באותו ענין אין עורך הדין מייצג את הלקוח הקבוע; לענין הוראה זו, “לקוח קבוע” - לקוח שעורך הדין נותן לו שירותים דרך קבע.

(ד) הוראות סעיפים קטנים (ב) ו-(ג) לא יחולו על עריכת הסכם ועל טיפול בענין שהצדדים הסכימו, בכתב, כי יעשה בידי אותו עורך דין.

(ה) עורך דין ולקוחו רשאים להסכים, בכתב, לתחום את השירות המקצועי אשר יתן עורך הדין ללקוח, כדי למנוע התנגשות עם ייצוג לקוח אחר או עם ענין או עם חובה אחרת של עורך הדין, בתנאי שצמצום השירות הינו סביר בנסיבות הענין ואינו פוגע בחובת הנאמנות של עורך הדין ללקוחותיו.

טיעון נגד כשרות הסכם

15. עורך דין שעורך מסמך או השתתף בעריכתו, או שטיפל בעסקה או שהשתתף בטיפול בה, לא יטען לאחר מכן נגד כשרות המסמך או העסקה, ולא ייצג אדם שעניינו מחייב, באופן סביר, טענה

כאמור.

איסור על טיפול נגד לקוח

16. (א) עורך דין לא יטפל נגד לקוח –

(1) בענין או בקשר לענין שטיפל בו למען אותו לקוח;

(2) בענין אליו יש זיקה של ממש למידע שקיבל עורך הדין מאותו לקוח או מטעמו.

(ב) הועד המחוזי, או מי שהוא הסמיכו לכך, רשאי להחליט, לפי פניית עורך דין, כי מתן חוות דעת או קיום התייעצות גרידא, או פעולה במקרה פלוני, לא היה בהם משום טיפול בענין למען לקוח, או כי מידע מסויים אין לו זיקה של ממש לענין, או כי אין במידע שהתקבל כדי למנוע מעורך הדין לטפל בענין, ובלבד שהחלטה כאמור תינתן לפני שעורך הדין יקבל על עצמו את הטיפול בענין האמור.

17. לא ייצג עורך דין אדם בענין שדן בו כשופט או כבורר.

עורך דין שדן בענין כשופט

18. על אף הוראה כללית שביפוי כוח המרשה להעביר את הטיפול לעורך דין אחר, לא יעביר עורך דין את יפוי הכוח לעורך דין אחר, אלא אם כן נתן לכך הלקוח הסכמה נפרדת ומפורשת בכתב, אולם רשאי עורך דין, על פי הוראה כללית כאמור, לאצול מסמכיותו לעורך דין אחר או להיעזר בו בפעולותיו.

העברת ענין לעורך דין אחר

פרק ו': חובת הסודיות

19. עורך דין ישמור בסוד כל דבר שיובא לידיעתו בידי לקוח או מטעמו, תוך כדי מילוי תפקידיו, זולת אם הסכים הלקוח במפורש אחרת; הוראה זו אינה חלה על גילוי בהליך משפטי, חקירה או חיפוש שאינו חסוי על פי סעיף 90 לחוק.

שמירת סודיות

20. עורך דין יעמיד את העובדים בשירותו על חובתם לשמור על סודיות הענינים המגיעים לידיעתם במהלך עבודתם.

שמירת סודיות בידי העובדים

21. לא ישתמש עורך דין בידיעה שהגיעה אליו מאת לקוחו במילוי תפקידו, ואשר עורך הדין לא יכול היה לקבלה בדרך אחרת, במאמץ סביר.

אי שימוש בידיעה מהלקוח

פרק ז': איסור על הקלטה

22. (א) לא יקליט עורך דין שיחה עם לקוחו או עם עורך דין אחר, אלא בידיעתם.

הקלטת הזולת

(ב) עורך דין המקליט דיון בבית המשפט יודיע על כך לבית המשפט.

(ג) לא יעשה עורך דין שימוש בהקלטה שנעשתה תוך הפרת סעיף זה.

פרק ח': עורך הדין והצד שכנגד

23. עורך דין ינהג בצד שכנגד בדרך ארץ.

יחס כלפי הצד שכנגד

24. עורך דין לא ינקוט באיומים בפנותו לצד שכנגדם אך רשאי הוא –

איסור על איומים

(1) לפרט אמצעים אשר מרשו ינקוט למימוש זכויותיו;

(2) להפנות את תשומת לבו של הצד שכנגד להוראות כל דין.

25. (א) עורך דין היודע כי הצד שכנגד מיוצג בענין פלוני בידי עורך דין –

מגע עם אדם מיוצג

(1) לא יפנה אל הצד שכנגד אלא באמצעות עורך הדין המייצגו באותו ענין;

(2) לא ייפגש עם הצד שכנגד לצורך דיון באותו ענין אלא בנוכחות עורך דינו.

(ב) עורך דין רשאי שלא לנהוג בהתאם לאמור בסעיף קטן (א) –

(1) בהסכמתו של עורך הדין של הצד שכנגד;

(2) כאשר קיימת חובה, על פי דין, למסור דבר לצד שכנגד, בתנאי שעורך הדין ימסור העתק לעורך הדין של הצד שכנגד.

פרק ט': עורך הדין וחברו למקצוע

26. בכל ענין מקצועי יגלה עורך דין יחס חברי כלפי חברו למקצוע ולא ימנע ממנו כל הקלה שאין בה כדי לפגוע בענינו של לקוח, ובכלל זה יסכים לבקשה לשינוי מועד כאשר חברו נקרא לשירות מילואים פעיל, מצוי בחופשת לידה או בחופשה הנובעת משמירת הריון, חלה או שרוי באבל; לענין סעיף זה, "פגיעה בענינו של לקוח" – פגיעה משמעותית שיש בה כדי לגרום ללקוח

יחסי חברים

לגבי עורכת דין – חופשת לידה לפי סעיף 6 לחוק עבודת נשים, התשי”ד-1954 (להלן – חוק עבודת נשים), חופשת אימוץ או חופשה להורה מיועד, לפי הענין, כמשמעותן בחוק עבודת נשים; ואם היא עורכת דין עצמאית – תקופה שבה היתה זכאית לחופשה כאמור אם היתה עובדת שכירה;

לגבי עורך דין – חופשת לידה לפי סעיף 6(ח) לחוק עבודת נשים, חופשת אימוץ או חופשה להורה מיועד, לפי הענין, כמשמעותן בחוק עבודת נשים; ואם הוא עורך דין עצמאי – תקופה שבה הוא זכאי לדמי לידה לפי סעיף 49 לחוק הביטוח הלאומי [נוסח משולב], התשנ”ה-1995 (להלן – חוק הביטוח הלאומי);

”שמירת הריון” – כהגדרתה בסעיף 58 לחוק הביטוח הלאומי.

27. עורך דין שקיבל עניין לטיפולו וידוע לו כי אותו עניין מטופל על ידי עורך דין אחר, ימסור לעורך הדין האחר, בלא דיחוי, הודעה ולפיה העניין הועבר לטיפולו ויוודא את מסירת ההודעה.

28. (נמחק).

29. (בוטל).

30. עורך דין המעביר עניין לטיפולו המקצועי של חברו, לא יהיה זכאי לחלק בשכר הטרחה אלא אם כן הוסכם במפורש אחרת, ובלבד שאם נבצר מעורך הדין המעביר לטפל בענין בשל הוראות סעיף 14, אסור לו לקבל תשלום כלשהו מעורך הדין המקבל את הענין לטיפולו.

31. בטרם יפתח עורך דין בשם לקוחו בהליך משפטי נגד עורך דין אחר, יפנה אל אותו עורך דין בכתב, ואם קיימת אפשרות – אף בעל פה, כדי לנסות וליישב את הסכסוך בדרכי שלום, ובלבד שפניה כאמור לא תגרום נזק ללקוח.

פרק י': עורך הדין ובית המשפט

32. (א) עורך דין ישמור, בעמידתו לפני בית המשפט, על יחס כבוד לבית המשפט, תוך הגנה על זכויות לקוחו בהגינות, במסירות ותוך שמירה על כבוד המקצוע.

(ב) עורך דין יופיע בבית המשפט הופעה מכובדת ובמדי משפט הולמים, כפי שנקבעו בדיון.

33. עורך דין יטען טענותיו לפני בית המשפט, בין בעל פה ובין בכתב, בדרך ארץ, תוך שמירה על כבוד הצד שכנגד ועל כבוד כל אדם אחר הקשור בהליך השיפוט.

34. (א) לא יעלה עורך דין, בין בעל פה ובין בכתב, טענה עובדתית או משפטית ביודעו שאינה נכונה.

(ב) האמור בסעיף קטן (א) אין בו כדי למנוע הכחשה בכתב טענות בהליך אזרחי, או כפירה בעובדה בהליך פלילי.

35. לא ישלם עורך דין, לא יציע לשלם ולא יתן יד לביצוע כל תשלום או תמורה אחרת לעד תמורת עדותו, אם תשלום זה מותנה בתוצאות המשפט.

36. (א) לא ייצג עורך דין אדם בהליכים משפטיים, לרבות ערעור, אם הוא עומד להעיד מטעם אותו אדם באחד משלבי ההליכים האמורים; נקרא עורך הדין להעיד מטעמו של אדם אחרי שהחל לייצגו – יחדל מן הייצוג.

(ב) הוראות סעיף קטן (א) לא יחולו על מסירת עדות כשעורך דין נקרא להעיד בידי בעל דין יריב, או בענין שהוא טכני או ברשות בית המשפט או ברשות הועד המחוזי.

37. (א) עורך דין רשאי לבוא בדברים עם אדם העשוי להעיד מטעם לקוחו.

(ב) לא יבוא עורך דין בדברים עם אדם העומד, לפי ידיעתו, להעיד במשפט מטעם הצד שכנגד, בענין הקשור לעדותו, אלא בהסכמת הצד שכנגד, ואם הוא מיוצג – בהסכמת בא כוחו.

(ג) הוראות סעיף קטן (ב) לא יחולו כאשר עומד עורך הדין להזמין לעדות מטעם לקוחו (להלן – הלקוח), אדם שהוזמן להעיד מטעם צד אחר, אם נתקיים בו אחד מאלה:

(1) העד הוא הלקוח, ואם הלקוח הוא תאגיד – יושב ראש הדירקטוריון, יושב ראש

קבלת עניין שבטיפולו של אחר

רכליח חושח"ח-2008

כללים תשס"ח-2008

כללים תשנ"ט-1999

שיתוף עורך דין בשכר טרחה

מחלוקת עם עורך דין

כבוד לבית המשפט

כבוד הצד שכנגד

איסור הטעיה

תשלום לעד

עורך דין כעד

מגע עם העדים

- ההנהלה או המנהל הכללי מטעמו ;
- כללים תשמ"ז-1987 (2) בית המשפט או הועד המחוזי או מי שהועד המחוזי הסמיכו לכך, נתן היתר, ורשאי המתיר לקבוע תנאים בהיתר ;
- (3) במשפט אזרחי - העד פעל מטעמו של הלקוח בענין נושא המשפט.
- חקירה נגדית בהגנות 38. לא ישאל עורך דין, בחקירה נגדית, שאלות הנוגעות למהימנותו של עד, במטרה להטיל דופי באופיו, ואשר אין להן, מבחינה אחרת, נגיעה לענין הנדון, אלא אם כן יש לחוקר יסוד סביר להאמין שהשתמע מהשאלה הוא אמת או שיש לו בסיס נאות.
- פרק י"א: כספים
- ניהול חשבון פקדון 39. עורך דין ינהל חשבון בנק נפרד לכספים שהופקדו בידיו בנאמנות.
- העברת כספים ללקוח 40. (א) עורך דין חייב להודיע ללקוחו ולהעביר כל סכום כסף שקיבל עבורו, תוך זמן סביר מעת קבלתו. (ב) עיכב עורך דין, על פי דין, סכומי כסף שקיבל עבור לקוחו, או ניכה, על פי הסכם, כספים מתוכם, יודיע על כך ללקוח תוך זמן סביר.
- השקעת פקדון 41. (א) עורך דין המקבל כספים בנאמנות, יודיע על כך ללקוחו מיד ויבקש, בסמוך למועד קבלתם, ממי שעבורו הוא מחזיק את הכספים בנאמנות, הוראות מפורטות המתייחסות למסירת הכספים ולהשקעתם. (ב) קיבל עורך דין כספים בנאמנות ולא נתקבלו, תוך זמן סביר, הוראות בקשר להשקעתם, ישקיע את הכספים באחת מדרכים אלה :
- (1) בהתאם לסעיף 6 לחוק הנאמנות, תשל"ט-1979 ;
- (2) בהתאם לסעיף 50 לתוק הכשרות המשפטית והאפוטרופסות, תשכ"ב-1962 ;
- (3) בדרך אחרת שיש בה סיכוי סביר לשמירת ערך הכספים, לפי הנסיבות הידועות באותה העת.
- דין וחשבון כספי 42. (א) עורך דין ימציא ללקוח דין וחשבון על מצב חשבונותיו של הלקוח – (1) לפי דרישת הלקוח - תוך זמן סביר לאחר הדרישה, ובלבד שהוגשה לא יאוחר משלוש שנים מיום סיום הטיפול ; (2) תוך זמן סביר לאחר סיום הטיפול.
- (ב) עורך דין שנדרש בידי לקוחו להמציא לו העתק מקבלות על הוצאות שהוציא או ממסמכים הנוגעים לכספים המוחזקים כפקדון, ימציאם ללקוח תוך זמן סביר ; הוראה זו לא תחול כאשר דרישת הלקוח להמציא לו את המסמכים באה אחרי שעבר זמן סביר או שהמסמכים אינם עוד בידי עורך הדין.
- איסור על הלוואות 43. לא יתן עורך דין הלוואה או טובת הנאה אחרת כדי לקבל עבודה.
- תשלום בעד הוצאות הלקוח 44. לא ילווה עורך דין כספים ללקוח כדי לשלם הוצאות הכרוכות במתן שירות מקצועי ללקוח ; ואולם אין בהוראה זו כדי למנוע מעורך דין לשלם עבור הלקוח את ההוצאות האמורות, או להתחייב לשלמן, ובלבד שעורך הדין ינקוט אמצעים לגביית הכספים מאת הלקוח, תוך זמן סביר לאחר ששילם את ההוצאות.
- כללים תשע"ה-2015 פרק י"ב: הימנעות מסיוע להלבנת הון או מימון טרור
- הגדרות לפרק י"ב 44א. בפרק זה –
- ר"ה – "החוק" – חוק איסור הלבנת הון, התש"ס-2000 ;
- "הצו" – צו איסור הלבנת הון (חובות זיהוי, ניהול רישומים של נותן שירות עסקי למניעת הלבנת הון ומימון טרור), התשע"ה-2014 ;
- "מוסד פיננסי" – תאגיד בנקאי כהגדרתו בחוק או אחד הגופים המפורטים בפרטים 1 עד 4 ו-6 לתוספת השלישית לחוק ;
- "פעולה מחייבת" – כל אחת מאלה :
- (1) קנייה ומכירה של נכסי דלא-ניידי או של עסקים ;

- (2) ניהול נכסי הלקוח, ובכלל זה ניהול כספים, ניירות ערך או נכסים אחרים, לרבות ניהול חשבונות של לקוח במוסד פיננסי ;
- (3) גיוס כספים לצורך הקמה או ניהול של תאגידים ;
- (4) הקמה או ניהול של נאמנות ;
- (5) הקמה או ניהול של תאגידים.

44ב. לא יבצע עורך דין פעולה מחייבת שהתבקשה בשביל לקוח אם הוא מעריך, לפי סעיף 2(ג) לצו, שרמת הסיכון להלבנת הון או מימון טרור גבוהה.

45. כללי לשכת עורכי הדין (אתיקה מקצועית), תשכ"ו-1966 - בטלים.

46. תחילתן של כללים אלה שלושה חדשים מיום פרסומם.

נתאשר.

ט"ז בתמוז תשמ"ו (23 ביולי 1986)

י' נגר
יושב ראש המועצה הארצית
של לשכת עורכי הדין

יצחק מודעי
שר המשפטים

אי-ביצוע עסקה
ברמת סיכון גבוהה
ברלינג תשנ"ה 2015
ביטול
תחילה

כללי לשכת עורכי הדין (דירקטורים בחברה ציבורית), התשמ"ט-1988

1. בכללים אלה –
"דירקטור" ו"חברה ציבורית" - כמשמעותם בפקודת החברות [נוסח חדש],
תשמ"ג-1983;
"חברה אם" ו"חברה בת" - כמשמעותם בסעיף 96א לפקודת החברות [נוסח
חדש], תשמ"ג-1983.
2. (א) עורך דין שהוא דירקטור בחברה ציבורית, לא ייצג אותה חברה, את חברת
האם שלה או חברה בת שלה, ולא יתן להן ייעוץ משפטי.
(ב) עורך דין שהוא דירקטור בחברה ציבורית לא ייצג נושא משרה באותה חברה
ולא יתן לו ייעוץ משפטי בעניינים הנוגעים לפעולתה של החברה.
(ג) הוראות סעיף זה יחולו גם על עורך דין שהוא בן זוגו, בנו, שותפו, מעסיקו או
עובדו של עורך דין שהוא דירקטור כאמור ועל חברת עורכי דין, שעורך הדין חבר בה.
(ד) הוראות סעיף זה לא יחולו על עורך דין עובד חברה ציבורית המכהן מטעמה
כדירקטור בחברה-בת או חברה-אם של אותה חברה, ובלבד שהחברה שבה הוא מכהן
כאמור, מקבלת ייעוץ משפטי מעורך דין שאינו עובד החברה הציבורית.
3. אין בכללים אלה כדי למנוע מעורך דין שהוא דירקטור להביע דעה בענין משפטי
במסגרת תפקידו בדירקטוריון.
4. (א) הלשכה רשאית להתיר לעורך דין שחל עליו איסור לפי כללים אלה, לייצג
חברה או נושא משרה בה, או לתת להם ייעוץ משפטי, אם הדירקטוריון של אותה חברה
החליט במליאתו לבקש מעורך הדין לעשות כן בעניין מסויים שבתחום מומחיותו.
(ב) בקשה להיתר יכול שתוגש לאחד משניים אלה:
(1) הועד המרכזי;
(2) הועד המחוזי של המחוז שבו המבקש חבר.
5. תחילתם של כללים אלה בתום ששה חדשים מיום פרסומם.

נתאשר.

ט"ז באלול תשמ"ח (29 באוגוסט 1988) גבריאל קלינג
יושב-ראש המועצה הארצית של לשכת עורכי הדין

אברהם שריר

חוק מיסוי מקרקעין (שבח ורכישה), תשכ"ג-1963

(סעיפים נבחרים)

פרק חמישי: סכום המס

47. בפרק זה –

הגדרות

(תיקון מס' 6)
(תיקון מס' 70)
תשע"א-2011

"מדד" - מדד המחירים לצרכן שמפרסמת הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה, ולגבי התקופה שלפני שנת 1951 - המדד שקבע שר האוצר באישור ועדת הכספים של הכנסת, והכל כפי שפורסם לאחרונה לפני היום שבו מדובר, זולת אם היום נקוב בתאריך; ואולם מי שבהיותו תושב חוץ כמשמעותו בפקודת מס הכנסה רכש זכויות במקרקעין או זכויות באיגוד מקרקעין במטבע חוץ כדין, רשאי לבקש שיראו את שער המטבע שבו נרכשו כמדד;

"פחת" - הסכומים הניתנים לניכוי לגבי מקרקעין לפי סעיף 21 לפקודת מס הכנסה, בצירוף הסכומים שהופחתו מהמחיר המקורי שלהם לענין מס הכנסה;

"פחת מתואם" – (בוטל);

(תיקון מס' 12)

"ערך הוצאות ששולמו לאחר יום המכירה" - סכום השווה להוצאות המותרות בניכוי לפי סעיף 39 ששולמו לאחר יום המכירה בתוספת ריבית והפרשי הצמדה אם שולמו עליהן, בשל התקופה שמיום המכירה ועד יום תשלום ההוצאה, כשהוא מוכפל במדד ביום המכירה ומחולק במדד ביום תשלום ההוצאה;

(תיקון מס' 12)

חוז"ר-1082

"יתרת שווי רכישה" - שווי הרכישה לאחר הוספת הסכומים המותרים בניכוי לפי סעיפים 39 ו-39א שהוצאו עד יום המכירה בתוספת ערך ההוצאות ששולמו לאחר יום המכירה ולאחר ניכוי הפחת, ולענין זכות חלופית, כהגדרתה בסעיף 49א – גם לאחר ניכוי הפחת בשל הזכות הנמכרת הפטורה, ובשל יתרת הזכות הנמכרת, כהגדרתן באותו סעיף; האמור בהגדרה זו לענין זכות חלופית, יחול, בשינויים המחויבים, גם לענין קרקע חקלאית חלופית, דירת מגורים חלופית וזכות למגורים בבית אבות, כמשמעותם בפרק חמישי 3.

(תיקון מס' 12)

תשנ"ב-1982

(תיקון מס' 50)

תשס"ב-2002

"יתרת שווי רכישה מתואמת" - יתרת שווי הרכישה למעט הסכומים המותרים בניכוי לפי סעיפים 39 ו-39א שהוצאו עד יום המכירה, ולמעט ערך ההוצאות ששולמו לאחר יום המכירה, כפול במדד ביום המכירה ומחולק במדד ביום הרכישה ובהוספת כל אלה:

(תיקון מס' 12)

תשנ"ב-1982

(1) המסים המותרים בניכוי לפי סעיף 39(8) כשהם מתואמים כך:

(א) מחצית המסים ששולמו מיום הרכישה ועד יום 31 במרס 1972, כפול במדד ביום המכירה ומחולק במדד ביום הרכישה;

(ב) המסים ששולמו מיום 1 באפריל 1972 ועד יום י"ט בטבת תשמ"ו (31 בדצמבר 1985), כפול במדד ביום המכירה ומחולק במדד הממוצע;

(תיקון מס' 35)

חוז"ר-1087

לענין זה, "מדד ממוצע" - סיכום המדדים שפורסמו ב-15 לחודש יולי בכל אחת מהשנים החל בשנת 1972 או בשנה הראשונה שבה שולם מס רכוש עבור הזכות במקרקעין, לפי המאוחר, ועד לשנה שהסתיימה ביום י"ט בטבת תשמ"ו (31 בדצמבר 1985), מחולק במספר השנים שהובאו בחשבון לענין הסיכום האמור;

(תיקון מס' 35)

חוז"ר-1087

(ג) המסים ששולמו מיום כ' בטבת תשמ"ו (1 בינואר 1986) ועד ליום המכירה כפול במדד ביום המכירה ומחולק במדד שהתפרסם ב-15 לחודש יולי בשנת המס שבה שולמו המסים.

(תיקון מס' 35)

חוז"ר-1087

(2) הוצאות אחרות המותרות בניכוי לפי סעיף 39 שהוצאו לפני יום המכירה, כפול במדד ביום המכירה ומחולק במדד ביום ההוצאה או גמר ההשבחה, לפי הענין; ולענין זה יראו כגמר ההשבחה בבנין חדש על קרקע פנויה, את היום שבו תמו שני שלישים מהתקופה המתחילה בתחילת הבניה ומסתיימת ביום גמר הבניה;

ת"ט תשנ"ב-1982
ת"ט תשנ"ג-1982

(2א) הוצאות ריבית ריאלית המותרות בניכוי לפי סעיף 39א, שהוצאו לפני יום המכירה, כפול במדד ביום המכירה ומחולק במדד שהתפרסם ב-15 בחודש יולי בשנת המס שבה שולמו;

(תיקון מס' 50)
תשס"ב-2002

(3) ערך ההוצאות ששולמו לאחר יום המכירה;

"סכום אינפלציוני" - חלק השבח השווה לסכום שבו עולה יתרת שווי הרכישה המתואם על יתרת שווי הרכישה;

(תיקון מס' 12)

חוז"ר-1082

"סכום אינפלציוני חייב" - הסכום האינפלציוני שהיה מתחייב במס אילו נמכרה זכות במקרקעין או נעשתה פעולה באיגוד מקרקעין, לפי הענין, ביום י"ז בטבת התשנ"ד (31 בדצמבר 1993) כשווי המכירה הוא יתרת שווי רכישה מתואמת;

(תיקון מס' 25)
תשנ"ד-1994

"שבח ריאלי" - השבח פחות הסכום האינפלציוני;

(תיקון מס' 12)

"יום התחילה" - כ"א בחשון תשס"ב (7 בנובמבר 2001);

החוק"ר-1988
(תיקון מס' 50)
תשס"ב-2002
(תיקון מס' 50)
תשס"ב-2002

"שבח ריאלי עד יום התחילה" - לענין מכירה או פעולה באיגוד מקרקעין שנעשו לאחר יום התחילה כשהזכות במקרקעין או באיגוד נרכשה לפני יום התחילה - החלק מהשבח הריאלי שיחסו לכלל השבח הריאלי הוא כיחס שבין התקופה שמיום הרכישה ועד יום התחילה לבין התקופה שמיום הרכישה ועד ליום המכירה; שר האוצר רשאי לקבוע כללים לעיגול התקופות האמורות;

"יתרת השבח הריאלי" - (נמחקה);

(תיקון מס' 72)
תשנ"ב-2011

"מועד השינוי" - ו' בטבת התשע"ב (1 בינואר 2012);

(תיקון מס' 72)
תשנ"ב-2011

"שבח ריאלי לאחר יום התחילה ועד למועד השינוי" - שבח ריאלי, כשהוא מוכפל ביחס שבין התקופה שמיום התחילה או מיום הרכישה, לפי המאוחר, ועד ליום שקדם למועד השינוי, לבין התקופה שמיום הרכישה ועד ליום המכירה; שר האוצר רשאי לקבוע כללים לעיגול התקופות האמורות;

(תיקון מס' 72)
תשנ"ב-2011

"יתרת שבח ריאלי לאחר מועד השינוי" - ההפרש שבין שבח ריאלי לבין הסכום המתקבל מצירוף שבח ריאלי עד יום התחילה ושבח ריאלי לאחר יום התחילה ועד למועד השינוי;

(תיקון מס' 72)
תשנ"ב-2011

"שנת מס" - תקופת שנים עשר חדשים שתחילתה באחד באפריל;

(תיקון מס' 8)

"הפסד במכירת זכות במקרקעין" - הסכום שבו עולה יתרת שווי הרכישה על שווי המכירה;

"דירת מגורים מזכה" - כהגדרתה בסעיף 49(א);

(תיקון מס' 76)
תשנ"ג-2013

"יום המעבר" - כ"ט בטבת התשע"ד (1 בינואר 2014);

(תיקון מס' 76)
תשנ"ג-2013

"שבח ריאלי עד יום המעבר" - לענין מכירת דירת מגורים מזכה שנעשתה לאחר יום המעבר, כשהזכות במקרקעין נרכשה לפני יום המעבר - החלק מהשבח הריאלי שיחסו לכלל השבח הריאלי הוא כיחס שבין התקופה שמיום הרכישה ועד ליום המעבר, לבין התקופה שמיום הרכישה ועד ליום המכירה;

(תיקון מס' 76)
תשנ"ג-2013

"יתרת שבח ריאלי לאחר יום המעבר" - ההפרש שבין השבח הריאלי לבין השבח הריאלי עד יום המעבר.

(תיקון מס' 76)
תשנ"ג-2013

48. (בוטל).

(תיקון מס' 64)
תשס"ח-2008

48א. (א) חבר-בני-אדם יהיה חייב במס על שבח ריאלי, בשיעור הקבוע בסעיף 126(א) לפקודה.

המס על השבח

(תיקון מס' 6)

תשל"ה-1975

(תיקון מס' 18)

תשמ"ז-1987

(תיקון מס' 118)

(ב) (1) יחיד יהיה חייב במס על שבח ריאלי כאמור בסעיף 121 לפקודה, בשיעור של עד 25%;

תש"ן-1990
(תיקון מס' 42)
תשנ"ח-1998

(תיקון מס' 50)
תשס"ב-2002

(תיקון מס' 56)
תשס"ה-2005
(תיקון מס' 72)
תשע"ב-2011

(א1) על אף האמור בפסקה (1), יחיד יהיה חייב במס על שבח ריאלי כאמור בסעיף 121 לפקודה בשיעור של עד 30%, בפעולה באיגוד מקרקעין, אם הוא בעל מניות מהותי באיגוד המקרקעין במועד הפעולה באותו איגוד, או במועד כלשהו בשנים עשר החודשים שקדמו לפעולה כאמור; לענין זה, "בעל מניות מהותי" - כהגדרתו בסעיף 88 לפקודה;

(2) על אף הוראות פסקאות (1) ו-(א1) רשאי המנהל להתיר בכתב, חיוב במס על השבח הריאלי, בשיעור הנמוך מהקבוע בפסקה (1) או בפסקה (א1), לפי הענין, אם הוא סבור כי המס שיחול לגביו לא יגיע לשיעור האמור.

(תיקון מס' 72)
תשנ"ב-2011

(1ב) על אף האמור בסעיף קטן (ב)(1), במכירת זכות במקרקעין, למעט במכירת דירת מגורים מזכה, או בפעולה באיגוד מקרקעין שעשה יחיד, כשיום הרכישה של הזכות במקרקעין או באיגוד המקרקעין, לפי הענין, היה לפני מועד השינוי, יחולו הוראות אלה:

(תיקון מס' 50)
תשס"ב-2002

(תיקון מס' 56)
תשס"ה-2005

(תיקון מס' 72)
תשע"ב-2011

(תיקון מס' 72)
תשע"ב-2011

(1) נרכש הנכס לפני יום התחילה, יחויב השבח הריאלי במס בשיעורים כמפורט להלן:

(א) על השבח הריאלי עד יום התחילה – בשיעור המס הגבוה ביותר הקבוע בסעיף 121 לפקודה;

(ב) על השבח הריאלי לאחר יום התחילה ועד למועד השינוי – בשיעור כאמור בסעיף 121 לפקודה עד 20%;

(ג) על יתרת השבח הריאלי לאחר מועד השינוי – בשיעור הקבוע בסעיף קטן (ב)(1) או (א1), לפי העניין;

(תיקון מס' 72)
תשע"ב-2011

(2) נרכש הנכס לאחר יום התחילה יחויבו השבח הריאלי לאחר יום התחילה ועד למועד השינוי ויתרת השבח הריאלי לאחר מועד השינוי, במס, בהתאם להוראות פסקה (1)(ב) ו-(ג);

(3) הוראות סעיף קטן (ב)(2) יחולו, בשינויים המחויבים, על חיוב במס של יחיד לפי פסקאות (1) ו-(2).

(תיקון מס' 76)
תשע"ג-2013

(2)(1) על אף האמור בסעיף קטן (ב)(1), במכירת דירת מגורים מזכה שיום רכישתה היה לפני יום המעבר, יחויב השבח הריאלי בהתאם להוראות אלה:

(תיקון מס' 76)
תשע"ג-2013

(א) השבח הריאלי עד יום המעבר יהיה פטור ממס;

(ב) על יתרת השבח הריאלי לאחר יום המעבר יחול מס בשיעור הקבוע בסעיף קטן (ב)(1);

(2) הוראות סעיף קטן (ב)(2) יחולו, בשינויים המחויבים, על חיוב במס של יחיד לפי סעיף קטן זה.

(3) על אף האמור בסעיף קטן (2), במכירת דירת מגורים מזכה שלדעת המנהל התמורה המשתלמת בעדה הושפעה מזכויות לבנייה נוספת ויום רכישתה קדם ליום המעבר יחולו הוראות אלה:

(תיקון מס' 76)
תשע"ג-2013

(1) יראו את סכום שווי המכירה עד לסכום שווי הדירה בצירוף סכום הפטור הנוסף לפי סעיף 249(א) או (3), לפי העניין, כדמי מכר של דירת מגורים מזכה ועל השבח הריאלי בשלה יחול הוראות סעיף קטן (2)(1);

(2) יראו את יתרת סכום שווי המכירה לאחר הפחתת הסכומים שנקבעו כדמי מכר של דירת מגורים מזכה כאמור בפסקה (1) כדמי מכר של זכות אחרת במקרקעין ועל השבח הריאלי בשלה יחול מס בשיעור הקבוע בסעיף קטן (ב)(1) או סעיף קטן (ב)(1), לפי העניין;

(3) בקביעת השבח הריאלי כאמור בפסקאות (1) ו-(2) יחולו הוראות סעיף 249(א)(4), בשינויים המחויבים.

בסעיף קטן זה, "זכויות לבנייה נוספת" ו"סכום שווי הדירה" – כהגדרתם בסעיף 249(א)(1).

(ג) המס על הסכום האינפלציוני החייב יהיה 10% ושיעור זה יהיה גם השיעור לענין השומה על פי פקודת מס הכנסה;

(תיקון מס' 15)
תשמ"ד-1984

(תיקון מס' 25)

(2) על אף האמור בפסקה (1), במכירת דירת מגורים מזכה שחלות עליה הוראות סעיף קטן (2), ובכלל זה בנסיבות האמורות בסעיף קטן (3)(1), יהיה המס על הסכום האינפלציוני החייב בשיעור 0%, ושיעור זה יהיה גם השיעור לענין השומה לפי פקודת מס הכנסה.

(תיקון מס' 82)
תשע"ו-2015

¹ ר' חוק מיסוי מקרקעין (הגדלת ההיצע של דירות מגורים – הוראת שעה), תשע"א-2011 לענין הפחתת שיעור מס השבח במקרים מסוימים.

(ד) (1) לגבי מכירת זכות במקרקעין או בפעולה באיגוד מקרקעין כאשר יום הרכישה היה עד שנת המס 1948 לא יעלה המס על 12% מהשבח, וכאשר יום הרכישה היה בשנות המס 1949 עד 1960 לא יעלה המס על 12% מהשבח ועוד 1% לכל שנה משנת המס 1949 ועד לשנת הרכישה;

(תיקון מס' 18)

תשנ"ז-1987

(תיקון מס' 50)
תשס"ב-2002

(תיקון מס' 55)
תשס"ה-2005

(2)² על אף הוראות פסקה (1) לגבי מכירת זכות במקרקעין לאחר יום התחילה בידי חברה כמשמעותה בחוק החברות, תשנ"ט-1999, שהכנסתה מעסק (בסעיף זה - חברה) או בידי יחיד שקיבל זכות במקרקעין בפירוק החברה, החל בשנת המס 2005 ייוסף לשיעור המס לפי סעיף קטן זה 1% לכל שנת מס החל בשנת המס 2005 ועד לשנת המכירה, ואולם אם שיעור המס בשנת המכירה לפי הוראות סעיף קטן זה עולה על השיעור הקבוע בסעיפים קטנים (א) או (ב), יחויב השבח בשיעורים לפי הוראות סעיפים קטנים (א) או (ב), לפי הענין;

(תיקון מס' 55)
תשס"ה-2005

(תיקון מס' 56)
תשס"ה-2005

(תיקון מס' 72)

(3) על אף הוראות פסקה (1), לגבי מכירת זכות במקרקעין או פעולה באיגוד מקרקעין, בידי מי שפסקה (2) אינה חלה עליו, ייוספו לשיעור המס לפי סעיף קטן זה, השיעורים המפורטים בפסקאות משנה (א) עד (ג) להלן, לכל שנת מס; ואולם אם שיעור המס בשנת המכירה לפי הוראות פסקה זו עולה על השיעור הקבוע בסעיפים קטנים (א) או (ב), יחויב השבח במס בשיעורים לפי הוראות אותם סעיפים קטנים, לפי העניין;

(תיקון מס' 60)
תשס"ח-2008

(תיקון מס' 72)

(א) בשנת המס 2011 – 1%;

(ב) בשנת המס 2012 – 1% נוסף על השיעור האמור בפסקת משנה (א);

(ג) בשנותה מס 2013 ואילך – 2% נוסף על השיעורים האמורים בפסקאות משנה (א) ו-(ב), לכל שנת מס עד לשנת המכירה.

(ד) (1) במכירת זכות במקרקעין שיום הרכישה שלה היה בתקופה שמיום התחילה עד יום כ"ז בטבת התשס"ג (31 בדצמבר 2002) זכאי המוכר להנחה בשיעור של 20% מהמס החל לפי סעיף זה;

(תיקון מס' 50)
תשס"ב-2002

(2) במכירת זכות במקרקעין שיום הרכישה שלה היה בתקופה שמיום כ"ז בטבת התשס"ג (1 בינואר 2003) עד יום ו' בטבת התשס"ג (31 בדצמבר 2003), זכאי המוכר להנחה בשיעור של 10% מהמס החל לפי סעיף זה;

(3) האמור בפסקאות (1) ו-(2) לא יחול לגבי מכירת זכות במקרקעין במקרקעין שהיו ביום רכישתם קרקע, אלא אם כן התקיימו כל אלה:

(תיקון מס' 55)
תשס"ה-2005

(א) קיימת תכנית, כמשמעותה בחוק התכנון והבניה (בסעיף זה - התכנית), המתירה בניה על הקרקע;

(ב) לא יאוחר מתום 5 שנים מיום הרכישה, נבנה על הקרקע בנין ששטחו לפחות 70% מהשטח הכולל הניתן לבניה לפי התכנית החלה על הקרקע במועד שבו ראוי הבנין לשימוש או במועד קבלת אישור לאספקת שירותים כמשמעותו בסעיף 19(4)(ב), לפי המוקדם;

(4) האמור בסעיף קטן זה לא יחול על מכירת זכות במקרקעין שהתקבלה בידי המוכר באחד מאלה:

(א) לפי סעיף 70 או לפי חלק ה'2 לפקודה;

(ב) בלא תמורה;

(ג) במסגרת חילוף זכויות במקרקעין לפי פרק חמישי 3;

(ד) הזכות הועברה מקרוב; לענין זה, "קרוב" - כהגדרתו בסעיף 19(4) והמונח "שליטה" בהגדרה האמורה יפורש לפי אותו סעיף;

(ה) הזכות היא במקרקעין שהיו מלאי עסקי בעסק והפכו לנכס קבוע באותו העסק כאמור בסעיף 85 לפקודה.

(ה) (1) המוכר רשאי לבקש כי המס על השבח הריאלי יחושב כאילו נבע השבח בחלקים שנתיים שווים, תוך תקופה שאינה עולה על ארבע שנות מס או על תקופת הבעלות

(תיקון מס' 42)
תשנ"ח-1998

² בתקופת הוראת השעה יחולו פסקאות 48א(2), 48א(ד) (3) לענין יחיד בנוסחן כמופיע ברבדים.

בנכס, לפי הקצרה שבהן, והמסתיימת בשנת המס שבה נבע השבח (להלן - תקופת הפריסה), כדלקמן:

(תיקון מס' 55)
תשס"ה-2005

(א) בכל אחת משנות המס בתקופת הפריסה - חלק השבח הריאלי יצורף להכנסה החייבת הקובעת של המוכר באותה שנת המס, וחישוב המס ייעשה בהתחשב בשיעור המס הקבוע בסעיף קטן (ב), בשיעורי המס החלים על כלל הכנסתו החייבת של המוכר לפי הוראות הפקודה וביתרת נקודות הזיכוי שזכאי להן המוכר בכל אחת משנות המס בתקופה האמורה;

(ב) על אף הוראות פסקת משנה (א), בשנה שבה נבע הרווח - יחושב המס על חלק השבח המיוחס לה, לפי האמור בסעיף קטן (ב);

הוראות פסקה זו יחולו רק אם המוכר הגיש דוחות לפי סעיף 131 לפקודה לשנות המס שבתקופת הפריסה, למעט שנות מס שלגביהן טרם חלף המועד להגשת אותם דוחות; לענין פסקה זו -

"תקופת הבעלות בנכס" - תקופה שתחילתה בתחילת שנת המס שלאחר שנת המס שבה הגיעה הזכות במקרקעין לידי המוכר וסיומה בתום שנת המס שבה יצאה הזכות במקרקעין מידי;

"הכנסה חייבת" - לרבות שבח;

"ההכנסה החייבת הקובעת בשנת המס" - ההכנסה החייבת במס בשנת המס כפי שנקבעה בשומה סופית, ואם לא נקבעה בשומה סופית, כפי שהוצהרה בדוח שהוגש לאותה שנה לפי סעיף 131 לפקודה; לגבי שנת מס שהמועד להגשת דוח כאמור לגביה טרם חלף, יראו כהכנסה החייבת במס את ההכנסה החייבת במס בשנת המס האחרונה שלגביה הוגש דוח, או שלגביה נקבעה שומה סופית, לפי שנת המס המאוחרת;

"שומה סופית" - שומה שאין עליה זכות להשגה או לערעור;

"המוכר" - מוכר שהוא תושב ישראל.

(א1) במכירת זכות במקרקעין או בפעולה באיגוד מקרקעין, כשיום הרכישה של הזכות במקרקעין או הזכות באיגוד המקרקעין, לפי הענין, היה לפני מועד השינוי, יחולו הוראות פסקה (1), בשינויים האלה:

(תיקון מס' 55)
תשס"ה-2005

(תיקון מס' 72)
תשע"ב-2011

(תיקון מס' 72)
תשע"ב-2011

(א) השבח הריאלי עד יום התחילה, השבח הריאלי לאחר יום התחילה ועד למועד השינוי ויתרת השבח הריאלי לאחר מועד השינוי יחושבו כפי שהיו מחושבים אילו לא הגיש המוכר בקשה כאמור בפסקה (1);

(ב) חישוב המס ייעשה בהתחשב בשיעורי המס הקבועים בסעיף קטן (ב1), וכן בהתחשב בשיעורי המס החלים על כלל הכנסתו החייבת של המוכר וביתרת נקודות הזיכוי שלהם הוא זכאי, כאמור בפסקה (1);

(ג) בשנה שבה נבע הרווח, יחושב המס על חלק השבח המיוחס למכירת הזכות במקרקעין או לפעולה באיגוד מקרקעין, לפי האמור בסעיף קטן (ב1).

(2) התברר לאחר עשיית השומה על פי סעיף 91(ד) לפקודת מס הכנסה שהסכום המגיע על פי אותה שומה גבוה מהמס המגיע על פי סעיף זה, יהיה המוכר חייב בתשלום הפרשי הצמדה וריבית כמשמעותם בסעיף 159א(א) לפקודת מס הכנסה על הפרש שבין המס שחוייב בו על פי פסקה זו לבין המס המגיע על פי סעיף זה לתקופה שמהמועד לתשלום המס על פי חוק זה ועד ליום התשלום.

(תיקון מס' 8)

דח"ח-1080

חוק יסוד: הממשלה

(סעיפים נבחרים)

1. הממשלה היא הרשות המבצעת של המדינה. המהות
2. מקום מושבה של הממשלה הוא ירושלים. מקום המושב
3. הממשלה מכהנת מכוח אמון הכנסת. אמון הכנסת בממשלה
4. הממשלה אחראית בפני הכנסת אחריות משותפת; שר אחראי בפני ראש הממשלה לתפקידים שעליהם ממונה השר. אחריות
5. (א) הממשלה מורכבת מראש הממשלה ומשרים אחרים, ובממשלת חילופים – גם מראש ממשלה חלופי. הרכב הממשלה
(ב) ראש הממשלה, ובממשלת חילופים – גם ראש הממשלה החלופי – יהיה מבין חברי הכנסת; שר אחר יכול שיהיה שלא מבין חברי הכנסת. (תיקון מס' 8 תש"ף-2020)
(ג) שר יהיה ממונה על משרד, ואולם יכול שיהיה שר בלי תיק. (תיקון מס' 1 תשע"ד-2014)
(ד) אחד השרים שהוא חבר הכנסת יכול שיהיה ממלא מקום ראש הממשלה. (תיקון מס' 3 תשע"ה-2015)
(ה) שר יכול שיהיה סגן ראש הממשלה. (תיקון מס' 8 תש"ף-2020)
(ו) (בוטל). כשירותם של השרים
6. (א) לא יתמנה לשר מי שאינו אזרח ישראלי ותושב ישראל.
(ב) לא יתמנה לשר מי שמכהן במשרה או בתפקיד המפורטים בסעיף 7 לחוק-יסוד: הכנסת, אלא אם כן חדל לכהן באותה משרה או באותו תפקיד עובר למינויו או במועד מוקדם יותר, כפי שייקבע בחוק.
(ג) (1) לא יתמנה לשר מי שהורשע בעבירה ונידון לעונש מאסר וביום מינויו טרם עברו שבע שנים מהיום שגמר לרצות את עונש המאסר או מיום מתן פסק הדין, לפי המאוחר, אלא אם כן קבע יושב ראש ועדת הבחירות המרכזית כי אין עם העבירה שבה הורשע, בנסיבות הענין, משום קלון.
(2) יושב ראש ועדת הבחירות המרכזית לא יקבע כאמור בפסקה (1), אם קבע בית המשפט, לפי דין, כי יש עם העבירה שבה הורשע משום קלון.
(ד) לא יתמנה לשר מי שהוא בעל אזרחות שאינה ישראלית, אם דיני המדינה שהוא אזרח שלה מאפשרים את שחרורו מאזרחות זו, אלא לאחר שעשה את כל הדרוש מצדו לשם שחרורו ממנה.
(ה) חבר הכנסת שפרש מסיעתו ולא התפטר מכהונתו סמוך לפרישתו, לא יהיה לשר בתקופת כהונתה של אותה כנסת; הוראה זו לא תחול על התפלגות סיעה בתנאים שנקבעו בחוק; לענין סעיף קטן זה, "פרישה מסיעה" - כהגדרתה בסעיף 6א לחוק-יסוד: הכנסת.
הטלת התפקיד
להרכיב ממשלה
7. (א) משיש לכונן ממשלה חדשה יטיל נשיא המדינה, לאחר שהתייעץ עם נציגי הסיעות בכנסת, את התפקיד להרכיב ממשלה על אחד מחברי הכנסת שהסכים לכך; הנשיא יטיל את התפקיד כאמור בתוך שבעה ימים מיום פרסום תוצאות הבחירות או מיום היווצרות העילה לכינון ממשלה חדשה, ובמקרה של פטירת ראש הממשלה - בתוך 14 ימים מיום הפטירה.
(ב) נתקיימה ההתייעצות לפני שנתכנסה הכנסת החדשה, יתייעץ הנשיא עם נציגי רשימות המועמדים שתיוצגנה בכנסת החדשה.
(ג) סעיף זה לא יחול על כינון ממשלה בעקבות הבעת אי אמון לפי סעיף 28 או בעקבות הגשת בקשה לנשיא המדינה לפי סעיף 29(ב), ויחולו ההוראות המפורטות בסעיפים האמורים.
8. לחבר הכנסת שנשיא המדינה הטיל עליו את התפקיד להרכיב ממשלה לפי סעיף 7 נתונה למילוי תפקידו תקופה של 28 ימים; הנשיא רשאי להאריך תקופה זו בתקופות נוספות, ובלבד שלא יעלו יחד על 14 ימים. התקופה להרכבת ממשלה
9. (א) עברה התקופה לפי סעיף 8 וחבר הכנסת לא הודיע לנשיא המדינה שהרכיב ממשלה, או שהודיע לו לפני כן שאין בידו להרכיב ממשלה, או שהציג ממשלה והכנסת דחתה את הבקשה להביע

בה אמוץ לפי סעיף 13(ד), יטיל הנשיא את התפקיד להרכיב ממשלה על חבר אחר של הכנסת שהודיע לנשיא שהוא מוכן לקבל את התפקיד, או יודיע ליושב ראש הכנסת שאינו רואה אפשרות להגיע להרכבת ממשלה, והכל בתוך שלושה ימים מיום שעברה התקופה או מיום הודעתו של חבר הכנסת שאין בידו להרכיב ממשלה, או מיום דחיית הבקשה להביע אמוץ בממשלה, לפי הענין.

(ב) לפני שיטיל את התפקיד להרכיב ממשלה לפי סעיף זה, או לפני שיודיע ליושב ראש הכנסת שאינו רואה אפשרות להגיע להרכבת ממשלה, רשאי הנשיא לחזור ולהתייעץ עם נציגי סיעות בכנסת.

(ג) לחבר הכנסת שהתפקיד להרכיב ממשלה הוטל עליו לפי סעיף זה נתונה למילוי תפקידו תקופה של 28 ימים.

10. (א) הודיע נשיא המדינה ליושב ראש הכנסת, לפי סעיף 9(א), שאינו רואה אפשרות להגיע להרכבת ממשלה, או שהטיל את התפקיד להרכיב ממשלה על חבר הכנסת לפי אותו סעיף וחבר הכנסת לא הודיע לנשיא בתוך 28 ימים שהרכיב ממשלה או שהודיע לו לפני כן שאין בידו להרכיב ממשלה או שהציג ממשלה והכנסת דחתה את הבקשה להביע בה אמוץ לפי סעיף 13(ד), רשאים רוב חברי הכנסת לבקש מנשיא המדינה, בכתב, להטיל את התפקיד על חבר הכנסת פלוני, שהסכים לכך בכתב, והכל בתוך 21 ימים מיום הודעת הנשיא, או מהיום שבו עברה התקופה לפי סעיף 9(ג), או מיום הודעתו של חבר הכנסת שאין בידו להרכיב ממשלה, או מיום דחיית הבקשה להביע אמוץ בממשלה, לפי הענין.

(ב) הוגשה לנשיא בקשה כאמור בסעיף קטן (א), יטיל הנשיא, בתוך יומיים, את התפקיד להרכיב ממשלה על חבר הכנסת שצוין בבקשה.

(ג) לחבר הכנסת שהתפקיד להרכיב ממשלה הוטל עליו לפי סעיף זה נתונה למילוי תפקידו תקופה של 14 ימים.

11. (א) לא הוגשה בקשה כאמור בסעיף 10(א), או לא הרכיב חבר הכנסת ממשלה בתקופה הנתונה לו לפי סעיף 10(ג), או שהודיע לנשיא לפני כן שאין בידו להרכיב ממשלה, יודיע נשיא המדינה על כך ליושב ראש הכנסת.

(ב) הודיע הנשיא כאמור בסעיף קטן (א), או שחבר הכנסת שהוטל עליו התפקיד להרכיב ממשלה לפי סעיף 10(א) הציג ממשלה והכנסת דחתה את הבקשה להביע בה אמוץ לפי סעיף 13(ד), יראו את הכנסת כאילו החליטה על התפזרותה לפני תום תקופת כהונתה, והבחירות לכנסת יתקיימו ביום ג' האחרון שלפני תום 90 הימים מיום הודעת הנשיא, או מיום דחיית הבקשה להביע אמוץ בממשלה, לפי הענין.

12. נתקבל חוק על התפזרות הכנסת, ייפסקו ההליכים להרכבת ממשלה.

13. (א) הטיל נשיא המדינה על חבר הכנסת את התפקיד להרכיב ממשלה, יודיע על כך ליושב ראש הכנסת ויושב ראש הכנסת יודיע על כך לכנסת.

(ב) הרכיב חבר הכנסת ממשלה, יודיע על כך לנשיא המדינה וליושב ראש הכנסת, ויושב ראש הכנסת יודיע על כך לכנסת ויקבע ישיבה, לצורך כינון הממשלה, בתוך שבעה ימים מיום ההודעה לכנסת לפי סעיף קטן זה.

(ג) חבר הכנסת שהרכיב ממשלה יעמוד בראשה.

(ד) משהורכבה הממשלה, תתייצב לפני הכנסת, תודיע על קווי היסוד של מדיניותה, על הרכבה ועל חלוקת התפקידים בין השרים, ותבקש הבעת אמוץ; הממשלה תיכון משהביעה בה הכנסת אמוץ, ומאותה שעה ייכנסו השרים לכהונתם.

13א. (א) בחוק יסוד זה –

”מועד החילופים” – תאריך נקוב שבו יתבצעו החילופים בין ראש הממשלה לראש הממשלה החלופי ובין ראש הממשלה החלופי לראש הממשלה;

”ממשלת חילופים” – ממשלה שבתקופת כהונתה יעמדו בראשה, לסירוגין, חבר הכנסת שהרכיב את הממשלה וחבר הכנסת נוסף;

”ראש הממשלה החלופי” – חבר הכנסת המיועד לכהן כראש הממשלה בממשלת חילופים וחבר הכנסת שכיהן באותה ממשלת חילופים כראש הממשלה לפני החילופים.

(ב) על אף האמור בסעיף 13(ג), הממשלה שתורכב יכול שתהיה ממשלת חילופים לפי הוראות חוק-יסוד זה.

(ג) בממשלת חילופים, כל שר וסגן שר יזוהה כבעל זיקה לראש הממשלה או לראש

הטלת התפקיד לפי רוב חברי הכנסת

בחירות מוקדמות באין ממשלה

הפסקת ההרכבת ממשלה כינון הממשלה

כינון ממשלת חילופים (תיקון מס' 8) תש"ף-

הממשלה החלופי.

(ד) (1) מספר השרים המזוהים כבעלי זיקה לראש הממשלה יהיה שווה למספר השרים המזוהים כבעלי זיקה לראש הממשלה החלופי; ואולם לא היה מספר השרים שווה כאמור, תקבע הממשלה מנגנון הצבעה שלפיו כוח ההצבעה של כלל השרים בעלי הזיקה לראש הממשלה בממשלה יהיה שווה לכוח ההצבעה של כלל השרים בעלי הזיקה לראש הממשלה החלופי, או כללים לעניין אופן קבלת ההחלטות שיבטיחו יחס כאמור;

(2) הוראות פסקה (1) רישה לעניין מספר השרים יחולו גם על ועדות שרים, למעט על ועדות שרים שזהות חבריהן נקבעה בחוק, אם החוק האמור אינו מאפשר לממשלה למנות להן חברים נוספים.

(ה) בלי לגרוע מהוראות סעיף 13(ד), משהורכבה ממשלת חילופים, תתייצב לפני הכנסת, תודיע על הפרטים שלהלן, ותבקש הבעת אמון:

(1) זהות ראש הממשלה וזהות ראש הממשלה החלופי;

(2) מועד החילופים;

(3) זהות השרים בעלי הזיקה לראש הממשלה וזהות השרים בעלי הזיקה לראש הממשלה החלופי;

ממשלת החילופים תיכון משהביעה בה הכנסת אמון ומאותה שעה ייכנסו השרים לכהונתם.

(1) משהביעה הכנסת אמון בממשלת חילופים או סמוך ככל האפשר לאחר מכן –

(1) יצהיר ראש הממשלה בפני הכנסת הצהרת אמונים זו לגבי תקופת כהונתו כראש הממשלה לפני מועד החילופים ולגבי תקופת כהונתו כראש ממשלה חלופי לאחר מועד החילופים: "אני (השם) מתחייב כראש הממשלה וכראש הממשלה החלופי לעתיד לשמור אמונים למדינת ישראל ולחוקיה, למלא באמונה את תפקידי כראש הממשלה וכראש הממשלה החלופי ולקיים את החלטות הכנסת";

(2) יצהיר ראש הממשלה החלופי בפני הכנסת הצהרת אמונים זו לגבי תקופת כהונתו כראש ממשלה חלופי לפני מועד החילופים ולגבי תקופת כהונתו כראש הממשלה לאחר מועד החילופים: "אני (השם) מתחייב כראש הממשלה החלופי וכראש הממשלה לעתיד לשמור אמונים למדינת ישראל ולחוקיה, למלא באמונה את תפקידי כראש הממשלה החלופי וכראש הממשלה ולקיים את החלטות הכנסת".

(ז) בלי לגרוע מהוראות סעיף 13(ד), הביעה הכנסת אמון בממשלת חילופים, בהגיע מועד החילופים ייערכו החילופים באופן זה:

(1) כהונת ראש הממשלה תיפסק וראש הממשלה החלופי יחל בכהונתו כראש הממשלה;

(2) במועד זה, ובד בבד, מי שכהונתו כראש ממשלה נפסקה יחל בכהונתו כראש הממשלה החלופי.

(ח) עריכת החילופים כאמור בסעיף קטן (ז), אינה טעונה הבעת אמון נוספת של הכנסת והצהרת אמונים נוספת של ראש הממשלה וראש הממשלה החלופי, ולא יראו את החילופים כהתפטרות הממשלה, כהתפטרות ראש הממשלה, כהתפטרות ראש הממשלה החלופי או ככינון ממשלה חדשה.

14. משהביעה הכנסת אמון בממשלה, או סמוך ככל האפשר לאחר מכן, יצהיר ראש הממשלה בפני הכנסת הצהרת אמונים זו: "אני (השם) מתחייב כראש הממשלה לשמור אמונים למדינת ישראל ולחוקיה, למלא באמונה את תפקידי כראש הממשלה ולקיים את החלטות הכנסת"; וכל אחד מן השרים האחרים יצהיר הצהרת אמונים זו: "אני (השם) מתחייב כחבר הממשלה לשמור אמונים למדינת ישראל ולחוקיה, למלא באמונה את תפקידי כחבר הממשלה ולקיים את החלטות הכנסת".

15. הממשלה רשאית, על פי הצעת ראש הממשלה, לצרף שר נוסף לממשלה; החליטה הממשלה לצרף שר, תודיע על כך ועל תפקידו של השר הנוסף לכנסת; עם אישור ההודעה על ידי הכנסת ייכנס השר הנוסף לכהונתו וסמוך ככל האפשר לאישור יצהיר את הצהרת האמונים.

הצהרת אמונים

צירוף שר

חוק המקרקעין, התשכ"ט-1969

(סעיפים נבחרים)

פרק א': פרשנות

1. בחוק זה –
- "חוק התכנון והבנייה" – חוק התכנון והבנייה, התשכ"ה-1965 ;
- "מקרקעין" – קרקע, כל הבנוי והנטוע עליה וכל דבר אחר המחובר אליה חיבור של קבע, זולת מחוברים הניתנים להפרדה ;
- "מקרקעין מוסדרים" – מקרקעין שנרשמו לאחר הסדר לפי פקודת הסדר זכויות במקרקעין [נוסח חדש], תשכ"ט-1969 ;
- "רישום" – רישום בפנקסי המקרקעין המתנהלים לפי חוק זה או התקנות על פיו ;
- "רשם" – רשם שנתמנה לפי סעיף 116 ללשכה שבאזור פעולתה נמצאים המקרקעין הנדונים, לרבות סגן רשם הממונה על המרשם ומי שהוסמך בסמכויות של ממונה על המרשם לפי סעיף 118 ;
- "מפקח" – מפקח שנתמנה לפי סעיף 117 ושבאזור סמכותו נמצאים המקרקעין הנדונים ;
- "הממונה על המרשם" – לרבות סגן הממונה על המרשם ומי שהוסמך בסמכויות של ממונה על המרשם לפי סעיף 118 ;
- "שכירות" – לרבות שכירות משנה.
2. הבעלות במקרקעין היא הזכות להחזיק במקרקעין, להשתמש בהם ולעשות בהם כל דבר וכל עסקה בכפוף להגבלות לפי דין או לפי הסכם.
3. שכירות מקרקעין היא זכות שהוקנתה בתמורה להחזיק במקרקעין ולהשתמש בהם שלא לצמיתות ; שכירות לתקופה שלמעלה מחמש שנים תיקרא "חכירה" ; שכירות לתקופה שלמעלה מעשרים וחמש שנים תיקרא "חכירה לדורות".
4. משכנתה היא מישכון של מקרקעין.
5. זיקת הנאה היא שעבוד מקרקעין להנאה שאין עמו זכות להחזיק בהם.
- סימן ב': פירוק השיתוף
37. (א) כל שותף במקרקעין משותפים זכאי בכל עת לדרוש פירוק השיתוף.
- (ב) היתה בהסכם שיתוף תניה השוללת או מגבילה את הזכות לדרוש פירוק השיתוף לתקופה העולה על שלוש שנים, רשאי בית המשפט, כעבור שלוש שנים, לצוות על פירוק השיתוף, על אף התניה, אם נראה לו הדבר צודק בנסיבות הענין.
38. (א) פירוק השיתוף יהיה על פי הסכם בין השותפים : נקבעה בהסכם חלוקת המקרקעין בעין, טעון ההסכם אישור המפקח המאשר כי החלוקה תואמת את הוראות חוק התכנון והבנייה וכל חיקוק אחר בנדון.
- (ב) באין הסכם כאמור בסעיף קטן (א), יהיה פירוק השיתוף על פי צו בית המשפט בהתאם לסעיפים 39 עד 43.
39. (א) במקרקעין הניתנים לחלוקה יהיה פירוק השיתוף בדרך של חלוקה בעין.
- (ב) היתה החלוקה בעין אפשרית רק אם ישולמו תשלומי איזון משותף לשותף, רשאי בית המשפט לחייבם בתשלומים כאלה, אם נראה לו הדבר יעיל וצודק בנסיבות הענין ; על תשלומי האיזון יחולו הוראות סעיף 25, בשינויים המחוייבים.
- (ג) ראה בית המשפט צורך בכך, רשאי הוא לצוות על רישום זיקת הנאה בין החלקות.
40. (א) במקרקעין שאינם ניתנים לחלוקה, וכן אם נוכח בית המשפט כי חלוקה בעין תגרום הפסד ניכר לשותפים, כולם או מקצתם, יהיה פירוק השיתוף בדרך של מכירת המקרקעין וחלוקת הפדיון.
- (ב) המכירה תהיה בדרך שנמכרים מקרקעין מעוקלים בהוצאה לפועל, זולת אם הורה בית

המשפט על דרך אחרת שנראית לו יעילה וצודקת יותר בנסיבות הענין.

40א. (א) החליט בית המשפט לפי סעיף 40, על פירוק השיתוף במקרקעין משותפים שהם דירה של בני זוג המשמשת להם למגורים, בדרך של מכירה, לא יורה על ביצועה והמכירה תעוכב, כל עוד לא נוכח בית המשפט כי לילדי בני הזוג הקטינים ולבן הזוג המחזיק בהם, יחדיו, נמצא הסדר מגורים אחר המתאים לצרכיהם, לרבות הסדר ביניים למגורים זמניים המתאים לצרכיהם, לתקופה שיקבע.

דירת מגורים של בני זוג
(תיקון מס' 17)

(ב) הוראות סעיף 33 לחוק הגנת הדייר [נוסח משולב], התשל"ב-1972, לא יחולו לגבי מי שהיה שותף בדירה שבית המשפט החליט על פירוק השיתוף בה, כאמור בסעיף קטן (א).

41. (א) היתה מניעה לחלוקת המקרקעין בעין רק לגבי אחד השותפים ולאותו שותף היו מקרקעין הגובלים במקרקעין המשותפים והוא הסכים שחלקו יצורף למקרקעין הגובלים, יחולקו המקרקעין לפי זה.

פירוק במקרים מיוחדים

(ב) היתה מניעה לחלוקה בעין בין כל השותפים אך אין מניעה לחלוקה זאת אם שותפים אחדים יטלו חלקיהם במשותף ואותם שותפים הסכימו לכך, יחולקו המקרקעין לפי זה.

(ג) היתה המניעה לחלוקה בעין רק לגבי מקצת השותפים, רשאים האחרים לקיים את המקרקעין בידם במשותף או לחלקם ביניהם, ובלבד שישלמו לאותם השותפים מה שהיה נופל בחלקם אילו המקרקעין היו נמכרים כאמור בסעיף 40.

42. (א) היה עיקר המקרקעין המשותפים בית הראוי להירשם כבית משותף, רשאי בית המשפט, לאחר שקיבל חוות דעת של המפקח, לצוות על פירוק השיתוף בדרך של רישום הבית בפנקס הבתים המשותפים והקצבת דירות לשותפים לפי חלקיהם.

פירוק דרך הפיכה לבית משותף

(ב) היה פירוק השיתוף כאמור בסעיף קטן (א) אפשרי רק אם ישולמו תשלומי איזון משותף לשותף, רשאי בית המשפט לחייבם בתשלומים כאלה, אם נראה לו הדבר יעיל וצודק בנסיבות הענין; על תשלומי האיזון יחולו הוראות סעיף 25, בשינויים המחוייבים.

43. בית המשפט יתחשב ככל האפשר בדרישת מקצת השותפים לקיים את השיתוף ביניהם ובשאר משאלותיהם של שותפים.

משאלות השותפים

44. בית המשפט רשאי לתת צו זמני בדבר סדרי ניהול המקרקעין והשימוש בהם עד לסיום הליכי הפירוק.

ניהול ושימוש עד לפירוק

45. הוראות הסימן הקודם והסימן הזה, ככל שהן נוגעות לענין, יחולו, בשינויים המחוייבים, גם על זכויות אחרות במקרקעין כשהן של כמה בני אדם.

שיתוף בזכויות אחרות

פרק ו': בתים משותפים

סימן א': הוראות כלליות

52. בפרק זה, וכן בסימן ד' לפרק ט' –

הגדרות

"בית" – מבנה של קבע, ובכלל זה הקרקע שעליה נבנה;

"דירה" – חדר או תא, או מערכת חדרים או תאים, שנועדו לשמש יחידה שלמה ונפרדת למגורים, לעסק או לכל צורך אחר;

"בית משותף" – בית שיש בו שתי דירות או יותר והוא נרשם בפנקס הבתים המשותפים;

"בעל דירה" – לגבי דירה שהוכרה לדורות – החוכר לדורות או חוכר המשנה לדורות, לפי הענין, זולת אם נקבע בחוזה החכירה שלענין פרק זה לא יראו אותם כבעלי דירה;

"רכוש משותף" – כל חלקי הבית המשותף חוץ מן החלקים הרשומים כדירות, ולרבות הקרקע, הגגות, הקירות החיצוניים, המסד, חדרי המדרגות, מעליות, מקלטים, וכן מיתקני הסקה או מים וכיוצא באלה המיועדים לשמש את כל בעלי הדירות או מרביתם אפילו הם בתחומי דירה מסוימת.

53. כל הוראה בחוק זה, וכל דין החל על מקרקעין, יחולו גם על דירות בבית משותף, בשינויים המחוייבים; ומקום שמדובר ברישום בפנקסי המקרקעין, רואים אותו כאילו מדובר ברישום בפנקס הבתים המשותפים.

תחולת דיני מקרקעין

54. על אף האמור בסעיף 13 תהא דירה בבית משותף נושא נפרד לבעלות, לזכויות ולעסקאות.

בעלות נפרדת בדירות

55. (א) לכל דירה בבית משותף צמוד חלק בלתי מסויים ברכוש המשותף של אותו בית משותף.

חלקי הרכוש המשותף

העמידות לדירה

(ב) עיסקה בדירה תחול גם על החלק ברכוש המשותף הצמוד אליה, ואין תוקף לעסקה ברכוש המשותף בנפרד מן הדירה; אין בהוראה זו כדי למנוע פעולה הבאה להקטין או להגדיל את שטח הקרקע שברכוש המשותף.

(ג) בעלי הדירות רשאים לקבוע בתקנון, כמשמעותו בסימן ג' לפרק זה (להלן – התקנון), שחלק מסויים של הרכוש המשותף יהיה צמוד לדירה פלונית, ובלבד שלא יקבעו זאת ביחס לחדרי מדרגות, מעליות, מקלטים ומיתקנים המיועדים לשמש את כל בעלי הדירות; הוצמד חלק מסויים מהרכוש המשותף לדירה פלונית, לא יחולו עליו הוראות פרק זה בנוגע לרכוש המשותף, ודינו לכל דבר כדין הדירה שאליה הוצמד.

56. (א) הוראות פרק ה' לא יחולו על הרכוש המשותף.

אי-תחולת פרק ה'

(ב) האמור בסעיף קטן (א) אין בו כדי למנוע בעלות משותפת בדירה או פירוק השיתוף בדירה כזאת.

57. (א) שיעורו של החלק ברכוש המשותף הצמוד לכל דירה יהיה לפי יחס שטח רצפתה אל שטח הרצפה של כל הדירות שבבית המשותף, זולת אם נקבע בתקנון שיעור אחר; בחישוב שיעורו של חלק כאמור לא יעברו את תחום חלקי המאה.

החלק ברכוש המשותף

(ב) בחישוב שטח הרצפה לענין סעיף קטן (א) לא יובאו בחשבון שטחים של גזוזטראות ושל קירות חיצוניים, אלא אם נקבעה בתקנון הוראה אחרת.

(ג) הוצמד חלק מסויים של הרכוש המשותף לדירה פלונית, יובא שטחו בחשבון לענין סעיף קטן (א) בשיעור שנקבע לכך בתקנון, ובאין קביעה כזאת – בשיעור שקבע המפקח לפי הנסיבות.

58. (א) בעל דירה חייב להשתתף בהוצאות הדרושות להחזקתו התקינה ולניהולו של הרכוש המשותף ולהבטחת השירותים המחוייבים על פי דין או המקובלים על פי הנהגה, לפי יחס שטח רצפת דירתו אל שטח הרצפה של כל הדירות שבבית המשותף, זולת אם נקבע בתקנון שיעור השתתפות אחר. לענין זה, "החזקה תקינה" – שמירה על מצבו של הרכוש המשותף כפי שהיה בעת גמר הבניה, לרבות שיפורים שבוצעו בו לאחר מכן בהסכמת בעלי הדירות.

נשיאת הוצאות

(תיקון מס' 9)
תשנ"ד-1983

(ב) (בוטל).

(תיקון מס' 26)
תשס"ה-2005

בית משותף המורכב
ממבנים או מאגפים

59. (א) מקום שבו בית משותף מורכב ממבנים אחדים או מאגפים אחדים אשר לכל אחד מהם כניסה נפרדת או מיתקנים נפרדים (להלן – בית מורכב) ובעלי הדירות קבעו בתקנון כי הרכוש המשותף, כולו או חלק ממנו, שבתחומי כל מבנה או אגף יהיה צמוד לדירות שבאותו מבנה או אגף, או שהחזקתו וניהולו יהיו נפרדים, תחול חובת ההשתתפות בהוצאות ההחזקה וניהולו של הרכוש המשותף כאמור, על בעלי הדירות שבאותו מבנה או אגף בלבד; בעלי הדירות רשאים לקבוע בתקנון שיקיימו אסיפה כללית ונציגות נפרדת לגבי אותו מבנה או אגף.

(תיקון מס' 14)

(ב) באין קביעה בתקנון כאמור בסעיף קטן (א), רשאי המפקח להורות כי בית מורכב יתנהל כאמור בסעיף קטן (א) אם נוכח שנסיבות הענין מצדיקות לעשות כן; הורה המפקח כאמור, יקבע את חלקי הרכוש המשותף שיחול עליהם סעיף קטן (א).

(ג) אין בקביעה שבית מורכב יתנהל כאמור בסעיף קטן (א) כדי לגרוע מהוראות החוק החלות על הרכוש המשותף בבית כאמור, שהחזקתו וניהולו לא הופרדו.

59א. (א) בעל דירה רשאי, בכפוף לאמור בסעיף קטן (ב), ללא הסכמת בעלי הדירות האחרים, להתקין במקום סביר על גג הבית המשותף שהוא רכוש משותף, דוד לחימום מים על ידי השמש (להלן – דוד שמש), ולהתקין בדרך סבירה את המיתקנים הקשורים לכך והצינורות להולכת המים לדירתו, ובלבד שנתקיימו כל אלה:

התקנת דוד שמש

(תיקון מס' 10)

(1) ההתקנה נעשית בהתאם להוראות חוק התכנון והבנייה;

(תיקון מס' 34)

(2) ביום ההתקנה לא שימש המקום שעליו יותקן דוד השמש, במשך תקופה סבירה, את בעלי הדירות למטרה כלשהי שהוסכם עליה, בין בהחלטה של בעלי הדירות ובין בהתנהגותם, והוא לא נועד ביום האמור לשמש למטרה כלשהי לפי תקנון הבית המשותף;

תשפ"א-2020
(תיקון מס' 34)
תשפ"א-2020

(3) התקנת המיתקנים והצינורות תיעשה בדרך שתצמצם ככל האפשר את הפגיעה בחזות הבית.

(ב) בעל דירה בבית משותף שגגו אינו מספיק למספר דודי שמש כמספר הדירות בבית, לא יהיה רשאי להתקין דוד שמש כאמור בסעיף קטן (א) אלא לאחר שקיבל את הסכמת כל בעלי הדירות האחרים, ובלבד שאם בעל דירה אחרת התנגד מטעמים בלתי סבירים או התנה את הסכמתו בתנאים בלתי סבירים, רשאי המפקח להרשות את התקנת דוד השמש.

(ג) תעודה בחתימת מהנדס הועדה המקומית לתכנון ולבניה תשמש ראיה לענין היותו של גג הבית מספיק או לא מספיק למספר דודי שמש כמספר הדירות בבית; בתעודה האמורה יקבע המהנדס לכמה דודי שמש מספיק גג הבית.

59ב. (א) בעל דירה רשאי להינתק על חשבונו מהמערכת המרכזית לחימום מים או להסקה (להלן – המערכת המרכזית), ללא הסכמת בעלי הדירות האחרים, ובלבד שאם המערכת המרכזית משולבת לחימום מים ולהסקה לא יהיה רשאי להינתק מאחד מהם בלבד; אין בהוראה זו כדי לגרוע מהוראת סעיף 2 לתקנון המצוי שבתוספת לחוק.

(ב) שר האנרגיה והתשתית יקבע בתקנות, באישור ועדת החוקה חוק ומשפט של הכנסת, מהי הינתקות לענין סעיף זה, מה התנאים המאפשרים הינתקות ובאילו תנאים היא תבוצע.

(ג) הינתקות כאמור בסעיף קטן (א) לא תגרע מזכויותיו של בעל הדירה במערכת המרכזית שניתק ממנה, ולא תפטור אותו מהחובה לשאת בהוצאות הדרושות להחזקתה התקינה.

(ד) שר המשפטים, בהתייעצות עם שר האנרגיה והתשתית ובאישור ועדת החוקה חוק ומשפט של הכנסת, יקבע בתקנות הוראות בענין תשלום הוצאות כאמור בסעיף קטן (ג) שישלם בעל הדירה שניתק מהמערכת המרכזית, וכן בענין חלקו בהוצאות השוטפות להפעלת המערכת המרכזית, בהביאו בחשבון את שיעור הגידול בהוצאות אלה שנגרם לדיירים האחרים, כתוצאה מההינתקות.

59ג. (א) בסעיף זה –

“אדם עם מוגבלות” – כהגדרתו בחוק שוויון זכויות לאנשים עם מוגבלות, תשנ”ח-1998;
“מרפא בעיסוק”, “פיזיותרפיסט” – כהגדרתם בחוק הסדרת העיסוק במקצועות הבריאות, התשס”ח-2008;

“הנציבות” – נציבות שוויון זכויות לאנשים עם מוגבלות, כמשמעותה בחוק שוויון זכויות לאנשים עם מוגבלות, תשנ”ח-1998;

“רופא” – רופא מורשה לפי פקודת הרופאים [נוסח חדש], תשל”ז-1976.

(ב) בעל דירה שהוא, שבן משפחתו המתגורר עמו, או שאדם השוכר ממנו את הדירה, הוא אדם עם מוגבלות, רשאי, בכפוף להוראות סעיפים קטנים (ג) ו-(ד), לבצע התאמה ברכוש המשותף כמפורט בחלקים א' עד ג' לתוספת השניה (להלן – התאמה), ובלבד שנתקיימו כל אלה:

(1) היה ביצוע ההתאמה עבודה או שימוש הטעונים היתר לפי חוק התכנון והבנייה – בעל הדירה קיבל היתר לפי החוק האמור ומילא אחר תנאי ההיתר;

(2) רופא, פיזיותרפיסט או מרפא בעיסוק אישר בחתימתו במסמך הערוך לפי הטופס שבחלק ד' לתוספת השניה, כי ביצוע התאמה, כפי שפירט דרוש לאדם עם המוגבלות, בשל מוגבלותו, לשם נגישותו הבטוחה והעצמאית לדירה או לרכוש המשותף המשמש אותה;

(3) ההתאמה אינה מונעת מבעלי הדירות האחרים להשתמש ברכוש המשותף שימוש סביר, וההתאמה תיעשה בדרך שתצמצם ככל האפשר את הפגיעה בבעלי הדירות האחרים ובחזות הבית;

(4) ביצוע ההתאמה ייעשה על חשבון בעל הדירה;

(5) בעל הדירה או מי מטעמו, מסר, לא יאחר מארבעים ימים לפני מועד ביצוע ההתאמה, הודעה מפורטת בכתב לנציגות הבית המשותף אודות הכוונה לבצע את ההתאמה ומהותה; באין נציגות לבית, תומצא הודעה כאמור לכל דירה בבית המשותף.

(ג) (1) ביצוע ההתאמה מבין ההתאמות המנויות בחלק א' שבתוספת השניה אינו טעון הסכמת בעלי הדירות האחרים בבית המשותף;

(2) ביצוע התאמה מבין ההתאמות המנויות בחלק ב' שבתוספת השניה טעון הסכמת רוב בעלי הדירות בבית המשותף;

(3) ביצוע התאמה מבין ההתאמות המנויות בחלק ג' שבתוספת השניה טעון הסכמת בעלי הדירות שבבעלותם שישים אחוזים מן הדירות בבית המשותף.

(ד) מצא המפקח כי בעל דירה התנגד מטעמים בלתי סבירים לביצוע התאמה או התנה את

הינתקות ממערכת חימום מרכזית (תיקון מס' 10)

התאמות לאדם עם מוגבלות (תיקון מס' 23) (תיקון מס' 30) תשס”ח-2008

(תיקון מס' 34) תשפ”א-2020

הסכמתו בתנאים בלתי סבירים, והחליט להרשות את ביצוע ההתאמה, תבוא החלטתו במקום הסכמתו של בעל אותה דירה לענין סעיף קטן (ג)(2) ו-(3).

(ה) נציגות הבית המשותף, וכן בעל דירה הרואה עצמו נפגע מביצוע התאמה, רשאים לפנות בתביעה למפקח בתוך 30 ימים מן היום שבו נתקבלה ההודעה האמורה בסעיף קטן (ב)(5); אין בהגשת התביעה כדי למנוע את ביצוע ההתאמה, אלא אם כן הורה המפקח אחרת; המפקח רשאי, מטעמים מיוחדים שיירשמו, להאריך את המועד להגשת תביעה לפי סעיף קטן זה.

(ו) בעל דירה שביצע התאמה, יישא בכל ההוצאות השוטפות הדרושות לאחזקתו התקינה של תוצר ההתאמה; ואולם אם תוצר ההתאמה מיועד לשמש את כל בעלי הדירות או את מרביתם, יישאו כל בעלי הדירות בהוצאות האמורות.

(ז) אסיפת הדיירים רשאית להחליט, כי עם חלוף הצורך בהתאמה, לרבות במקרה שבו הפסיק האדם עם המוגבלות להתגורר בדירה, על בעל הדירה להסיר את ההתאמה, להחזיר את המצב לקדמותו, ולשאת בכל ההוצאות הכרוכות בכך; החלטה לפי סעיף קטן זה תתקבל לא יאוחר מ- 90 ימים ממועד חלוף הצורך בהתאמה כאמור.

(ח) שר המשפטים רשאי, בהתייעצות עם הנציבות ועם ארגונים העוסקים בקידום זכויותיהם של אנשים עם מוגבלות, ובאישור ועדת העבודה הרווחה והבריאות של הכנסת, לשנות, בצו, את התוספת.

(ט) הוראות סעיף זה, למעט סעיף קטן (ב)(2), יחולו, בשינויים המחויבים, על בעל דירה, שהוא או שאדם השוכר ממנו את הדירה, חייב בביצוע סידורי נגישות ברכוש המשותף לפי הוראות פרק ה' לחוק שוויון זכויות לאנשים עם מוגבלות, התשנ"ח-1998, ככל שהדבר נדרש לצורך הגעה למקום הציבורי או לשירות הציבורי, לפי הענין, וכדי לאפשר שימוש והנאה סבירים, בנסיבות הענין, מהמקום הציבורי או מהשירות הציבורי; סעיף זה לא יחול על מקום ציבורי או שירות ציבורי אם קיים מקום ציבורי או שירות ציבורי חליפי נגיש במרחק סביר, המופעל או מוחזק בידי בעל הדירה או השוכר, הכל לפי הענין.

(תיקון מס' 25)
תשס"ה-2005

59ד. (בוטל).

(תיקון מס' 32)
תשע"ז-2016

59ה. (א) מיתקנים או צנרת של מערכת גז מרכזית בבית משותף שנועדו לשמש דירה מסוימת בלבד, יהיו חלק מאותה דירה, בין אם הם נמצאים בתוך הדירה ובין אם הם נמצאים מחוץ לדירה.

מיתקני גז

(ב) מיתקנים או צנרת של מערכת גז מרכזית שנועדו לשמש את כל בעלי הדירות או חלקם, למעט מכל מיטלטל או ניח, מונה או וסת, יהיו חלק מהרכוש המשותף.

(תיקון מס' 13)

(תיקון מס' 32)
תשע"ז-2016

(ג) הוראה, בתקנון או בחוזה, העומדת בסתירה לסעיפים קטנים (א) או (ב) - בטלה, זולת אם היא מיטיבה עם בעלי הדירות.

(ד) בסעיף זה -

(תיקון מס' 32)
תשע"ז-2016

"מכל מיטלטל" ו"מכל ניח" - כהגדרתם בחוק הסדרים במשק המדינה (תיקוני חקיקה), התשמ"ט-1989;

"מערכת גז מרכזית" - מערכת להספקת גז שבאמצעותה מסופק גז לשתי דירות או יותר.

59ו. (א) בעלי דירות שבבעלותם שני שלישים מהדירות בבית המשותף, רשאים להחליט באסיפה הכללית על התקנת מעלית ברכוש המשותף, אם נתקיימו תנאים אלה:

התקנת מעלית

(תיקון מס' 19)

(1) ניתן לקבל היתר בניה להתקנת המעלית לפי חוק התכנון והבנייה;

(תיקון מס' 34)
תשפ"א-2020

(2) ניתן להתקין את המעלית באופן שלא יהיה בו כדי לגרום פגיעה מהותית בדירות האחרות או בחלקן, ברכוש המשותף או בחזות הבית.

(ב) (1) בעלי הדירות המחליטים על התקנת המעלית ישאו בהוצאות התקנתה, ורשאים הם להסכים כי רק מקצתם ישאו בהוצאות כאמור;

(2) בעלי הדירות בקומת הקרקע לא ישאו בהוצאות התקנת המעלית, אף אם הם נמנים עם המחליטים להתקינה;

(3) כל בעלי הדירות יהיו חייבים להשתתף בהוצאות החזקתה והפעלתה של המעלית;

(4) התשלומים שבהם ישאו בעלי הדירות לפי סעיף קטן זה, יהיו בהתאם ליחס שבין שטח רצפת כל דירה לבין שטח הרצפה של כל הדירות שבעליהן נושאים באותם התשלומים.

(ג) (1) בעלי הדירות רשאים לקבוע, בתקנון מוסכם, כי הוראות סעיף זה לא יחולו

עליהם;

(2) אין בהוראות סעיף זה כדי לגרוע מהוראה מיוחדת הקיימת בתקנון מוסכם בדבר התקנת מעלית.

(1) (ד) ההוראות בפרק ו' סימן ד' יחולו על הדיון לפי סעיף זה בפני המפקח, בשינויים המחוייבים;

(2) המפקח רשאי להורות על ביטול החלטה שהתקבלה לפי סעיף זה, על שינויה או על התנייתה בתנאים, לרבות בפיצוי, הכל כפי שימצא לנכון.

59. (א) בבית משותף שבו דירות המשמשות למגורים, כולן או חלקן, ושבן מותקנת יותר ממעלית אחת ובאחת המעליות הותקן מנגנון פיקוד שבת, רשאי כל בעל דירה לדרוש כי המעלית שבה הותקן המנגנון תופעל כמעלית שבת; דרש בעל דירה כאמור, תופעל המעלית כמעלית שבת.

(1א) בבית משותף כאמור בסעיף קטן (א), שמותקנת בו מעלית אחת או יותר ולא הותקן באחת המעליות, לפי העניין, מנגנון פיקוד שבת, רשאים רוב בעלי הדירות להחליט על התקנת מנגנון פיקוד שבת, וכן על הפעלת המעלית או אחת המעליות, לפי העניין, כמעלית שבת.

(ב) שר המשפטים יקבע את זמני הפעלת מעלית שבת בהתחשב, בין השאר, במספר האנשים הדורשים את הפעלתה ובצורכיהם.

(ג) על אף האמור בסעיף קטן (ב), רשאים כל בעלי הדירות בבית המשותף להחליט על הפעלת מעלית שבת בשעות מסוימות.

(1ג) לא קבע שר המשפטים זמני הפעלה כאמור בסעיף קטן (ב), תופעל מעלית שבת בזמנים שיקבעו רוב בעלי הדירות, ובלבד שקביעת זמני הפעלת מעלית שבת כאמור בסעיף קטן (1א) תהיה בהתחשב בכלל המשתמשים במעלית ובצורכיהם.

(1) (ד) בעלי הדירות הדורשים את הפעלת מעלית השבת יישאו בהוצאות החזקתה והפעלתה הנובעות מהפעלת המעלית כמעלית שבת;

(2) בעלי הדירות הדורשים התקנת מנגנון פיקוד שבת כאמור בסעיף קטן (1א), יישאו בהוצאות התקנתו.

(ה) התשלומים שבהם יישאו בעלי הדירות לפי סעיף זה, יהיו בהתאם ליחס שבין שטח רצפת כל דירה לבין שטח הרצפה של כל הדירות שבעליהן נושאים באותם תשלומים.

(ו) לענין סעיף זה, בבית מורכב כמשמעותו בסעיף 59, יראו כל מבנה או אגף בו כבית משותף.

(ז) הוראות פרק ו' סימן ד' יחולו על הדיון לפי סעיף זה בפני המפקח, בשינויים המחוייבים. (ח) בסעיף זה –

"מנגנון פיקוד שבת" – כהגדרתו בחוק התקנת מעליות שבת בבנינים ציבוריים ובבניני מגורים (הוראות ותיקוני חקיקה), תשס"א-2001;

"מעלית שבת" – מעלית שבה מותקן מנגנון פיקוד שבת ושהתקיימו לגביה הוראות סעיף קטן (א) או (1א), לפי העניין.

59. (א) בעל דירה רשאי, בלא הסכמת בעלי הדירות האחרים, להתקין, על חשבונו, מנגנון המאפשר הפעלה אוטומטית של תאורה בלא חילול שבת (בסעיף זה – המנגנון) ברכוש המשותף והוא יישא בהוצאות החזקתו של המנגנון והפעלתו, ובלבד שהתקיימו כל אלה:

(1) נמסרה על כך הודעה מוקדמת בכתב לנציגות הבית המשותף ובאין נציגות לבית, תימסר הודעה כאמור לכל דירה בבית המשותף;

(2) ניתנה התחייבות מצד בעל הדירה להשיב את המצב לקדמותו ולשאת בהוצאות הכרוכות בכך אם לא יהיה עוד צורך במנגנון;

(3) אין בהפעלת המנגנון משום פגיעה או מטרד בבעל דירה אחרת.

(ב) בבית מורכב, כהגדרתו בסעיף 59, תימסר הודעה כאמור בסעיף קטן (א)(1) לבעלי הדירות באותה כניסה.

60. (א) נהרס בית משותף, כולו או מקצתו, מכל סיבה שהיא, ובעלי הדירות ששלושה רבעים לפחות מהרכוש המשותף צמודים לדירותיהם (להלן – המשקמים) החליטו להקים את הבית מחדש או לתקנו, ישא כל בעל דירה בהוצאות הכרוכות בכך לגבי דירתו, ובעלי כל הדירות ישתתפו בהוצאות הכרוכות בכך לגבי הרכוש המשותף, כל אחד לפי החלק ברכוש המשותף הצמוד לדירתו.

הפעלת מעלית כמעלית שבת (תיקון מס' 21)

(תיקון מס' 31) תשע"א-2011

(תיקון מס' 31) תשע"א-2011

(תיקון מס' 31) תשע"א-2011

(תיקון מס' 31) תשע"א-2011

(תיקון מס' 31) תשע"א-2011

תאורה בשבת ובמועד

(תיקון מס' 27) תשס"ו-2006

בית משותף שנהרס

(ב) סירב בעל דירה להשתתף בהקמת הרכוש המשותף או תיקונו, רשאי המפקח, על פי בקשת המשקמים ולאחר שנוכח שאין אפשרות מעשית להקים את הבית המשותף לגבי יתר הדירות בלבד, לצוות על בעל הדירה להעביר, תוך המועד שקבע ושלא יפחת מששה חודשים, את זכותו בדירה לאדם אחר שיקבע בעל הדירה, ושיבוא במקומו בכל הנוגע לחובת ההקמה או התיקון.

(ג) לא העביר בעל הדירה את זכותו כאמור בסעיף קטן (ב), רשאי המפקח, על פי בקשת המשקמים, לצוות על העברת הזכות למי שהציעו המשקמים, ובאין הצעה מצידם - למי שקבע המפקח, ועל רישומה על שמו של אותו אדם לאחר שישולם לבעל הדירה, או יופקד ביד המפקח, שוויה של הזכות.

(ד) נתגלעו חילוקי דעות לגבי שווי הזכות, ייקבע השווי על ידי המפקח לפי בקשת המשקמים או בעל הדירה.

(ה) כל בקשה למפקח להשתמש בסמכות מסמכויותיו לפי סעיף זה, דינה כדין תביעה לפני המפקח לפי סימן ד'.

סימן ג': זיקת הנאה

92. זיקת הנאה יכול שתהא לטובת מקרקעין (להלן – מקרקעין זכאים) או לטובת אדם פלוני, לטובת סוג בני אדם או לטובת הציבור.

93. (א) זיקת הנאה יכול שתקבע –

(1) כי בעל המקרקעין הזכאים או מי שהזיקה ניתנה לטובתו זכאי לשימוש מסויים במקרקעין הכפופים;

(2) כי בעל המקרקעין הכפופים חייב להימנע מביצוע פעולה מסויימת באותם מקרקעין.

(ב) זיקת הנאה לטובת מקרקעין יכול גם שתקבע כי בעל המקרקעין הכפופים חייב לבצע בהם פעולה מסויימת או שלא יהיה זכאי למנוע ביצוע פעולה מסויימת במקרקעין הזכאים.

(ג) על אף האמור בסעיף 13 יכול שתהא זיקת הנאה לגבי חלק מסויים במקרקעין.

94. (א) מי שהשתמש בזכות הראויה להוות זיקת הנאה במשך תקופה של שלושים שנים רצופות רכש את הזיקה והוא זכאי לדרוש רישומה.

(ב) הודעה בכתב של בעל המקרקעין למי שמשתמש בזכות כאמור, לרבות הודעה לציבור, שהוא מתנגד לשימוש בזכות, מפסיקה את התקופה האמורה בסעיף קטן (א).

95. בזיקת הנאה לטובת אדם או סוג בני אדם אין בעלי הזיקה רשאים להעביר זכותם אלא בהסכמת בעל המקרקעין הכפופים, והוא באין הוראה אחרת בתנאי הזיקה.

96. זיקת הנאה היא לתקופה בלתי מוגבלת, זולת אם נקבעה לה תקופה בתנאי הזיקה; אולם בית המשפט רשאי, על פי בקשת צד מעוניין או היועץ המשפטי לממשלה, לבטל את הזיקה או לשנות תנאיה, אם ראה לעשות כן בגלל אי הפעלת הזיקה או בגלל שינוי בנסיבות השימוש בה או במצב המקרקעין הזכאים או הכפופים; ורשאי בית המשפט לפסוק פיצוי למי שנגרם לו נזק על ידי הביטול או השינוי.

97. חולקו המקרקעין הזכאים או הכפופים, תוצמד זיקת ההנאה לחלקה שהזיקה היתה לזכותה או לחובתה, לפי הענין.

98. (א) בעל שתי חלקות מקרקעין רשאי לשעבד אחת מהן בזיקת הנאה לטובת השניה.

(ב) נתמזגה הבעלות במקרקעין הזכאים ובמקרקעין הכפופים בידי אדם אחד, לא תבטל זיקת ההנאה משום כך בלבד.

(ג) אוחדו המקרקעין הזכאים והמקרקעין הכפופים לחלקה אחת, מתבטלת זיקת ההנאה.

סימן ד': זכות קדימה

99. (א) בעל מקרקעין, או בעל חלק בלתי מסויים במקרקעין משותפים, רשאי לרשום זכות קדימה לגבי המקרקעין, או לגבי חלקו בהם, לטובת אדם פלוני, ומשעשה כן, לא יהיה זכאי להעבירם לאחר, אלא אם הציע אותם תחילה לבעל זכות הקדימה.

(ב) על זכות הקדימה לפי סעיף זה, יחולו הוראות הסעיפים 102-105, בכפוף למוסכם בתנאי הזכות.

הזכאים

צורות הזיקה

(תיקון מס' 14)

זיקה מכוח שנים

העברת הזיקה

תקופת הזיקה ותנאיה

חלוקת המקרקעין

זיקה בין מקרקעי בעל אחד

זכות קדימה על פי הסכם

100. (א) מקרקעין שהם משק חקלאי כמשמעותו בסעיף 114 לחוק הירושה, תשכ"ה-1965, והם עברו בירושה, בין על פי דין ובין על פי צוואה, ליורשים אחדים במשותף, לא יהיה יורש זכאי להעביר חלקו בהם לאחר אלא אם הציע אותו תחילה ליורש בעל זכות הקדימה.	זכות קדימה בין יורשים
(ב) בשנתיים הראשונות לאחר מתן צו הירושה או צו אישור הצוואה, יראו כל יורש כבעל זכות קדימה לגבי חלקו של יורש אחר; מכאן ואילך יראו כבעל זכות קדימה רק יורש שרשם תוך השנתיים הראשונות זכות קדימה לעצמו לגבי חלקו של יורש אחר.	זכות קדימה בין בני זוג
101. מקרקעין שהם בבעלות משותפת של בני זוג, והם משק חקלאי או בית עסק המתנהלים על ידיהם במשותף או דירה המשמשת להם מגורים, לא יהיה בן זוג זכאי להעביר חלקו לאחר אלא אם הציע אותו תחילה לבן-זוגו.	זכות קדימה על פי זכות רכישה קדימה
102. (א) הצעה לבעל זכות קדימה תהיה בכתב, שישלח בדואר רשום, ותציין את המחיר הנדרש בעד המקרקעין המוצעים; העתק מההצעה יישלח לרשם.	
(ב) תוך שלושים יום מיום קבלת ההצעה רשאי בעל זכות הקדימה לשלם את המחיר הנדרש, בצירוף כל מס או תשלום חובה אחר המגיע ממנו בקשר לרכישה או להפקדם בידי הרשם, ומשעשה כן, יראו את הצדדים כאילו נעשה ביניהם הסכם להעברת המקרקעין במחיר הנקוב בהצעה; הופקד המחיר, ישולם למציע עם גמר העסקה.	
(ג) בעל זכות קדימה שלא שילם או הפקיד את הסכומים האמורים בסעיף קטן (ב) תוך המועד הקבוע באותו סעיף קטן, רואים אותו, בתום המועד האמור, כמי שסירב לרכוש את המקרקעין.	
(ד) היו שני בעלי זכות קדימה או יותר, תישלח ההצעה לכולם; הסכימו כולם, או אחדים מהם, לרכוש את המקרקעין המוצעים, ינהגו כאמור בסעיף קטן (ב) לפי חלקו של כל אחד מהם בזכות הקדימה; סירב אחד מהם לרכוש, יעמוד חלקו לזכותם של השאר.	
103. (א) סירב בעל זכות קדימה לרכוש את המקרקעין המוצעים לו במחיר הנדרש, יהיה המציע רשאי, תוך ששה חדשים מיום הסירוב, להעבירם כרצונו, ובלבד שלא יעבירם במחיר נמוך מהמחיר שצויין בהצעה.	העברת המקרקעין
(ב) העביר המציע את המקרקעין תוך תקופת ששת החדשים האמורה בסעיף קטן (א), בטלה זכות הקדימה, ואם נרשמה - תימחק; לא העבירם תוך התקופה האמורה, לא יהיה רשאי להעבירם אלא לאחר שהציעם שוב לבעל זכות הקדימה.	
104. החובה להציע מקרקעין לבעל זכות קדימה כאמור בפרק זה לא תחול על העברה ללא תמורה, אלא שזכות הקדימה לא תתבטל ותחול לגבי מי שרכש את המקרקעין ללא תמורה.	אי תחולה על מתנות
105. לא תירשם העברת מקרקעין שקיימת לגביהם זכות קדימה, אלא מאחר שנוכח הרשם כי נתמלאו הוראות פרק זה.	אי רישום העברות
106. הוראות סימן זה בדבר העברת בעלות, יחולו, ככל שהן נוגעות לענין גם על העברה של חכירה לדורות.	זכות קדימה לגבי חכירה לדורות

פקודת הנזיקין [נוסח חדש]

(סעיפים נבחרים)

פרק א': פרשנות

1. בכפוף לפקודת הפרשנות תתפרש פקודה זו לפי עיקרי הפרשנות המשפטית המקובלים באנגליה, וביטויים המשמשים בה – חזקה היא – ככל שהדבר מתיישב עם ההקשר ובאין הוראה אחרת מפורשת – שמשמעותם כמשמעות הנודעת למקביליהם במשפט האנגלי ויתפרשו על דרך זו.
2. בפקודה זו –
- "הורים" – לרבות הורי הורים והורים חורגים;
 - "חיה" – לרבות צפרים, דגים, חרקים וזחלים;
 - "חיית בר" – כל חיה שכנוהג בישראל אין מחזיקים אותה כלואה או בפיקוחו של אדם;
 - "ילד" – לרבות נכד, ילד חורג, עובר, ילד שלא-מנישואין, או ילד מאומץ; ובהסקת מסקנה בדבר קירבה משפחתית, הכלולה לפי הוראות פקודה זו בהגדרת הביטויים "הורים" ו"ילד", יראו את הנולד שלא-מנישואין ואת המאומץ כצאצא כשר של אמו ושל הידוע כאביו או של מאמצו, הכל לפי הענין;
 - "מיטלטלין" – דומם או חיה, לרבות כסף, פרי עצים וגפנים, דגנים, ירקות ויבולים אחרים ומים, בין בתלוש ובין במחובר;
 - "מעביד" – מי שיש לו ביחסיו עם אדם אחר שליטה גמורה על הדרך שבו אדם אחר מבצע עבודה בשבילו, ואילו הוא עצמו אין עליו מרות דומה לגבי אותה עבודה, ו"עובד" הוא מי שעבודתו נתונה לשליטה כאמור; אולם מי שהוא בשירות של המדינה או של רשות מקומית או של אדם אחר – לא יראוהו כמעביד או כעובד של זולתו באותו שירות;
 - "מקרקעין" – קרקע, עצים, בתים, בנינים וקירות או מבנים אחרים;
 - "נזק" – אבדן חיים, אבדן נכס, נזכות, רוחה גופנית או שם-טוב, או חיסור מהם, וכל אבדן או חיסור כיוצאים באלה;
 - "נזק ממון" – הפסד או הוצאה ממשיים הניתנים לשומה בכסף ואפשר למסור עליהם פרטים;
 - "נכס" – מקרקעין או מיטלטלין;
 - "נתבע" – לרבות נתבע בתביעה-שכנגד או בתובענה-שכנגד;
 - "פגיעה" – נגיעה שלא כדין בזכות משפטית;
 - "תובע" – לרבות תובע בתביעה-שכנגד או בתובענה-שכנגד;
 - "תובענה" – כל הליך אזרחי לפני בית משפט, לרבות קיזוז ותביעה שכנגד;
 - "תופש" – אדם התופש מקרקעין כדין, או הזכאי כלפי בעל המקרקעין לתפוש אותם או להשתמש בהם, ובאין אדם כאמור – בעל המקרקעין.

סימן ו': שליחת יד

49. עיכוב שלא כדין הוא מניעת מיטלטלין שלא כדין מאדם הזכאי להחזיק בהם מיד.
50. בתובענה שהוגשה על עיכוב שלא כדין – חובת ההוכחה על הנתבע שהמניעה היתה כדין.
51. בתובענה שהוגשה על עיכוב שלא כדין רשאי בית המשפט, לפי הנסיבות, לצוות על החזרת הנכס המעוכב, בנוסף על כל תרופה אחרת שנקבעה בפקודה זו או במקומה של תרופה כאמור.
52. גזל הוא כשהנתבע מעביר שלא כדין לשימוש עצמו מיטלטלין שהזכות להחזיקם היא לתובע, על ידי שהנתבע לוקח אותם, מעכב אותם, משמיד אותם, מוסר אותם לאדם שלישי או שולל אותם מן התובע בדרך אחרת.
53. בתובענה שהוגשה על גזל תהא הגנה לנתבע, אם קנה את המיטלטלין בתום לב בהתאם לסעיף 34 לחוק המכר, תשכ"ח-1968.
54. בתובענה שהוגשה על גזל, לא יוכל הנתבע לשם הגנה להעלות, נגד האדם הזכאי להחזיק במיטלטלין מיד, את זכותו של אדם שלישי.

פירוש

הגדרות

עיכוב נכס שלא כדין

חובת ההוכחה

החזרת המעוכב

גזל

הגנה מיוחדת

(תיקון מס' 1)

זכות אדם שלישי
אינה הגנה

55.	בתובענה שהוגשה על גזל רשאי בית המשפט, לפי הנסיבות, לצוות על החזרת הגזלה, בנוסף על כל תרופה אחרת שנקבעה בפקודה זו או במקומה של תרופה כאמור.	החזרת הגזלה
פרק ה': תרופות לעוולות		
71.	כל בית משפט אזרחי יהא מוסמך בתחומי שיפוטו ליתן תרופה לעוולה על פי פקודה זו, בכפוף להוראות כל דין חקוק החל על אותו בית משפט, ורשאי הוא ליתן ציווי בשל עוולה גם כשלא נתבעו או לא נפסקו פיצויים או סעד אחר.	כל בית משפט מוסמך ליתן תרופה
72.	ציווי יכול שיהיה צו עשה או צו לא-תעשה, לשעה או לתמיד.	ציוויים
73.	בית המשפט לא יתן ציווי לשעה אלא אם ראה להנחת דעתו, על פי תצהיר או בדרך אחרת, כי קיימת שאלה של ממש שיש לדון בה, וקרוב לודאי שהתובע יהא זכאי לתרופה ושיהא קשה, או אי אפשר, לעשות מלוא הצדק בשלב מאוחר יותר אם לא יינתן ציווי לשעה.	תנאים למתן ציווי
74.	בית המשפט לא יתן ציווי, אם הוא סבור שהפגיעה או הנזק שנגרמו לתובע הם קטנים וניתנים להערכה בכסף ולפיצוי מספיק בתשלום כסף, ומתן ציווי יהיה בו משום התעמרות בנתבע, אך רשאי הוא לפסוק פיצויים.	מקום שאין ליתן ציווי
75.	הוראות סעיפים 72 עד 74 באות להוסיף על סמכויות בתי המשפט ליתן ציווי לפי כל דין חקוק אחר ולא לגרוע מהן.	שמירת סמכויות
76.	פיצויים אפשר שיינתנו להם בלבד או בנוסף על ציווי או במקומו; אלא שאם —	פיצויים
(1) סבל התובע נזק, יינתנו פיצויים רק בשל אותו נזק שעלול לבוא באורח טבעי במהלכם הרגיל של הדברים ושלא במישורין מעוולת הנתבע;		
(2) סבל התובע נזק ממון, לא יינתנו לו פיצויים בשל הנזק אלא אם מסר פרטים עליו בכתב התביעה או בצירוף לו.		
77.	(א) בכפוף להוראות סעיפים 83-85, אדם שנפרע פיצויים או סעד אחר בשל עוולה, ומי שתובע באמצעות אדם כאמור או מכוחו, לא ייפרעו פיצויים נוספים בשל אותה עוולה. (ב) לא ייפרע אדם פיצויים או סעד אחר בשל עוולה אם יש בה גם הפרת חוזה או הפרת חיוב הדומה לחיוב על פי חוזה, ובית משפט, בית דין או בורר כבר פסק פיצויים בעד הפרה זו לאותו אדם או למי שמכוחו הוא תובע. (ג) לא ייפרע אדם פיצויים בעד הפרת חוזה או בעד הפרת חיוב הדומה לחיוב על פי חוזה, אם אותה הפרה היא גם עוולה ובית משפט כבר פסק בשל אותה עוולה פיצויים או סעד אחר לאותו אדם או למי שבאמצעותו או מכוחו הוא תובע.	אין נפרעים אלא פעם אחת בלבד
78.	גרמה עוולה למותו של אדם, והיה אותו אדם, אילולא מת, זכאי אותה שעה לפיצויים לפי פקודה זו בעד חבלת גוף שגרמה לו העוולה — יהיו בן זוגו, הורו וילדו זכאים לפיצויים מן האדם האחראי לעוולה.	זכותם של תלויים לפיצויים
79.	תובענה לפיצויים לפי סעיף 78 תוגש על ידי מבצע הצוואה, או מנהל העזבון, או היורשים של המת, לטובת בן זוגו, הורו וילדו, או לטובת אלה מהם שעודם בחיים; אם תוך ששה חדשים לאחר מות הנפגע לא הוגשה תובענה כאמור — כל מי שלטובתו אפשר היה להגיש רשאי להגיש בשם כולם או בשם מקצתם.	הזכאי להגיש תובענה
80.	בתובענה לפי סעיף 78 יש למסור פרטים בדבר האנשים שלטובתם היא מוגשת ובדבר הפסד הממון שסבל כל אחד מהם עקב מות הנפגע, והפיצויים יינתנו בעד הפסד הממון שסבלו למעשה, או עתידים לסבול אותו למעשה, ובכלל זה הוצאות שהוציאו לקבורתו; לאחר שינוכו מסכום הפיצויים הוצאות משפט שלא נגבו מהנתבע, יקבע בית המשפט בשעת שפיטה, את חלקו של כל אחד מן הזכאים בסכום הנותר.	הפיצויים וחישובם
81.	בקביעת סכום הפיצויים לא יובאו בחשבון — (1) סכום שנתקבל או שזכאים לקבלו במות המת לפי חוזה ביטוח; (2) סכום ששולם או שחייבים לשלמו לרגל האבל על המת.	סכומים שלא יחושבו
82.	(א) המבוטח לפי חלק ב' לחוק הביטוח הלאומי, תשי"ד-1953 (להלן בפרק זה — החוק), לרבות התלוי בו כאמור בסעיף 22(ב) לחוק, שהיו זכאים לפי פקודה זו עקב מאורע אחד גם לפיצויים מן המעביד, וגם לגימלה לפי חלק ב' לחוק — תנוכה הגימלה מסכום הפיצויים שהיו מגיעים להם ממעבידם אילולא סעיף זה.	פיצויים וגימלאות

(ב) לענין סעיף זה –

”גימלה” – השווי הכספי של הגימלאות, להוציא גימלה בעין, שניתנו או שעתידות להינתן לפי חלק ב' לחוק, לרבות תמורת דמי פגיעה המשתלמת לפי סעיף 38 לחוק, וגימלה שהופחתה או שנשללה עקב מעשה או מחדל של העובד, או שלא ניתנה בגלל בחירה בגימלה אחרת לפי החוק, רואים אותה כאילו ניתנה או שעתידה להינתן בשלמותה; הוראות שר העבודה לפי סעיף 49(ב) לחוק בדבר היוון קיצבאות ובדבר חישוב ערכן הכספי של גימלאות בעין, כוחן יפה גם לקביעת השווי הכספי של גימלאות לענין סעיף קטן זה;

”מעביד” – החייב לפי החוק בתשלום דמי הביטוח בעד המבוטח, לרבות מי שהמעביד אחראי למעשהו לפי סעיף 13 לפקודה זו.

(ג) בנסיבות האמורות בסעיף קטן (א) לא יראו, לענין סעיף 70 לחוק, את המעביד כצד שלישי שזכויות כלפיו מועברות למוסד לביטוח לאומי.

83. (א) סבל אדם נזק עקב עוולה – אין פסק הדין שניתן נגד מעוול החב על אותו נזק חוסם בעד הגשת תובענה נגד אדם אחר שאילו נתבע לדין היה חב על אותו נזק כמעוול יחד.

תביעה ושיפוי במעולים יחד

(ב) הוגשו בשל נזק אחד על ידי האדם שסבל אותו או לטובת עזבונו, בן זוגו, הורו או ילדו, תובענות אחדות נגד מעוולים החבים על אותו נזק, אם כמעוולים יחד ואם באופן אחר – סך כל הסכומים שאפשר להיפרע כפיצויים בפסקי הדין שיינתנו באותן תובענות לא יעלה על סכום הפיצויים שנפסק בפסק הדין שניתן ראשון ולא בוטל בערעור, או כפי ששונה בערעור, ובכל אחת מן התובענות, זולת זו שניתן בה פסק דין ראשון כאמור, לא יהיה התובע זכאי להוצאות, אלא אם סבור בית המשפט שהיה יסוד סביר להגיש את התובענה; היה פסק הדין הראשון נגד מעביד כמשמעותו בסעיף 82 ובנסיבות המפורטות בו, יבוא לענין סעיף קטן זה במקום סכום הפיצויים שבפסק הדין הראשון הסכום שהיו פוסקים אילולא סעיף 82.

84. (א) כל מעוול החב על הנזק רשאי להיפרע דמי השתתפות מכל מעוול אחר החב, או שאילו נתבע היה חב, על אותו נזק, אם כמעוול יחד ואם באופן אחר, אלא ששום אדם לא יהא זכאי להיפרע דמי השתתפות לפי סעיף קטן זה ממי שזכאי לשיפוי ממנו בשל החבות שבגללה נתבעת ההשתתפות.

שיפוי בין מעוולים

(ב) בהליכים על השתתפות לפי סעיף זה יהיו דמי ההשתתפות בסכום שיקבע בית המשפט על פי הצדק והיורש בהתחשב עם מידת אחריותו של האדם לנזק; בית המשפט מוסמך לפטור אדם מחובת השתתפות או להורות שהשתתפותו של אדם תהא כדי שיפוי מלא.

85. ”עוולה”, בסעיפים 83 ו-84 – בין אם היא עבירה פלילית ובין אם לאו, והאמור בהם אינו בא להשפיע על הליך פלילי בשל מעשה שלא כדין או לעשות אכיף כל הסכם בדבר שיפוי, שלא היה אכיף אילולא סעיפים אלה.

הגדרה

86. שעה שבאים לשום פיצויים המשתלמים בשל עוולה, לא יובא בחשבון כל סכום ששולם או שמגיע לרגל אותה עוולה על פי חוזה ביטוח.

סכום ביטוח לא יובא בחשבון פיצויים

87. (בוטל).

(תיקון מס' 11)
תשע”ז-2017

88. היו העובדות שעליהן מתבססת תובענה על עוולה מהוות עבירה פלילית, לא ישמש הדבר מחסום בפני התובענה, אך אם ראה בית המשפט הדין בתובענה בכל שלב של ההליכים שהעובדות מהוות, או עשויות להוות, פשע, יעכב בית המשפט את המשך ההליכים עד שיוכח שהעובדות נמסרו לידיעת המשטרה או שהן ידועות לה.

עוולה שהיא גם עבירה

89. לענין תקופת התיישנות בתובענות על עוולות – ”היום שנולדה עילת התובענה” הוא אחד מאלה:

תחילת התיישנות

(1) מקום שעילת התובענה היא מעשה או מחדל – היום שבו אירע אותו מעשה או מחדל; היה המעשה או המחדל נמשך והולך – היום שבו חדל;

(2) מקום שעילת התובענה היא נזק שנגרם על ידי מעשה או מחדל – היום שבו אירע אותו נזק; לא נתגלה הנזק ביום שאירע – היום שבו נתגלה הנזק, אלא שבמקרה אחרון זה תתיישן התובענה אם לא הוגשה תוך עשר שנים מיום אירוע הנזק.

חוק סדר הדין הפלילי [נוסח משולב], התשמ"ב-1982

(סעיפים נבחרים)

פרק א': הוראות כלליות

הגדרות [218]

1. בחוק זה –

(תיקון מס' 47) תשס"ו-2005

"חוק הליכי חקירה והעדה של אנשים עם מוגבלות" – חוק הליכי חקירה והעדה (התאמה לאנשים עם מוגבלות שכלית או נפשית), התשס"ו-2005;

"מעשה" – לרבות נסיון ומחדל;

"אזהרה" – אזהרה בדרך הקבועה בסעיף 2 לחוק לתיקון דיני הראיות (אזהרת עדים וביטול שבועה), תש"ס-1980.

תחילה [1]

2. סדר הדין הפלילי יהיה לפי חוק זה, זולת אם נקבע בחוק אחר או על פיו סדר דין שונה לענין הנדון.

סדרי דין באין הוראות [210]

3. בכל ענין של סדר הדין שאין עליו הוראה בחיקוק, ינהג בית המשפט בדרך הנראית לו טובה ביותר לעשיית צדק.

אי צירוף תביעה אזרחית [208]

4. אין מצרפים תביעה אזרחית למשפט פלילי.

אין דנים פעמיים בשל מעשה אחד [218, 2]

5. אין דנים אדם על מעשה שזוכה או הורשע קודם לכן בשל עבירה שבו; אולם אם גרם המעשה למותו של אדם, דנים אותו על כך אף אם הורשע קודם לכן בשל עבירה אחרת שבאותו מעשה; "הרשעה", לענין סעיף זה – לרבות העמדה למבחן ללא הרשעה תחילה.

סמכות מקומית [3, 4]

6. (א) דנים נאשם בבית המשפט אשר באזור שיפוטו נעברה העבירה, כולה או מקצתה, או נמצא מקום מגוריו של הנאשם.

(ב) בעבירות מן המנויות בתוספת הראשונה שנעברו במצרכי מזון ובעבירות לפי חוק הגנת הצרכן, תשמ"א-1981, גם בית המשפט אשר באזור שיפוטו שווק או נמכר המצרך מוסמך לדון את הנאשם, ואם הוא היצרך – גם בית המשפט אשר באזור שיפוטו מתגורר המתלונן.

(תיקון מס' 60) תש"ע-2010

(ב1) בעבירת חוץ כהגדרתה בסעיף 7 לחוק העונשין, התשל"ז-1977 (להלן – חוק העונשין), שחלים עליה דיני העונשין של ישראל לפי סעיפים 13 ו-14 לחוק האמור, אם מקום מגוריו של הנאשם אינו בישראל או אינו ידוע, יידון הנאשם בבית המשפט אשר באזור שיפוטו נמצאת היחידה הממונה על חקירת העבירה.

(תיקון מס' 60) תש"ע-2010

(ג) אם המקום בו נעברה העבירה ומקום מגוריו של הנאשם אינם ידועים, יידון הנאשם בבית המשפט אשר באזור שיפוטו נתפס.

(תיקון מס' 16) תשנ"ד-1994 (תיקון מס' 73) תשע"ו-2016 (תיקון מס' 88) תשע"ט-2019

(ג1) על אף האמור בסעיף קטן (א), בעבירה לפי חוק התחרות הכלכלית, תשמ"ח-1988 ובעבירה לפי פרק ב' או לפי סעיף 55 לחוק קידום התחרות בענף המזון, התשע"ד-2014, יידון

הנאשם בבית משפט מחוזי שקבע שר המשפטים בצו, ורשאי השר להסמיך בצו את מנהל בתי המשפט להורות שתיקים תלויים ועומדים בבית משפט ביום תחילתו של הצו, ולא החל הדיון בהם, יועברו לדיון בבית המשפט שנקבע בצו.

(ד) שר המשפטים רשאי בצו, באישור ועדת החוקה חוק ומשפט של הכנסת, להחליף את התוספת הראשונה או להוסיף עליה או לגרוע ממנה.

סמכות בצירוף אישומים או נאשמים [5] ת"ט (מס' 2) תשמ"ב-1982

7. צורפו אישומים בכמה עבירות או הואשמו כמה נאשמים בכתב אישום אחד, מוסמך לדון בענין כל בית משפט אשר לו השיפוט, לפי סעיף 6 באחת העבירות או על אחד הנאשמים.

סמכות באין אחיזה בשום מקום [6] ת"ט (מס' 2) תשמ"ב-1982

8. קבע היועץ המשפטי לממשלה¹¹ במקרה פלוני כי לפי סעיפים 6 ו-7 אין בית משפט אשר לו סמכות מקומית, יידון הנאשם בבית משפט בירושלים.

התיישנות עבירות [7] (תיקון מס' 87) תשע"ט-2019

9. (א) באין הוראה אחרת לענין זה בחוק אחר, אין להעמיד אדם לדין בשל עבירה אם עברו מיום ביצועה –

(תיקון מס' 87) תשע"ט-2019

(1) בפשע שדינו מיתה או מאסר עולם – שלושים שנים ;

(תיקון מס' 87) תשע"ט-2019

(א1) בפשע שדינו שבע שנות מאסר ומעלה, והוא עבירה המנויה בתוספת הראשונה ב' – 15 שנים ;

(2) בפשע אחר – עשר שנים ;

(3) בעוון – חמש שנים ;

(4) בחטא – שנה אחת.

(תיקון מס' 87) תשע"ט-2019

(1א) על אף האמור בסעיף קטן (א), ניתן להעמיד אדם לדין בשל עבירה כאמור בפסקה

(א1) של אותו סעיף קטן, אם בחלוף 15 שנים מיום ביצוע העבירה טרם אותר החשוד ובידי הרשות החוקרת יש ראיה המהווה אמצעי זיהוי ביומטרי המפורט בתוספת הראשונה ד', שיש יסוד סביר להניח שיש בה כדי להוכיח את זהות החשוד או את הקשר בין החשוד לביצוע העבירה – ובלבד שלא עברו 23 שנים מיום ביצוע העבירה ; בסעיף קטן זה, "ביומטרי" – מאפיין אנושי פיזיולוגי ייחודי, הניתן למדידה ממוחשבת ;

(2) הסמכות להאריך את תקופת ההתיישנות לפי הוראות סעיף קטן (ג)(2) עד (4) יחולו על התקופה האמורה בפסקה (1).

(ב) בעבירות לפי החוק בדבר מניעתו וענישתו של הפשע השמדת עם, תש"י-1950, ולפי החוק לעשיית דין בנאצים ובעוזריהם, תש"י-1950 – אין התיישנות.

(תיקון מס' 55) תשס"ח-2008 (תיקון מס' 87) תשע"ט-2019

(1ב) (1) בעבירות רצח ורצח בנסיבות מחמירות לפי סעיפים 300 ו-301א לחוק העונשין – אין התיישנות ;

(תיקון מס' 87) תשע"ט-2019

(2) בעבירת ניסיון לרצח לפי סעיף 305 לחוק העונשין, ובעבירה של קשר לפי סעיף 499 לחוק האמור לעבור עבירה כאמור או עבירות רצח ורצח בנסיבות מחמירות כאמור בפסקה (1), שבוצעו כלפי מי שניהן כראש הממשלה בעת ביצוע העבירה – אין התיישנות.

(תיקון מס' 87) תשע"ט-2019

(ג) (1) בעבירה מסוג פשע או עוון, אשר בתוך התקופות האמורות בסעיף קטן (א) נערכה לגביה חקירה על פי חקוק, יתחיל מניין התקופות האמורות ביום ההליך האחרון

בחקירה, ובלבד שלא תוארך בשל כך תקופת ההתיישנות מעבר לאמור בסעיף קטן (א) בתקופה העולה על המפורט להלן, לפי העניין (בסעיף זה – התקופה הנוספת):

- (א) בעבירה מסוג פשע שדינו מיתה או מאסר עולם – חמש שנים;
(ב) בעבירה מסוג פשע, ובעבירה מסוג עוון המנויה בתוספת הראשונה א' או בתוספת הראשונה ג' – שלוש שנים;
(ג) בעבירה מסוג עוון שאינה מנויה בתוספת הראשונה א' ובתוספת הראשונה ג' – שנתיים;

(2) ראש אגף החקירות והמודיעין במשטרת ישראל (בסעיף זה – ראש אגף החקירות) או מי שממלא תפקיד דומה ברשות חוקרת אחרת רשאי להאריך את התקופה הנוספת בשישה חודשים אם סבר כי קיים אינטרס ציבורי להארכת תקופה זו;

(3) פרקליט מחוז או מי שממלא תפקיד דומה ברשות תביעה אחרת, ראש ענף חקירות במחוז או מי שממלא תפקיד דומה ברשות חוקרת אחרת, לפי העניין, רשאי להאריך את התקופה הנוספת, לרבות לאחר הארכתה לפי פסקה (2), אם סבר כי קיים אינטרס ציבורי להאריך את התקופה בפרק זמן נוסף הנדרש לשם השלמת חקירה, הוצאת תעודת חיסיון, השלמת הליך שימוע, קבלת החלטה בעניין ערר שהוגש לפי סעיף 64 או לשם המתנה להחלטת המחלקה לחקירת שוטרים בעניין תלונה שהוגשה אליה על ביצוע עבירה הקשורה לאותה פרשה; תקופת ההארכה הנוספת לפי פסקה זו לא תעלה במצטבר על –

(א) בעבירה מסוג פשע, ובעבירה מסוג עוון המנויה בתוספת הראשונה א' או בתוספת הראשונה ג' – שנתיים;

(ב) בעבירה מסוג עוון שאינה מנויה בתוספת הראשונה א' ובתוספת הראשונה ג' – שנה;

(4) היועץ המשפטי לממשלה, לבקשת פרקליט מחוז, ראש רשות תביעה אחרת, ראש אגף חקירות או ראש רשות חוקרת אחרת, רשאי להאריך את התקופה הנוספת, לרבות לאחר הארכתה לפי פסקאות (2) ו-(3), אם סבר כי בשל קיומן של נסיבות מיוחדות שיירשמו קיים אינטרס ציבורי להאריך תקופה זו, ורשאי הוא לשוב ולהאריכה כאמור, מעת לעת, ובלבד שכל תקופת הארכה כאמור לא תעלה על המפורט להלן, לפי העניין, ותקופת ההארכה לא תעלה במצטבר על המפורט להלן, לפי העניין:

(א) בעבירה מסוג פשע, ובעבירה מסוג עוון המנויה בתוספת הראשונה א' או בתוספת הראשונה ג' – כל תקופת הארכה לא תעלה על שנה, ותקופת ההארכה לא תעלה במצטבר על חמש שנים;

(ב) בעבירה מסוג עוון שאינה מנויה בתוספת הראשונה א' ובתוספת הראשונה ג' – כל תקופת הארכה לא תעלה על שישה חודשים, ותקופת ההארכה לא תעלה במצטבר על שלוש שנים;

(5) התנהלה חקירה נגד כמה חשודים באותו תיק חקירה, בעבירות שונות הקשורות לאותה פרשה, תימנה התקופה הנוספת לגבי עבירות אלה שהן מסוג פשע או עוון, לפי העבירה החמורה מהן.

(תיקון מס' 87) תשע"ט-2019

(1ג) בעבירה מסוג פשע או עוון אשר בתוך התקופות האמורות בסעיפים קטנים (א) או (1א), לפי העניין, או בתוך התקופה הנוספת, הוגש לגביהן כתב אישום או התקיים הליך מטעם בית המשפט, יתחיל מניין התקופות האמורות בסעיף קטן (א) ביום הגשת כתב האישום או ביום ההליך האחרון מטעם בית המשפט, לפי המאוחר.

(תיקון מס' 87) תשע"ט-2019

(2ג) במניין התקופות האמורות בסעיפים קטנים (א) או (1א), לפי העניין, והתקופה הנוספת, לא יובאו בחשבון פרקי הזמן המפורטים להלן:

(1) פרק הזמן שבו נבצר ממשטרת ישראל או מרשות חוקרת אחרת או מרשויות התביעה, לפי העניין, להשלים את החקירה או לגבש החלטה בעניין העמדה לדין, בהתאמה, בשל אחד מאלה, ובלבד שהרשויות פעלו בשקידה סבירה להשלמת ההליכים בדרכים אחרות:

(א) החשוד נמצא מחוץ לישראל או שלא ניתן לאתרו אף לאחר שהרשויות פעלו בשקידה סבירה כדי לאתרו;

(ב) החשוד מתחמק מהליכי החקירה או ההעמדה לדין;

(ג) מצבו הרפואי או הנפשי של החשוד או של עד מרכזי אינו מאפשר לקיים הליכי חקירה או העמדה לדין;

(ד) עד מרכזי נמצא מחוץ לישראל או שלא ניתן לאתרו אף לאחר שהרשויות פעלו בשקידה סבירה כדי לאתרו, ומתקיים אחד מאלה:

(1) יש יסוד להניח שהדבר נובע מפעולות שנקט החשוד או מי מטעמו;

(2) הליכי החקירה או ההעמדה לדין הם בעבירה המנויה בפרטים (2) או

(3) בתוספת הראשונה ב';

(3) הליכי החקירה או ההעמדה לדין הם בפשע שדינו שבע שנות מאסר

ומעלה, ובלבד שפרק הזמן שלא יובא בחשבון לפי פסקת משנה זו לא יעלה על שלוש שנים;

(2) פרק הזמן שבו נבצר ממשטרת ישראל או מרשות חוקרת אחרת או מרשויות התביעה, לפי העניין, להשלים את החקירה או לגבש החלטה בעניין העמדה לדין, בשל הגשת בקשה לעזרה משפטית או לסיוע משפטי ממדינה אחרת לצורך הליכי החקירה או ההעמדה לדין, לפי חוק עזרה משפטית בין מדינות, התשנ"ח-1998, או לפי דין אחר; פרק הזמן לפי פסקה זו לא יעלה על התקופה שממועד הגשת הבקשה ועד לביצועה או דחייתה בידי המדינה האחרת;

(3) פרק הזמן שבו נבצר ממשטרת ישראל או מרשות חוקרת אחרת או מרשויות התביעה, לפי העניין, להשלים את החקירה או לגבש החלטה בעניין העמדה לדין, בשל הליכים משפטיים שנוקט החשוד;

(4) פרק הזמן שבו לא ניתן לחקור חשוד או להגיש נגדו כתב אישום, בשל חסינות הנתונה לו לפי כל דין;

(5) פרק הזמן שמיום חתימת הסדר לפי סימן א' 1 לפרק ד' עד תום התקופה שנקבעה לקיום תנאי ההסדר כאמור באותו סימן או עד לאי-קיום תנאי מתנאי ההסדר על ידי החשוד או עד שהתגלה כי ההסדר הושג במרמה, והכול בכפוף להוראות סעיף 167.

(תיקון מס' 31) תשס"א-2001 (תיקון מס' 87) תשע"ט-2019

(ד) הוראות סעיפים קטנים (ג) עד (ג2) יחולו על עבירת הסגרה שבשלה הוגשה בקשת הסגרה למדינת ישראל וכל פעולה מהפעולות המפורטות באותם סעיפים קטנים, שנעשתה במדינה המבקשת, תאריך את מנין תקופת ההתיישנות לאותה עבירה לפי סעיף זה, כאילו נעשתה בישראל.

(תיקון מס' 87) תשע"ט-2019

(ה) נחקר אדם בשל עבירות שונות המהוות פרשה אחת, יהיה יום ביצוע העבירה לעניין סעיף זה יום ביצוע העבירה החמורה מהן.

(תיקון מס' 87) תשע"ט-2019

(ו) שר המשפטים, באישור ועדת החוקה חוק ומשפט של הכנסת, רשאי, בצו, לשנות את התוספת הראשונה ב', התוספת הראשונה ג' והתוספת הראשונה ד'.

התיישנות ענשים [8] (תיקון מס' 87) תשע"ט-2019

10. (א) עונש שהוטל לא יתחילו בביצועו, ואם נפסק ביצועו לא ימשיכו בו, אם מיום שפסק הדין נעשה לחלוט, או מיום ההפסקה, הכל לפי המאוחר יותר, עברו –

(1) בפשע – עשרים שנים;

(2) בעוון – עשר שנים;

(3) בחטא – שלוש שנים.

(תיקון מס' 87) תשע"ט-2019

(ב) אין התיישנות של העונש בעבירות שאין בהן התיישנות, כאמור בסעיף 9(ב) ו-10(ב).

(תיקון מס' 87) תשע"ט-2019

(ג) במניין התקופות האמורות בסעיף קטן (א)(1) ו-(2) לא יובאו בחשבון פרק הזמן שבו לא היה ניתן לאתר את מי שהוטל עליו העונש ופרק הזמן שבו שהה מי שהוטל עליו העונש מחוץ לישראל, בשל התחמקותו מריצוי עונשו.

חוק העונשין, התשל"ז-1977

(סעיפים נבחרים)

חלק מקדמי

פרק א': הוראות יסוד

1. אין עבירה ואין עונש עליה אלא אם כן נקבעו בחוק או על-פיו.

(תיקון מס' 39)
תשנ"ד-1994
(תיקון מס' 39)
תשנ"ד-1994
אין ענישה אלא לפי
חוק

(תיקון מס' 39)

ענישה לפי חקיקת
משנה

(תיקון מס' 39)

2. (א) הסמכות להתקין תקנות לביצוע חוק, כוללת אף את הסמכות לקבוע עבירות על התקנות ועונשים על עשייתן; ואולם, עונש מאסר שנקבע בתקנה, תקופתו לא תעלה על ששה חודשים, ואם נקבע עונש קנס - לא יעלה שיעורו על הקנס שניתן להטיל בשל עבירה שעונשה הוא קנס שלא נקבע לו סכום.

(ב) תקנות שבהן נקבעו עבירות ועונשים טעונות אישור ועדה של הכנסת.

3. (א) חיקוק היוצר עבירה לא יחול על מעשה שנעשה לפני יום פרסומו כדין או יום תחילתו, לפי המאוחר.

אין עונשין למפרע
(תיקון מס' 39)
תשנ"ד-1994

(ב) חיקוק הקובע לעבירה עונש חמור מזה שנקבע לה בשעת ביצוע העבירה, לא יחול על מעשה שנעשה לפני פרסומו כדין או לפני תחילתו, לפי המאוחר; אך אין רואים בעדכון שיעורו של קנס החמרה בעונש.

פרק ב': תחולת דיני העונשין לפי זמן עשיית העבירה

34. נעברה עבירה ובוטל בחיקוק האיסור עליה - תתבטל האחריות הפלילית לעשייתה; ההליכים שהוחל בהם - יופסקו; ניתן גזר-דין - יופסק ביצועו; ולא יהיו בעתיד עוד תוצאות נובעות מן ההרשעה.

(תיקון מס' 39)
תשנ"ד-1994
ביטול העבירה לאחר
עשייתה

(תיקון מס' 39)
תשנ"ד-1994

5. (א) נעברה עבירה ובטרם ניתן פסק-דין חלוט לגביה, חל שינוי בנוגע להגדרתה או לאחריות לה, או בנוגע לעונש שנקבע לה, יחול על הענין החיקוק המקל עם העושה; "אחריות לה" - לרבות תחולת סייגים לאחריות הפלילית למעשה.

שינוי חיקוק לאחר
עשיית העבירה

(תיקון מס' 39)
תשנ"ד-1994

(ב) הורשע אדם בעבירה בפסק דין חלוט ולאחר מכן נקבע לאותה עבירה בחיקוק עונש, שלפי מידתו או סוגו הוא קל מזה שהוטל עליו - יהיה עונשו העונש המרבי שנקבע בחיקוק, כאילו הוטל מלכתחילה.

6. הוראות סעיפים 4 ו-5 לא יחולו על עבירה לפי חיקוק שנקבע בו או לגביו שיעמוד בתוקפו לתקופה מסוימת, או שנובע מטיבו שהוא נתון לשינויים מזמן לזמן.

עבירות שהזמן גרמן

(תיקון מס' 39)

פרק ג': תחולת דיני העונשין לפי מקום עשיית העבירה

(תיקון מס' 39)
תשנ"ד-1994

סימן א': הוראות כלליות

(תיקון מס' 39)
תשנ"ד-1994

7. (א) "עבירת-פנים" -

העבירות לפי מקומן

(תיקון מס' 39)

(1) עבירה שנעברה כולה או מקצתה בתוך שטח ישראל;

(2) מעשה הכנה לעבור עבירה, נסיון, נסיון לשדל אחר, או קשירת קשר לעבור עבירה, שנעשו מחוץ לשטח ישראל, ובלבד שהעבירה, כולה או מקצתה, היתה אמורה להיעשות בתוך שטח ישראל.

(ב) "עבירת-חוץ" - עבירה שאיננה עבירת-פנים.

(ג) "שטח ישראל", לענין סעיף זה - שטח הריבונות של מדינת ישראל כולל רצועת מימי-החופין שלה, וכן כלי-השיט וכלי-הטיס הרשומים בישראל.

8. נעברה עבירה במחדל, מקום ביצוע העבירה הוא המקום שבו היתה חובת העשייה טעונה קיום.

מיקומו של מחדל

(תיקון מס' 39)
תשנ"ד-1994

³ סעיף זה לא יחול על ביטול סעיף 198 בתיקון מס' 100.

9. (א) תחולת דיני העונשין של ישראל, לרבות לענין עבירת-חוץ, אינה מסויגת על ידי דין זר או מעשה בית דין זר, אלא אם כן נקבע אחרת בחוק.
(ב) לא תהיה העמדה לדין על עבירת-חוץ אלא בידי היועץ המשפטי לממשלה או בהסכמתו בכתב.

תנאי התחולה
(תיקון מס' 39)
(תיקון מס' 130)
תשנ"ח-2018

(ג) דיני העונשין של ישראל לא יחולו עוד על עבירה, אם האדם נשפט עליה בחוץ לארץ לפי בקשת מדינת ישראל, ואם הורשע שם - גם נשא את עונשו עליה.
(ד) מקום שדיני העונשין של ישראל עשויים לחול מכוח מספר דרכי תחולה, תהיה תחולתם על פי התחולה הפחות מסויגת.

10. (א) נמצא בישראל אדם שנידון בחוץ לארץ בפסק דין חלוט, על עבירה שחלים לגביה דיני העונשין של ישראל ולא נשא שם את העונש כולו, רשאי היועץ המשפטי לממשלה, במקום להעמידו לדין, לבקש מבית המשפט שיורה שהעונש שהוטל בחוץ לארץ או החלק ממנו שטרם בוצע שם, יבוצע בישראל, כאילו הוטל העונש בישראל בפסק דין חלוט; בצו כאמור בסעיף זה רשאי בית המשפט לקצר את תקופת המאסר שעל הנידון לשאת בישראל, ולהעמידה על תקופת המאסר המרבית שנקבעה בדיני העונשין של ישראל לעבירה שבשלה הוטל העונש, ובלבד שניתן לעשות כן לפי הסכם שבין מדינת ישראל לבין המדינה שבה הוטל העונש.

עונש שהוטל בחוץ לארץ
(תיקון מס' 39)
תשנ"ד-1994

(ב) הוטל במדינה המבקשת על נידון כאמור בסעיף קטן (א) קנס או שהוא חויב בפיצוי לאדם אחר, נוסף על עונש המאסר, והודיעה המדינה המבקשת שהנידון טרם שילם את הקנס או את הפיצוי, או חלק מהם, יצווה בית משפט בישראל, לבקשת היועץ המשפטי לממשלה או בא כוחו, לחייבו בתשלום הקנס או הפיצוי, או חלקם, שטרם שולמו על ידי המדינה המבקשת, כאילו הוטלו בישראל, והדין החל בישראל על אי תשלום קנס או פיצוי ועל גבייתם של אלה יחול לפי הענין; לענין סעיף זה, "פיצוי לאדם אחר" - פיצוי לאדם שניזוק מעבירת ההסגרה שבשלה הורשע הנידון במדינה המבקשת.

(תיקון מס' 60)
תשס"א-2001

(ג) גבתה מדינת ישראל קנס או פיצוי כאמור בסעיף קטן (ב), תעביר אותו למדינה המבקשת בהתאם להסדר שייקבע בין מדינת ישראל למדינה המבקשת לענין זה, לרבות לענין ניכוי הוצאות לגביית הקנס או הפיצוי.

(תיקון מס' 60)
תשס"א-2001

11. נשא אדם עונש בחוץ לארץ על עבירה, או היה נתון שם במעצר בגללה, ינוכה העונש או תקופת המעצר מן העונש שעליו לשאת בישראל בשל אותה עבירה.

ניכוי עונש או מעצר
(תיקון מס' 39)
תשנ"ד-1994

סימן ב': התחולה על עבירות-פנים

(תיקון מס' 39)
תשנ"ד-1994
עבירות פנים

12. דיני העונשין של ישראל יחולו על כל עבירת-פנים.

סימן ג': התחולה על עבירות-חוץ

(תיקון מס' 39)
(תיקון מס' 39)
תשנ"ד-1994

13. (א) דיני העונשין של ישראל יחולו על עבירות-חוץ נגד -

עבירות נגד המדינה או העם היהודי
(תיקון מס' 39)
תשנ"ד-1994

(1) בטחון המדינה, יחסי החוץ שלה או סודותיה;

(2) סדרי המשטר שבמדינה;

(3) הפעילות התקינה של רשויות המדינה;

(4) רכוש המדינה, כלכלתה או קשרי התחבורה והתקשורת שלה עם ארצות אחרות;

(5) רכוש, זכויות או פעילות תקינה של איגוד או גוף שפורטו בסעיף קטן (ג).

(ב) דיני העונשין של ישראל יחולו גם על עבירות-חוץ נגד -

(1) חיי אזרח ישראלי, תושב ישראל או עובד הציבור, גופו, בריאותו, חירותו או רכושו, באשר הוא כזה;

(2) חיי יהודי, גופו, בריאותו, חירותו או רכושו, באשר הוא יהודי, או רכוש מוסד יהודי, באשר הוא כזה.

(ב1) דיני העונשין של ישראל יחולו גם על עבירת חוץ שהיא עבירה על חוק איסור הכחשת השואה, התשמ"ו-1986.

(תיקון מס' 83)
תשס"ה-2004

(ג) "איגוד או גוף" לענין סעיף קטן (א)(5) -

(1) ההסתדרות הציונית העולמית;

(2) הסוכנות היהודית לארץ ישראל;

- (3) קרן קיימת לישראל ;
- (4) קרן היסוד - המגבית המאוחדת לישראל ;
- (5) גוף מבוקר, כמשמעותו בחוק מבקר המדינה [נוסח משולב], תשי"ח-1958.
- שר המשפטים רשאי, באישור ועדת החוקה חוק ומשפט של הכנסת, לקבוע בתקנות איגודים או גופים נוספים לענין סעיף זה.
14. (א) דיני העונשין של ישראל יחולו על עבירות-חוץ נגד חיי אזרח ישראלי או תושב ישראל, גופו, בריאותו או חירותו, שהעונש המרבי עליהן הוא מאסר שנה או יותר.
- (ב) נעברה העבירה בשטח הנתון לשיפוטה של מדינה אחרת, יחולו עליה דיני העונשין של ישראל רק בהתקיים כל אלה:
- (1) היא עבירה גם לפי דיני אותה מדינה ;
- (2) אין חל לגבי העבירה סייג לאחריות פלילית לפי דיני אותה מדינה ;
- (3) האדם לא זוכה כבר ממנה באותה מדינה או, אם הורשע בה, לא נשא את העונש שהוטל עליו בגללה.
- (ג) לא יוטל בשל העבירה עונש חמור מזה שניתן היה להטיל, לפי דיני המדינה בה נעברה העבירה.
15. (א) דיני העונשין של ישראל יחולו על עבירות-חוץ מסוג פשע או עוון, שנעברה בידי אדם שהיה, בשעת עשיית העבירה או לאחר מכן, אזרח ישראלי או תושב ישראל ; הוסגר אדם מישראל למדינה אחרת בשל אותה עבירה ונתן שם את הדין עליה, לא יחולו עוד עליה דיני העונשין של ישראל.
- (ב) הסייגים האמורים בסעיף 14(ב) ו-ג), יחולו לגבי תחולת דיני העונשין של ישראל גם לפי סעיף זה ; ואולם, הסייג האמור בסעיף 14(ב) (1) לא יחול אם העבירה היא אחת מאלה, והיא נעברה על ידי מי שהיה בזמן עשיית העבירה אזרח ישראלי:
- (1) ריבוי נישואין לפי סעיף 176 ;
- (2) עבירה לפי סימן י' לפרק ח' שנעברה בקטין או בקשר לקטין ;
- (2א) מתן שוחד לעובד ציבור זר לפי סעיף 291א ;
- (3) הוצאה אל מעבר לגבולות המדינה לפי סעיף 370 ;
- (4) גרימה לעזיבת המדינה לשם זנות או עבדות לפי סעיף 376ב ;
- (5) סחר בבני אדם לפי סעיף 377א.
16. (א) דיני העונשין של ישראל יחולו על עבירות-חוץ אשר מדינת ישראל התחייבה, באמנות בינלאומיות רב צדדיות ופתוחות להצטרפות, להעניש עליהן ; והוא, אף אם נעברו בידי מי שאינו אזרח ישראלי או תושב ישראל, ויהא מקום עשיית העבירה אשר יהא.
- (ב) הסייגים האמורים בסעיף 14(ב) (2) ו-ג), ו-ג) יחולו לגבי תחולת דיני העונשין של ישראל גם לפי סעיף זה.
17. (א) מדינת ישראל רשאית להתחייב באמנה בינלאומית להחיל את דיני העונשין שלה על עבירות-חוץ או להחיל את הוראות סעיף 10, לבקשת מדינה זרה ועל בסיס של הדדיות, גם במקרים אחרים מאלה האמורים בסעיפים 13 עד 16, ובלבד שנתקיימו כל אלה :
- (1) על העבירה חלים דיני העונשין של המדינה המבקשת ;
- (2) העבירה נעברה בידי אדם הנמצא בתוך שטח ישראל והוא תושב ישראל, בין אם הוא אזרח ישראלי ובין אם לאו ;
- (3) בכפוף למיצוי הדין בישראל כלפי האדם, תוותר המדינה המבקשת, בבקשתה, על תחולת דיניה היא בענין הנדון.
- (ב) לא יוטל בישראל בשל העבירה עונש חמור מזה שניתן היה להטיל לפי דיני המדינה המבקשת.
- (ג) כל שאר התנאים ייקבעו באמנה.

עבירות נגד אזרח ישראלי או תושב ישראל

(תיקון מס' 39)

עבירה שנעברה בידי אזרח ישראלי או תושב ישראל

(תיקון מס' 39)
תשנ"ד-1994

(תיקון מס' 52)

תשנ"ח-1998

(תיקון מס' 75)
תשס"ג-2003

(תיקון מס' 106)
תש"ע-2010

עבירות נגד משפט העמים

(תיקון מס' 39)

תחולה שילוחית

(תיקון מס' 39)
תשס"ד-2004

פרק ד': העבירה הפלילית ואחריות לה

סימן א': היסוד העובדתי שבעבירה

18. (א) "פרט", לענין עבירה - המעשה בהתאם להגדרתה, וכן נסיבה או תוצאה שנגרמה על ידי המעשה, מקום שהן נמנות עם הגדרת אותה עבירה.
(ב) "מעשה" - לרבות מחדל, אם לא נאמר אחרת.
(ג) "מחדל" - הימנעות מעשייה שהיא חובה לפי כל דין או חוזה.

סימן ב': היסוד הנפשי שבעבירה

19. אדם מבצע עבירה רק אם עשאה במחשבה פלילית, זולת אם –
(1) נקבע בהגדרת העבירה כי רשלנות היא היסוד הנפשי הדרוש לשם התהוותה; או
(2) העבירה היא מסוג העבירות של אחריות קפידה.
20. (א) מחשבה פלילית - מודעות לטיב המעשה, לקיום הנסיבות ולאפשרות הגרימה לתוצאות המעשה, הנמנים עם פרטי העבירה, ולענין התוצאות גם אחת מאלה:
(1) כוונה - במטרה לגרום לאותן תוצאות;
(2) פזיזות שבאחת מאלה:

- (א) אדישות - בשוויון נפש לאפשרות גרימת התוצאות האמורות;
(ב) קלות דעת - בנטילת סיכון בלתי סביר לאפשרות גרימת התוצאות האמורות, מתוך תקווה להצליח למנען.
(ב) לענין כוונה, ראייה מראש את התרחשות התוצאות, כאפשרות קרובה לוודאי, כמוה כמטרה לגרמן.
(ג) לענין סעיף זה –

- (1) רואים אדם שחשד בדבר טיב ההתנהגות או בדבר אפשרות קיום הנסיבות כמי שהיה מודע להם, אם נמנע מלבררם;
(2) אין נפקה מינה אם נעשה המעשה באדם אחר או בנכס אחר, מזה שלגביו אמור היה המעשה להיעשות.

21. (א) רשלנות – אי מודעות לטיב המעשה, לקיום הנסיבות או לאפשרות הגרימה לתוצאות המעשה, הנמנים עם פרטי העבירה, כשאדם מן היישוב יכול היה, בנסיבות הענין, להיות מודע לאותו פרט, ובלבד –

- (1) שלענין הפרטים הנותרים היתה לפחות רשלנות כאמור;
(2) שבעבירה שעם פרטיה נמנית תוצאה שנגרמה על ידי המעשה או סכנה העלולה להיגרם בשל – העושה נטל סיכון בלתי סביר להתרחשות התוצאה או לגרימת הסכנה כאמור.

- (ב) רשלנות יכול שתקבע כיסוד נפשי מספיק רק לעבירה שאיננה מסוג פשע.

סימן ג': אחריות קפידה

22. (א) אדם נושא באחריות קפידה בשל עבירה, אם נקבע בחיקוק שהעבירה אינה טעונה הוכחת מחשבה פלילית או רשלנות; ואולם, אין בהוראות סעיף קטן זה לבטל את האחריות בשל עבירות שחוקקו טרם כניסתו לתוקף של חוק זה ונקבע בדין שאינן טעונות הוכחת מחשבה פלילית או רשלנות. לענין סעיף קטן זה, "בדין" - לרבות בהלכה פסוקה.
(ב) לא יישא אדם באחריות לפי סעיף זה אם נהג ללא מחשבה פלילית וללא רשלנות ועשה כל שניתן למנוע את העבירה; הטוען טענה כאמור - עליו הראיה.
(ג) לענין אחריות לפי סעיף זה, לא יידון אדם למאסר, אלא אם כן הוכחה מחשבה פלילית או רשלנות.

23. (א) תאגיד יישא באחריות פלילית –

- (1) לפי סעיף 22, כשהעבירה נעברה על-ידי אדם במהלך מילוי תפקידו בתאגיד;
- (2) לעבירה המצריכה הוכחת מחשבה פלילית או רשלנות, אם, בנסיבות הענין ולאור תפקידו של האדם, סמכותו ואחריותו בניהול עניני התאגיד, יש לראות במעשה שבו עבר את העבירה, ובמחשבתו הפלילית או ברשלנותו, את מעשהו, ומחשבתו או רשלנותו, של התאגיד.
- (ב) בעבירה שנעברה במחדל, כאשר חובת העשיה מוטלת במישרין על התאגיד, אין נפקה מינה אם ניתן לייחס את העבירה גם לבעל תפקיד פלוני בתאגיד, אם לאו.

סימן ה': העבירות לפי חומרתן

(תיקון מס' 39)
תשנ"ד-1994
סיווג עבירות

24. אלה סוגי העבירות לפי חומרתן:

(תיקון מס' 39)

- (1) "פשע" - עבירה שנקבע לה עונש חמור ממאסר לתקופה של שלוש שנים;
- (2) "עוון" - עבירה שנקבע לה עונש מאסר לתקופה העולה על שלושה חודשים ושאינה עולה על שלוש שנים; ואם העונש הוא קנס בלבד - קנס העולה על שיעור הקנס שניתן להטיל בשל עבירה שעונשה הוא קנס שלא נקבע לו סכום;
- (3) "חטא" - עבירה שנקבע לה עונש מאסר לתקופה שאינה עולה על שלושה חודשים, ואם העונש הוא קנס בלבד - קנס שאינו עולה על שיעור הקנס שניתן להטיל בשל עבירה שעונשה הוא קנס שלא נקבע לו סכום.

פרק ה': עבירות נגזרות

(תיקון מס' 39)
תשנ"ד-1994

סימן א': הנסיון

(תיקון מס' 39)
תשנ"ד-1994
נסיון מהו

25. אדם מנסה לעבור עבירה אם, במטרה לבצעה, עשה מעשה שאין בו הכנה בלבד והעבירה לא הושלמה.

(תיקון מס' 39)

26. לענין נסיון, אין נפקה מינה אם עשיית העבירה לא היתה אפשרית מחמת מצב דברים שהמנסה לא היה מודע לו או טעה לגביו.

חוסר אפשרות
לעשיית העבירה

27. הוראה שבה נקבע לעבירה עונש חובה או שנקבע לה עונש מזערי, לא תחול על נסיון לעבור אותה.

(תיקון מס' 39)
עונש מיוחד על נסיון

28. מי שניסה לעבור עבירה, לא יישא באחריות פלילית לנסיון, אם הוכיח שמחפץ נפשו בלבד ומתוך חרטה, חדל מהשלמת המעשה או תרם תרומה של ממש למניעת התוצאות שבהן מותנית השלמת העבירה; ואולם, אין באמור כדי לגרוע מאחריותו הפלילית בשל עבירה מושלמת אחרת שבמעשה.

(תיקון מס' 39)
תשנ"ד-1994
פטור עקב חרטה

(תיקון מס' 39)
חזון"ד-1994

סימן ב': צדדים לעבירה

(תיקון מס' 39)
תשנ"ד-1994
מבצע

29. (א) מבצע עבירה - לרבות מבצעה בצוותא או באמצעות אחר.

- (ב) המשתתפים בביצוע עבירה תוך עשיית מעשים לביצועה, הם מבצעים בצוותא, ואין נפקה מינה אם כל המעשים נעשו ביחד, או אם נעשו מקצתם בידי אחד ומקצתם בידי אחר.
- (ג) מבצע באמצעות אחר הוא אדם שתורם לעשיית המעשה על-ידי אדם אחר שעשאו ככלי בידיו, כשהאחר היה נתון במצב כגון אחד המצבים הבאים, כמשמעותם בחוק זה:

(תיקון מס' 39)

(1) קטינות או אי שפיות הדעת;

(2) העדר שליטה;

(3) ללא מחשבה פלילית;

(4) טעות במצב דברים;

(5) כורח או צידוק.

(ד) לענין סעיף קטן (ג), אם העבירה מותנית בעושה מיוחד, יהיה אדם מבצע אותה עבירה גם כאשר הייחוד מתקיים באדם האחר בלבד.

30. המביא אחר לידי עשיית עבירה בשכנוע, בעידוד, בדרישה, בהפצרה או בכל דרך שיש בה

משדל

(תיקון מס' 39)

משום הפעלת לחץ, הוא משדל לדבר עבירה. 31. מי אשר, לפני עשיית העבירה או בשעת עשייתה, עשה מעשה כדי לאפשר את הביצוע, להקל עליו או לאבטח אותו, או למנוע את תפיסת המבצע, גילוי העבירה או שללה, או כדי לתרום בדרך אחרת ליצירת תנאים לשם עשיית העבירה, הוא מסייע.	מסייע (תיקון מס' 39) תשנ"ד-1994
32. הסיוע לעבור עבירה, עונשו - מחצית העונש שנקבע בחיקוק בשל ביצועה העיקרי; ואולם אם נקבע לה – (1) עונש מיתה או מאסר עולם חובה - עונשו מאסר עשרים שנה; (2) מאסר עולם - עונשו מאסר עשר שנים; (3) עונש מזערי - עונשו לא יפחת ממחצית העונש המזערי; (4) עונש חובה כלשהו - הוא יהיה עונש מרבי, ומחציתו תהא עונש מזערי.	עונש על סיוע (תיקון מס' 39)
33. הנסיון לשדל אדם לבצע עבירה, עונשו - מחצית העונש שנקבע לביצועה העיקרי; ואולם אם נקבע לה – (1) עונש מיתה או מאסר עולם חובה - עונשו מאסר עשרים שנים; (2) מאסר עולם - עונשו מאסר עשר שנים; (3) עונש מזערי - עונשו לא יפחת ממחצית העונש המזערי; (4) עונש חובה כלשהו - הוא יהיה עונש מרבי, ומחציתו תהא עונש מזערי.	נסיון לשידול (תיקון מס' 39)
34. (א) משדל או מסייע לא יישא באחריות פלילית לשידול או לסיוע, או לנסיון לשידול, אם מנע את עשיית העבירה או את השלמתה, או אם הודיע בעוד מועד לרשויות על העבירה לשם מניעת עשייתה או השלמתה ועשה למטרה זו כמיטב יכולתו בדרך אחרת; ואולם, אין באמור כדי לגרוע מאחריות פלילית לעבירה מושלמת אחרת שבמעשה. (ב) "רשויות", לענין סעיף זה - משטרת ישראל, או גוף אחר המוסמך על פי דין למנוע את עשיית העבירה או את השלמתה.	פטור עקב חרטה (תיקון מס' 39)
34א. (א) עבר מבצע, אגב עשיית העבירה, עבירה שונה ממנה או נוספת לה, כאשר בנסיבות הענין, אדם מן היישוב יכול היה להיות מודע לאפשרות עשייתה – (1) יישאו באחריות לה גם המבצעים בצוותא הנותרים; ואולם, נעברה העבירה השונה או הנוספת בכוונה, יישאו המבצעים הנותרים באחריות לה כעל עבירה של אדישות בלבד; (2) יישא באחריות לה גם המשדל או המסייע, כעבירה של רשלנות, אם קיימת עבירה כזאת באותו יסוד עובדתי. (ב) הרשיע בית המשפט נאשם על פי סעיף קטן (א) (1) בעבירה שנקבע לה עונש חובה, רשאי הוא להטיל עליו עונש קל ממנו.	עבירה שונה או נוספת (תיקון מס' 39)
34ב. נתון שהוא תנאי להתהוות עבירה, תהיה לו נפקות לגבי כל צד לאותה עבירה, אף אם אינו מתקיים בו; ואולם נתון אישי שנפקותו מכוח חיקוק להחמיר בעונש, להקל בו, לשנותו בדרך אחרת, או למנעו, תהיה הנפקות לגבי אותו צד בלבד שבו הוא מתקיים.	נתונים ענייניים ואישיים (תיקון מס' 39)
סימן ג': הוראות משותפות 34ג. הנסיון, השידול, הנסיון לשידול או הסיוע, לעבירה שהיא חטא אינם בני עונש.	(תיקון מס' 39) תשנ"ד-1994 סייג לנסיון, לשידול ולסיוע
34ד. מלבד אם נאמר בחיקוק או משתמע ממנו אחרת, כל דין החל על הביצוע העיקרי של העבירה המושלמת חל גם על נסיון, שידול, נסיון לשידול או סיוע, לאותה עבירה.	(תיקון מס' 39) חזון-1994 תחולת דין העבירה (תיקון מס' 39) תשנ"ד-1994

פרק ה'1: סייגים לאחריות פלילית

(תיקון מס' 39)
תשנ"ד-1994

(תיקון מס' 39) (תיקון)

סימן א': הוראות כלליות

(תיקון מס' 39)
תשנ"ד-1994

34ה. מלבד אם נאמר בחיקוק אחרת, חזקה על מעשה שנעשה בתנאים שאין בהם סייג לאחריות פלילית.

נטל ההוכחה
(תיקון מס' 39)

סימן ב': סייגים לפליליות המעשה

(תיקון מס' 39)
תשנ"ד-1994
קטיונות

34ז. לא יישא אדם באחריות פלילית בשל מעשה שעשה בטרם מלאו לו שתים עשרה שנים.

(תיקון מס' 39)

34ז. לא יישא אדם באחריות פלילית למעשה שעשה ולא היה בידו לבחור בין עשייתו לבין ההימנעות ממנו מחמת העדר שליטה על תנועותיו הגופניות, לענין אותו מעשה, כמו מעשה שנעשה עקב כפייה גופנית שהעושה לא יכול להתגבר עליה, תוך תגובה רפלקטורית או עוויתית, בשעת שינה, או במצב של אוטומטיזם או של היפנוזה.

העדר שליטה
(תיקון מס' 39)

34ח. לא יישא אדם באחריות פלילית למעשה שעשה אם, בשעת המעשה, בשל מחלה שפגעה ברוחו או בשל ליקוי בכושרו השכלי, היה חסר יכולת של ממש –

אי שפיות הדעת
(תיקון מס' 39)

(1) להבין את אשר הוא עושה או את הפסול שבמעשהו ; או

(2) להימנע מעשיית המעשה.

34ט. (א) לא יישא אדם באחריות פלילית למעשה שעשה במצב של שכרות שנגרמה שלא בהתנהגותו הנשלטת או שלא מדעתו.

שכרות
(תיקון מס' 39)

(ב) עשה אדם מעשה במצב של שכרות והוא גרם למצב זה בהתנהגותו הנשלטת ומדעת, רואים אותו כמי שעשה את המעשה במחשבה פלילית, אם העבירה היא של התנהגות, או באדישות אם העבירה מותנית גם בתוצאה.

(ג) גרם אדם למצב השכרות כדי לעבור בו את העבירה, רואים אותו כמי שעבר אותה במחשבה פלילית אם היא עבירה של התנהגות, או בכוונה אם היא מותנית גם בתוצאה.

(ד) בסעיף זה, "מצב של שכרות" - מצב שבו נמצא אדם בהשפעת חומר אלכוהולי, סם מסוכן או גורם מסמם אחר, ועקב כך הוא היה חסר יכולת של ממש, בשעת המעשה, להבין את אשר עשה או את הפסול שבמעשהו, או להימנע מעשיית המעשה.

(ה) סעיפים קטנים (א), (ב) ו-(ג) חלים גם על מי שלא היה חסר יכולת כאמור בסעיף קטן (ד), אך עקב שכרות חלקית לא היה מודע, בשעת מעשה, לפרט מפרטי העבירה.

34י. לא יישא אדם באחריות פלילית למעשה שהיה דרוש באופן מיידי כדי להדוף תקיפה שלא כדין שנשקפה ממנה סכנה מוחשית של פגיעה בחייו, בחירותו, בגופו או ברכושו, שלו או של זולתו; ואולם, אין אדם פועל תוך הגנה עצמית מקום שהביא בהתנהגותו הפסולה לתקיפה תוך שהוא צופה מראש את אפשרות התפתחות הדברים.

הגנה עצמית
(תיקון מס' 39)

34יא. (א) לא יישא אדם באחריות פלילית למעשה שהיה דרוש באופן מיידי כדי להדוף מי שמתפרץ או נכנס לבית המגורים, בית העסק או המושק החקלאי המגודר, שלו או של זולתו, בכוונה לבצע עבירה, או מי שמנסה להתפרץ או להיכנס כאמור.

הגנת בית מגורים,
בית עסק ומושק
חקלאי מגודר

(תיקון מס' 98)
תשס"ח-2008

(ב) הוראת סעיף קטן (א) לא תחול אם –

(1) המעשה לא היה סביר בעליל, בנסיבות העניין, לשם הדיפת המתפרץ או הנכנס ;

(2) האדם הביא בהתנהגותו הפסולה להתפרצות או לכניסה תוך שהוא צופה מראש את אפשרות התפתחות הדברים.

(ג) לענין סעיף זה, "מושק חקלאי" – לרבות שטח מרעה ושטח המשמש לאחסון ציוד וכלי רכב במושק חקלאי.

34יב. לא יישא אדם באחריות פלילית למעשה שהיה דרוש באופן מיידי להצלת חייו, חירותו, גופו או רכושו, שלו או של זולתו, מסכנה מוחשית של פגיעה חמורה הנובעת ממצב דברים נתון בשעת המעשה, ולא היתה לו דרך אחרת אלא לעשותו.

צורך
(תיקון מס' 39)

34יג. לא יישא אדם באחריות פלילית למעשה שנצטוו לעשותו תוך איום שנשקפה ממנו סכנה מוחשית של פגיעה חמורה בחייו, בחירותו, בגופו או ברכושו, שלו או של זולתו, ושאנוס היה לעשותו עקב כך.

כורח
(תיקון מס' 39)

34יד. לא יישא אדם באחריות פלילית למעשה שעשה באחד מאלה :

צידוק
(תיקון מס' 39)

- (1) הוא היה חייב או מוסמך, לפי דין, לעשותו;
- (2) עשהו על-פי צו של רשות מוסמכת שהיה חייב לפי דין לציית לה, זולת אם הצו הוא בעליל שלא כדין;
- (3) במעשה הטעון לפי דין הסכמה, כאשר המעשה היה דרוש באופן מידי לשם הצלת חיי אדם, שלמות גופו, או למניעת נזק חמור לבריאותו, ואם בנסיבות הענין לא היה בידו להשיג את ההסכמה;
- (4) עשהו באדם בהסכמה כדין, תוך פעולה או טיפול רפואיים, שתכליתם טובתו או טובת הזולת;
- (5) עשהו תוך פעילות ספורטיבית או משחק ספורטיבי, שאינם אסורים לפי דין ואינם נוגדים את תקנת הציבור, ובהתאם לכללים הנהוגים בהם.

34יד. (א) הוראות סעיפים 34ז, 34יא ו-34יב לא יחולו אם העושה היה מודע או אם אדם מן הישוב במקומו יכול היה, בנסיבות הענין, להיות מודע, לפני היווצרות המצב שבו עשה את מעשהו, כי הוא עלול לעשותו במצב זה, ואם העמיד את עצמו בהתנהגות נשלטת ופסולה באותו מצב; ובלבד שענינו של המעשה שנעשה במצבים האמורים בסעיף 34יא או בסעיף 34יב, לא היה הצלת אינטרס הזולת.

כניסה למצב בהתנהגות פסולה (תיקון מס' 39) תשנ"ד-1994

(ב) במקרה כאמור בסעיף קטן (א), רואים את האדם כמי שעשה את המעשה במחשבה פלילית, אם העבירה היא של התנהגות, או באדישות אם העבירה מותנית גם בתוצאה; נכנס אדם למצב כדי לעבור את העבירה, והיא מותנית גם בתוצאה, רואים אותו כמי שעבר את העבירה בכוונה.

34טו. הוראות סעיפים 34יא ו-34יב לא יחולו כאשר היתה מוטלת על האדם חובה על-פי דין או מכוח תפקידו לעמוד בסכנה או באיום.

חובה לעמוד בסכנה או באיום (תיקון מס' 39) תשנ"ד-1994

34טז. הוראות סעיפים 34י, 34יא ו-34יב לא יחולו כאשר המעשה לא היה סביר בנסיבות הענין לשם מניעת הפגיעה.

חריגה מן הסביר (תיקון מס' 39) תשנ"ד-1994

34יז. לא יישא אדם באחריות פלילית למעשה, אם, לאור טיבו של המעשה, נסיבותיו, תוצאותיו והאינטרס הציבורי, המעשה הוא קל ערך.

זוטי דברים (תיקון מס' 39)

34יח. (א) העושה מעשה בדמותו מצב דברים שאינו קיים, לא יישא באחריות פלילית אלא במידה שהיה נושא בה אילו היה המצב לאמיתו כפי שדימה אותו.

טעות במצב דברים (תיקון מס' 39) תשנ"ד-1994

(ב) סעיף קטן (א) יחול גם על עבירת רשלנות, ובלבד שהטעות היתה סבירה, ועל עבירה של אחריות קפידה בכפוף לאמור בסעיף 22(ב).

34יט. לענין האחריות הפלילית אין נפקה מינה אם האדם דימה שמעשהו אינו אסור, עקב טעות בדבר קיומו של איסור פלילי או בדבר הבנתו של האיסור, זולת אם הטעות היתה בלתי נמנעת באורח סביר.

טעות במצב משפטי (תיקון מס' 39)

34כ. נושא משרה שיפוטית לא יישא באחריות פלילית למעשה שעשה במילוי תפקידו השיפוטיים, אף אם חרג בכך מתחום סמכותו.

הגנה על רשות שופטת (תיקון מס' 39)

פרק ה'2: הוראות שונות

(תיקון מס' 39) תשנ"ד-1994

34כא. ניתן דין לפירושים סבירים אחדים לפי תכליתו, יוכרע הענין לפי הפירוש המקל ביותר עם מי שאמור לשאת באחריות פלילית לפי אותו דין.

(תיקון מס' 39) פרשנות

34כב. (א) לא יישא אדם באחריות פלילית לעבירה אלא אם כן היא הוכחה מעבר לספק סביר.

נפקותו של ספק (תיקון מס' 39)

(ב) התעורר ספק סביר שמא קיים סייג לאחריות פלילית, והספק לא הוסר, יחול הסייג.

34כג. באין בחוק הוראה לסתור, יחולו הוראות החלק המקדמי והחלק הכללי גם על עבירות שלא לפי חוק זה.

כלליות החלק המקדמי והחלק הכללי (תיקון מס' 39) תשנ"ד-1994

34כד. לענין עבירה –

(תיקון מס' 39) תשנ"ד-1994
הגדרות [5/א]

"בית מגורים" - בנין או מבנה או חלק מהם, שבידי בעלו או תופשו לשם מגורים, לעצמו או

(תיקון מס' 39) תשנ"ד-1994

למשפחתו או לעובדו, גם אם לעתים אין גרים בו; ולענין זה יראו כחלק מבית המגורים גם בנין או מבנה הסמוך לו, או תפוש עמו או משמש לצורך מסויים שלו, ובלבד שיש קשר ביניהם, בין צמוד ובין דרך מעבר גדור ומכוסה המוליך מן האחד למשנהו;

"בעל" ומונחים כיוצא בו, לענין נכסים - לרבות תאגיד, חבר בני-אדם הכשיר להיות בעל נכסים, והמדינה;

"דרך ציבורית" - כביש, שוק, ככר, רחוב, גשר וכל דרך שעוברים בה הרבים כדין;

"החזקה" - שליטתו של אדם בדבר המצוי בידו, בידו של אחר או בכל מקום שהוא, בין שהמקום שייך לו ובין אם לאו; ודבר המצוי בידם או בהחזקתם של אחד או כמה מבני חבורה בידיעתם ובהסכמתם של השאר יראו כמצוי בידם ובהחזקתם של כל אחד מהם ושל כולם כאחד;

"הליך שיפוטי" - כל הליך לפני בית משפט, בית דין, רשות שיפוטית, ועדת חקירה או אדם המוסמכים להשביע עדים;

"חבלה" - מכאוב, מחלה או ליקוי גופניים, בין קבועים ובין עוברים;

"חבלה חמורה" - חבלה העולה כדי חבלה מסוכנת, או הפוגעת או עלולה לפגוע קשות או לתמיד בבריאות הנחבל או בנוחותו, או המגיעה כדי מום קבע או כדי פגיעה קשה באחד האיברים, הקרומים או החושים החיצוניים או הפנימיים;

"חבלה מסוכנת" - חבלה שיש בה סכנת נפשות;

"חומר מחשב", "מחשב" - כהגדרתם בחוק המחשבים, תשנ"ה-1995;

"חוק" - לרבות אקט של הפרלמנט הבריטי או דבר המלך במועצתו או חלק מהם, או תקנות לפיהם, כפי תוקפם במדינה;

"ידיעה", לענין כל ביטוי המציין ניפוק או שימוש - ידיעת טיבו של הדבר המנופק או המשמש;

"כסף" - לרבות שטר מטבע, ממשיך בנקאי, שיק וכל אסמכתה אחרת לתשלום כסף;

"לילה" - משעה 18.30 עד שעה 6.30;

"מקום ציבורי" - דרך, בנין, מקום או אמצעי תעבורה שיש אותה שעה לציבור זכות או רשות של גישה אליהם, בלא תנאי או בתנאי של תשלום, וכל בנין או מקום המשמש אותה שעה להתקהלות ציבורית או דתית או לבית משפט היושב בפומבי;

"ניפוק", של דבר - לרבות שימוש או עשיה בו, נסיון של שימוש או עשיה בו, או נסיון להניע אדם להשתמש או לעשות בו או לפעול על פיו;

"נייר ערך" - לרבות תעודה המעידה על זכות או זכות תביעה לנכס;

"נכס" - חי או דומם היכול לשמש נושא לבעלות;

"עובד הציבור" -

(1) עובד המדינה, לרבות חייל כמשמעותו בחוק השיפוט הצבאי, תשט"ו-1955;

(2) עובד רשות מקומית או רשות חינוך מקומית;

(3) עובד מועצה דתית;

(4) עובד המוסד לביטוח לאומי;

(5) עובד בנק ישראל;

(6) עובד ההסתדרות הציונית העולמית, הסוכנות היהודית לארץ ישראל, קרן קיימת לישראל, קרן היסוד - המגבית המאוחדת לישראל, לרבות חבר מועצה או הנהלה במוסדות אלה;

(7) עובד לשכת שירות התעסוקה;

(8) עובד מפעל, מוסד, קרן או גוף אחר שהממשלה משתתפת בהנהלתו, לרבות חבר מועצה או הנהלה בגופים אלה;

(9) בורר;

(10) נושא משרה או תפקיד על פי חיקוק, בין במינוי, בין בבחירה ובין בהסכם, אף אם איננו אחד מעובדי הציבור המנויים בפסקאות (1) עד (9);

(11) דירקטור מטעם המדינה בחברה ממשלתית, בחברה בת ממשלתית או בחברה מעורבת, כמשמעותו בחוק החברות הממשלתיות, תשל"ה-1975, וכן עובד של חברה

(תיקון מס' 52)

תשנ"ח-1998

(תיקון מס' 39) (תיקון

מס' 2) תשנ"ה-1995

[תשי"ז]

[תשל"ה]

כאמור או אדם המועסק בשירותה;

"פומבי", לענין מעשה –

(1) מקום ציבורי, כשאדם יכול לראות את המעשה מכל מקום שהוא;

(2) מקום שאינו ציבורי, ובלבד שאדם המצוי במקום ציבורי יכול לראות את המעשה;

"פצע" - חתך או דקירה המבתרים או בוקעים כל קרום חיצוני של הגוף, ולענין זה קרום חיצוני הוא כל קרום שאפשר לנגוע בו בלי לבתר או לבקוע כל קרום;

"פרסום" - כתב, דבר דפוס, חומר מחשב, או כל מוצג חזותי אחר וכן כל אמצעי שמיעתי העשויים להעלות מלים או רעיונות, בין לבדם ובין בעזרת אמצעי כלשהו;

"פרסם" –

(1) בדברים שבעל פה - להשמיע מלים בפה או באמצעים אחרים, בהתקלות ציבורית או במקום ציבורי או באופן שאנשים הנמצאים במקום ציבורי יכולים לשמוע אותם, או להשמיען בשידורי רדיו או טלוויזיה הניתנים לציבור, או להפיצן באמצעות מחשב בדרך הזמינה לציבור, או להציען לציבור באמצעות מחשב;

(2) בפרסום שאינו דברים שבעל פה - להפיצו בקרב אנשים או להציגו באופן שאנשים במקום ציבורי יכולים לראותו, או למכרו או להציעו למכירה בכל מקום שהוא, או להפיצו בשידורי טלוויזיה הניתנים לציבור, או להפיצו לציבור באמצעות מחשב בדרך הזמינה לציבור, או להציעו לציבור באמצעות מחשב;

"ציבור" - לרבות כל חלק ממנו העלול להיפגע מהתנהגות שעליה מדובר בהקשרו של מונח

זה;

"קטין" - אדם שטרם מלאו לו 18 שנים.

פרק ו'1: הוראות להתאמת דיני העונשין

90א. בכל מקום בחיקוק שנחקק לפני תחילתו של חוק העונשין (תיקון מס' 39) (חלק מקדמי וחלק כללי), תשנ"ד-1994 (בפרק זה - חוק העונשין תיקון מס' 39), ושבו היסוד הנפשי שבעבירה בא לידי ביטוי במונח –

(1) "זדון" או "מזיד" - יהיה היסוד הנפשי הדרוש להתהוות העבירה - מודעות כאמור בסעיף 20(א) רישה, ולענין תוצאת המעשה הנמנית עם פרטי העבירה - גם פזיזות;

(2) "בכוונה" - מקום שהמונח אינו מתייחס לתוצאת המעשה הנמנית עם פרטי העבירה, יתפרש המונח כמניע שמתוכו נעשה המעשה או כמטרה להשיג יעד כפי שנקבע בעבירה, לפי ההקשר;

(3) "ביודעין" או מונח בעל משמעות דומה - יתפרש המונח כמחשבה פלילית כאמור בסעיף 20(א);

(4) "יש לו יסוד להניח" או ביטוי בעל משמעות דומה - יתפרש הביטוי כאדם שחשד, כאמור בסעיף 20(ג)(1);

(5) "התרשלות" - יתפרש המונח כרשלנות כאמור בסעיף 21.

90ב. בכל מקום בחיקוק שנחקק לפני תחילתו של חוק העונשין תיקון מס' 39, ושבו היסוד הנפשי הנדרש להתהוות העבירה הוא רשלנות, ולאותה עבירה נקבע עונש מאסר העולה על שלוש שנים - יהיה העונש בשל אותה עבירה, מאסר שלוש שנים.

חוק הערבות, תשכ"ז-1967

פרק א': הוראות כלליות

(תיקון מס' 1)
תשנ"ב-1992
מהות הערבות

1. (א) ערבות היא התחייבותו של אדם לקיים חיובו של אדם אחר כלפי שלישי.
- (ב) הערבות יכול שתהיה לחיוב כולו או מקצתו, קיים או עתיד לבוא, מתחדש או מותנה, קצוב או בלתי קצוב.
2. אין ערבות אלא לחיוב בר-תוקף.
3. הערבות נוצרת בהסכם בין הערב לבין הנושה או בהתחייבותו של הערב שהודעה עליה ניתנה לנושה; ואם היתה הערבות על פי צו של רשות - משנמסר כתב הערבות לרשות.
4. (א) אין הערב חב ביותר מחיובו של החייב ולא בחמור ממנו.
- (ב) הערב חב גם בריבית, בהוצאות ובדמי נזק שנתחייב בהם החייב בשל החיוב הנערב, ודינם של כל אלה כדין החיוב הנערב; והוא כשאין כוונה אחרת משתמעת מן הערבות.
- (ג) היה היקף הערבות מוגבל, אין הערב חב אלא בתחום ערבותו.
5. (א) הוקטן החיוב הנערב, על פי הסכם בין החייב לבין הנושה או על פי ויתור של הנושה, מופטר הערב במידה שהופטר החייב.
- (ב) הוגדל החיוב הנערב, על פי הסכם בין החייב לבין הנושה, אין הדבר משנה בחיובו של הערב.
- (ג) חל בחיוב הנערב שינוי אחר, על פי הסכם בין החייב לבין הנושה, משתנה חיובו של הערב לפי השינוי, אולם הברירה בידי הערב –
- (1) למלא ערבותו ללא שינוי, אם ניתן לעשות כן;
- (2) לבטל ערבותו אם השינוי היה שינוי יסודי הפוגע בזכויות הערב.
6. (א) גרם הנושה לאי-מילוי החיוב הנערב, מופטר הערב.
- (ב) גרם הנושה לפקיעת ערובה שניתנה להבטחת החיוב הנערב ונגרם על ידי כך לערב נזק, מופטר הערב כדי סכום הנזק.
7. (א) כל טענה שיש לחייב כלפי הנושה בקשר לחיובו עומדת גם לערב.
- (ב) התיישנה התביעה נגד החייב, מתיישנת גם התביעה נגד הערב, אם לא התיישנה לפני כן.
8. הערב והחייב אחראים כלפי הנושה יחד ולחוד, אולם אין הנושה רשאי לדרוש מן הערב מילוי ערבותו בלי שדרש תחילה מן החייב קיום חיובו, אלא באחת הנסיבות האלה:
- (1) הערב ויתר על הדרישה מן החייב;
- (2) ניתן נגד החייב צו קבלת נכסים או צו פירוק;
- (3) החייב מת או נמצא מחוץ לישראל או שמתן הדרישה כרוך בקשיים מיוחדים.
9. זולת אם ניתנה הערבות שלא בהסכמת החייב, זכאי הערב לחזור על החייב ולהיפרע ממנו מה שנתן למילוי ערבותו, בתוספת הוצאות סבירות שהוציא לרגל הערבות וריבית בשיעור המלא לפי חוק פסיקת ריבית, תשכ"א-1961, מיום מילוי הערבות או מיום ההוצאות.
10. (א) הערב לא יהיה זכאי לחזור על החייב במידה שהוא היה עשוי להיות מופטר על ידי טענה שעמדה לחייב כלפי הנושה בקשר לחיובו והטענה היתה ידועה לערב ולא התגונן בה; ובלבד שזכות הערב לחזור על החייב אינה נפגעת אם עשה כאמור בסעיף 5(ג)(1).
- (ב) הוראות סעיף קטן (א) לא יחולו אם הערב מילא את ערבותו לאחר ששלח לחייב הודעה על כוונתו לעשות כן ונתן לו זמן סביר לפנות לבית המשפט.
11. לערב יהיו, לפני שמילא ערבותו, אותם הסעדים להבטחת זכותו לחזור על החייב הנתונים לנושה להבטחת חוב שטרם הגיע זמן פרעונו.
12. היה החיוב הנערב מובטח גם בשעבוד נכס של החייב, יעבור השעבוד לזכות הערב, לאחר שמילא ערבותו, להבטחת זכותו לחזור על החייב, ועל נותן השעבוד והנושה לעשות, לפי דרישת הערב, את הפעולות הדרושות כדי שכוחה של ההעברה יהיה יפה לכל דבר; והכל במידה שאין הדבר

סייג לערבות

יצירת הערבות

תחומה של הערבות

שינוי בחיוב

הפטור הערב

טענות הגנה

אחריות הערב

זכות הערב לחזור על החייב

סייג לזכות הערב לחזור על החייב

דין הערב לפני שמילא ערבותו

שעבוד נכס של החייב

ריבוי ערבים	פוגע בזכויות הנושה. 13. שנים או יותר שעברו חיוב אחד, אם במאוחד ואם בנפרד, יהיו אחראים יחד ולחוד; ואם היה היקף הערבויות שונה, יהיו אחראים כאמור בתחום הערבות המשותפת; והכל כשאין כוונה אחרת משתמעת מן הערבויות.
ערב בעד ערב	14. נתן אדם לנושה התחייבות למילוי ערבותו של ערב, יהא דין ערבותו של הערב כלפי הנושה כדין חיוב נערב הן לענין היחסים בין אותו אדם לבין הנושה והן לענין היחסים בינו לבין הערב.
ביטול ערבות לחיוב עתיד לבוא	15. (א) ניתנה ערבות לחיוב עתיד לבוא רשאי הערב, כל עוד לא נוצר החיוב הנערב, לבטל ערבותו על ידי מתן הודעה בכתב לנושה, אולם עליו לפצות את הנושה בעד הנזק שנגרם לו עקב הביטול.
התחייבות לשיפוי	(ב) ניתנה ערבות כאמור בהסכמת החייב וביטל הערב ערבותו בלי שנתן לחייב הודעה על כך זמן סביר מראש, על הערב לפצות את החייב בעד הנזק שנגרם לו עקב אי-מתן ההודעה. 16. התחייבות של אדם לשפות נושה בשל אי-קיום חיובו של חייב כלפי הנושה, כשהתחייבות אינה בבחינת ערבות, יחולו עליה סעיפים 3, 9, 11 ו-12, בשינויים המחוייבים לפי הענין. 17. ערבות לחיוב שתקפו פגום רק מבחינת כשרותו או ייצוגו של החייב יראוה כהתחייבות לשיפוי; על התחייבות לשיפוי בשל אי-קיום חיוב כאמור לא יחולו סעיפים 9, 11 ו-12. פרק ב': ערבות של ערב יחיד
ערבות או התחייבות לשיפוי בשל חיוב פגום (תיקון מס' 2) תשנ"ח-1997 תחולה	18. הוראות פרק זה יחולו על ערבות שנתן ערב יחיד לנושה, יהא כינויה אשר יהא, לרבות התחייבות לשיפוי.
(תיקון מס' 2)	19. בפרק זה –
הגדרות	"נושה" – מי שמתן הלוואות הוא במהלך עסקיו הרגיל, אף אם אינו עיסוקו העיקרי; "ערב יחיד" – מי שאינו תאגיד, ולמעט בן זוג של החייב או שותפו של החייב, בין בשותפות רשומה ובין בשותפות שאינה רשומה; היה החייב תאגיד, לא ייחשב כערב יחיד גם מי שהוא בעל ענין בתאגיד; לענין זה, "בעל ענין בתאגיד" – כהגדרת "בעל ענין" בתאגיד, בחוק ניירות ערך, תשכ"ח-1968;
הודעה תשע"ד-2014	"ערב מוגן" – אחד מאלה:
(1) ערב יחיד, שבחווה הערבות בינו לבין הנושה נקוב סכום שאינו עולה על 89,311.66 שקלים חדשים;	(2) ערב יחיד, שבחווה הערבות בינו לבין הנושה נקוב סכום שאינו עולה על 744,263.82 שקלים חדשים, ובלבד שהחיוב הנערב נועד לרכישת זכויות בדירה המיועדת למגורי החייב, ילדיו הבגירים או הוריו.
עדכון סכומים (תיקון מס' 2)	20. (א) הסכומים הנקובים בהגדרה "ערב מוגן" בסעיף 19 יעודכנו ב-1 בינואר וב-1 ביולי של כל שנה (להלן – יום העדכון), לפי שיעור עליית המדד החדש לעומת המדד היסודי; ואולם יום העדכון הראשון יהיה ביום ג' באדר תשנ"ח (1 במרס 1998). (ב) לענין סעיף זה – "מדד" – מדד המחירים לצרכן שמפרסמת הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה; "המדד החדש" – המדד שפורסם לאחרונה לפני יום העדכון; "המדד היסודי" – המדד שפורסם לאחרונה לפני יום העדכון הקודם, ולענין יום העדכון הראשון – המדד שפורסם בחודש יולי 1997.
ערבות בסכום קצוב (תיקון מס' 2)	21. (א) ערב יחיד ערב רק לסכום הנקוב בחווה הערבות ולתוספות כמפורט בסעיף 25. (ב) לא נקוב בחווה הערבות סכום קצוב – פטור ערב יחיד מערבותו.
חובת גילוי (תיקון מס' 2)	22. (א) נושה יגלה לערב יחיד, לפני כריתת חוזה הערבות, את כל הפרטים הבאים, כפי שנקבעו בחווה שבינו לבין החייב: (1) הסכום הנקוב בחווה שבין הנושה לבין החייב (להלן – הקרן); (2) שיעור הריבית השנתי, בחישוב המביא בחשבון ריבית דריבית בהתאם למועד הפרעון;

- (3) תקופת החיוב, סכומי הפרעון של הקרן ושל הריבית ומועדי הפרעון;
 (4) היתה הריבית משתנה - שיעור הריבית בעת כריתת החוזה בהתחשב בריבית דריבית בהתאם למועד הפרעון בעת כריתת החוזה, ודרך השינוי;
 (5) היות הקרן או הריבית צמודות, ובסיס ההצמדה;
 (6) תוספות שנקבעו לפי סעיף 25(א)(4);
 (7) שיעור ריבית בשל איחור בפרעון וכן כל תשלום שיחויב בו החייב בשל אי קיום החיוב הנערב.
 (ב) נושה יגלה לערב יחיד, לפני כריתת חוזה הערבות, בנוסף לפרטים לפי סעיף קטן (א), את הפרטים הבאים:

- (1) היות הערב ערב יחיד או ערב מוגן;
 (2) מספר הערבים וחלקו היחסי של הערב בחיוב;
 (3) היות הערבות ערבות לחיוב קיים או לחיוב המחליף חיוב קיים;
 (4) שיעור הריבית כמשמעותה בסעיף 25(א)(2).
 (ג) גילוי הפרטים המפורטים בסעיף קטן (א)(1), (3) ו-(4), יהא כפי שהם מעודכנים למועד כריתת חוזה הערבות.

(ד) גילוי הפרטים שבסעיף קטן (א) לגבי ערבות לחיוב עתיד לבוא, יהא כפי שהם ידועים לנושה בעת כריתת חוזה הערבות או כפי שניתן לקבוע אותם במועד האמור.

23. (א) לא גילה הנושה לערב יחיד את הפרטים המפורטים –

- (1) בסעיף 22(א)(1) - פטור ערב יחיד מערבותו אם בעת כריתת החוזה היה פער משמעותי בין סכום הערבות לסכום ההלוואה;
 (2) בסעיף 22(א)(2) - ימלא ערב יחיד את ערבותו לפי שיעור הריבית המינימלי המקובל בחוזים מאותו סוג;
 (3) בסעיף 22(א)(4) - ימלא ערב יחיד את ערבותו לפי שיעור הריבית המינימלי המקובל בחוזים מאותו סוג;
 (4) בסעיף 22(א)(3), (5), (6) או (7) ובסעיף 22(ב)(2) - ימלא ערב יחיד את ערבותו לפי אומד דעתו בעת כריתת חוזה הערבות;
 (5) בסעיף 22(ב)(1), (3) או (4) - פטור ערב יחיד מערבותו.

(ב) הוכיח הנושה שערב יחיד ידע פרט מהפרטים הקבועים בסעיף 22, לא יחול סעיף קטן (א) בכל הנוגע לאותו פרט.

24. (א) נושה העומד לחתום על חוזה ערבות עם ערב יחיד, ימסור לו העתק מהחוזה ויתן לו הזדמנות סבירה לעיין בו לפני חתימתו, וכן ימסור לו העתק חתום לאחר החתימה.
 (ב) נושה ימסור לערב יחיד, לפי בקשתו, העתק מהחוזה שבין הנושה לחייב.

25. (א) ערב יחיד ערב, בנוסף לסכום הנקוב בחוזה הערבות, רק לתוספות אלה:

- (1) הפרשי הצמדה וריבית שלא יעלו על המוסכם בין הנושה לבין החייב;
 (2) ריבית בשל איחור בפרעון, ובלבד שלא יעלה שיעורה על ארבע נקודות אחוז מעל הריבית שנקבעה בחוזה שבין הנושה לבין החייב באין איחור בפרעון (להלן - ריבית מקורית); היתה הריבית המקורית ריבית משתנה, ייעשה החישוב על פי אותה ריבית כפי שינוייה מעת לעת, בתוספת שלא תעלה על ארבע נקודות אחוז על שיעור הריבית המקורית;
 (3) הוצאות שקבע בית המשפט או ראש ההוצאה לפועל;
 (4) תוספת שיקבע שר המשפטים בהתייעצות עם נגיד בנק ישראל.

(ב) ערב יחיד יהיה חייב בתוספת המפורטת בסעיף קטן (א)(2) רק עבור התקופה שלאחר תום 15 הימים מיום שקיבל את ההודעה על אי קיום החיוב כאמור בסעיף 26.

26. (א) לא קיים החייב את חיובו, יודיע על כך הנושה לערב יחיד תוך 90 ימים מיום שהיה על החייב לקיים את החיוב; לא הודיע כאמור, יופטר הערב כדי הנזק שנגרם לו בשל כך.

(ב) בהודעה כאמור בסעיף קטן (א), יפרט הנושה את תוכן הוראות סעיף קטן (ד)(2) ו-(3)

תוצאות אי גילוי
(תיקון מס' 2)

מסירת העתק מחוזה
(תיקון מס' 2)

תוספות לסכום
הערבות
(תיקון מס' 2)

הודעה על אי-קיום
(תיקון מס' 2)
תשנ"ח-1997

(ג) שר המשפטים רשאי, בהתייעצות עם נגיד בנק ישראל, לקבוע סוג וסכום של חיובים שלגביהם פטור הנושה מלהודיע לערב על אי-קיום החיוב כאמור בסעיף קטן (א).

(ד) (1) ביקש נושה להעמיד לפרעון מוקדם הלוואה לפרעון בתשלומים, בשל איחור בפרעון, יודיע על כך לערב יחיד לפחות 15 ימים מראש; לא הודיע הנושה כאמור, לא יהיה הערב היחיד חייב בפרעון המוקדם;

(2) הודיע הערב היחיד על רצונו לפרוע את ההלוואה בתשלומים, רשאי הוא לפרוע את ההלוואה בהתאם לתנאי ההלוואה ולתנאי פריסת התשלומים כפי שנקבעו בחוזה שבין הנושה לחייב, וזאת מבלי לגרוע מזכויותיו כערב מוגן;

(3) לא הודיע הערב היחיד על רצונו לפרוע את ההלוואה כאמור בפסקה (2) תוך 15 ימים מיום שקיבל את ההודעה של הנושה כאמור בפסקה (1), יהיה הנושה רשאי להעמיד את ההלוואה לפרעון מוקדם.

(ה) הודעה של נושה לפי סעיפים קטנים (א) ו-(ד) (1) תישלח בדואר רשום לפי המען שמסר הערב לנושה; דרך מסירת הודעה של ערב יחיד לפי סעיף קטן (ד) (2) תיקבע בתקנות.

27. (א) לא תוגש תובענה נגד ערב מוגן אלא לאחר שנתקיימו שניים אלה:

(1) ניתן פסק דין נגד החייב;

(2) רשם ההוצאה לפועל אישר שעל מנת להיפרע מהחייב, ננקטו כל הליכי ההוצאה לפועל, לרבות הליכים למימוש משכנתה על דירת מגורים או למימוש משכון על זכויותיו בדירת מגורים והכל כשהם סבירים בנסיבות הענין.

(ב) על אף הוראות סעיף קטן (א), ניתן להגיש תובענה נגד ערב מוגן למילוי ערבותו אם התקיים אחד משני הסייגים הבאים:

(1) החייב נפטר, הוכרז פסול דין, ניתן נגדו צו כינוס נכסים או יצא מן הארץ לצמיתות; היה החיוב מובטח במשכנתה או במשכון, לא יחול סייג זה אלא אם כן קבע בית המשפט או ראש ההוצאה לפועל, לפי הענין, שנעשו מאמצים סבירים לאיתור החייב או למימוש המשכנתה או המשכון;

(2) היה החייב תאגיד – ניתן נגדו צו כינוס נכסים או צו פירוק.

(ג) הוגשה תובענה נגד חייב, ימסור הנושה הודעה לכל ערב מוגן, והוא יהיה רשאי להצטרף להליך.

(ד) לענין סעיף זה, "הגשת תובענה" – לרבות דרישה לתשלום החוב, כולו או מקצתו, קיזוז, או מימוש כל סעד שיש לנושה כלפי הערב המוגן.

28. מילא ערב מוגן את ערבותו, כולה או מקצתה, יהא דינו כדין הנושה לענין הליכי גביית החוב מאת החייב שבהם פתח הנושה, והוא יהיה רשאי להמשיך בהליכים אלה.

29. (א) ערבים מוגנים יהיו חייבים כלפי הנושה בחלקים שווים.

(ב) היו לאותו חיוב גם ערבים שאינם ערבים מוגנים, יחושב חלקו של כל ערב מוגן לפי מספרם של כלל הערבים.

(ג) היה הסכום הנקוב בחוזה הערבות של ערב מוגן נמוך מחלקו לפי סעיפים קטנים (א) או (ב), לא יהא אותו ערב חב מעבר לסכום הנקוב בחוזה ערבותו; אין בהוראה זו כדי להשפיע על חלקם של יתר הערבים.

30. אין בהוראות פרק זה כדי לגרוע מהוראות סעיף 4(א).

31. הוראות פרק זה יחולו על אף האמור בסעיף 57 לפקודת השטרות.

32. על אף האמור בכל דין, בערבות לפי פרק זה, התניה על הוראות הפרק ועל סעיפים 5, 6, 7, 11 ו-12 שאינה לטובת ערב יחיד בטלה.

פרק ג': הוראות שונות

33. חוק זה בא להוסיף על כל דין אחר ולא לגרוע ממנו.

תובענה מהחייב
תחילה

(תיקון מס' 2)
(תיקון מס' 3)
תשע"ה-2015

חזרה אל החייב
(תיקון מס' 2)

ריבוי ערבים
(תיקון מס' 2)

תחום ערבותו של
ערב יחיד

(תיקון מס' 2)
עדיפות
(תיקון מס' 2)

אי התנאה
(תיקון מס' 2)

(תיקון מס' 2)
תשנ"ח-1997
שמירת דינים
(תיקון מס' 2)

34. שר המשפטים ממונה על ביצועו של חוק זה והוא רשאי, באישור ועדת החוקה חוק ומשפט של הכנסת, להתקין תקנות בכל הנוגע לביצועו, ובין השאר –

- (1) לקבוע פרטים נוספים שעל הנושה לגלות לערב יחיד;
- (2) לקבוע את דרכי הגילוי של פרטים שהנושה חייב לגלותם לערב יחיד לפי סעיף 22;
- (3) לקבוע את דרך הצגת המידע האמור בסעיף 22(א)(3);
- (4) לקבוע את התוספות שערב יחיד ערב להן לפי סעיף 25(א)(4);
- (5) לקבוע פטור מהודעה לפי סעיף 26(ג);
- (6) לקבוע הליכים למשך גביית חוב לפי סעיף 28.

יעקב ש' שפירא
שר המשפטים

לוי אשכול
ראש הממשלה

שניאור זלמן שזר
נשיא המדינה

חוק פיצויים לנפגעי תאונות דרכים, התשל"ה-1975

(סעיפים נבחרים)

פרק א': פרשנות

1. בחוק זה –

"תאונת דרכים" - מאורע שבו נגרם לאדם נזק גוף עקב שימוש ברכב מנועי למטרות תחבורה; יראו כתאונת דרכים גם מאורע שאירע עקב התפוצצות או התלקחות של הרכב, שנגרמו בשל רכיב של הרכב או בשל חומר אחר שהם חיוניים לכושר נסיעתו, אף אם אירעו על-ידי גורם שמחוץ לרכב, וכן מאורע שנגרם עקב פגיעה ברכב שחנה במקום שאסור לחנות בו או מאורע שנגרם עקב ניצול הכוח המיכני של הרכב, ובלבד שבעת השימוש כאמור לא שינה הרכב את ייעודו המקורי; ואולם לא יראו כתאונת דרכים מאורע שאירע כתוצאה ממעשה שנעשה במתכוון כדי לגרום נזק לגופו או לרכושו של אותו אדם, והנזק נגרם על ידי המעשה עצמו ולא על ידי השפעתו של המעשה על השימוש ברכב המנועי;

הגדרות

(תיקון מס' 8)

"נזק גוף" - מוות, מחלה, פגיעה או ליקוי גופני, נפשי או שכלי לרבות פגיעה בהתקן הדרוש לתפקוד אחד מאברי הגוף שהיה מחובר לגוף הנפגע בעת אירוע תאונת הדרכים;

(תיקון מס' 5)

"שימוש ברכב מנועי" - נסיעה ברכב, כניסה לתוכו או ירידה ממנו, החנייתו, דחיפתו או גריירתו, טיפול-דרך או תיקון-דרך ברכב, שנעשה בידי המשתמש בו או בידי אדם אחר שלא במסגרת עבודתו, לרבות הידרדרות או התהפכות של הרכב או התנתקות או נפילה של חלק מהרכב או מטענו תוך כדי נסיעה וכן הינתקות או נפילה כאמור מרכב עומד או חונה, שלא תוך כדי טיפולו של אדם ברכב במסגרת עבודתו ולמעט טעינתו של מטען או פריקתו, כשהרכב עומד;

(תיקון מס' 8)

"נפגע" - אדם שנגרם לו נזק גוף בתאונת דרכים, למעט אם נגרם מפגיעת איבה כמשמעותה בחוק התגמולים לנפגעי פעולות איבה, תש"ל-1970;

(תיקון מס' 8)

"פקודת הביטוח" - פקודת ביטוח רכב מנועי (סיכוני צד שלישי) [נוסח חדש], תש"ל-1970; "מבטח" - כמשמעו בפקודת הביטוח, לרבות מי שפטור מחובת ביטוח לפי סעיפים 4 עד 6 לפקודת הביטוח;

"רכב מנועי" או "רכב" - רכב הנע בכוח מיכני על פני הקרקע ועיקר יעודו לשמש לתחבורה יבשתית, לרבות רכבת, טרקטור, מכונה ניידת הכשירה לנוע בכוח מיכני בכביש ורכב נגרר או נתמך על ידי רכב מנועי, ולמעט כסא גלגלים, עגלת נכים ומדרגות נעות;

(תיקון מס' 4)

"ישראלי" - אדם הרשום במרשם האוכלוסין המתנהל לפי חוק מרשם האוכלוסין, תשכ"ה-1965, וכן מי שבידו אשרה לישיבת ארצי לפי חוק הכניסה לישראל, תשי"ב-1952;

(תיקון מס' 10)
תשנ"ה-1994

"האזור", "ההסכם", "שטחי האחריות הפלסטינית", "מבטח מהאזור" ו"מבטח משטחי האחריות האזורית הפלסטינית" - כהגדרתם בפקודת הביטוח.

"האזורים" - כמשמעותם בחוק יישום חוזה השלום בין מדינת ישראל לבין הממלכה הירדנית ההאשמית, תשנ"ה-1995;

(תיקון מס' 11)
תשנ"ה-1995

"נוסע יוצא", "נוסע נכנס", "עובד" ו-"שדה התעופה" - (פקעה).

(תיקון מס' 14)

פרק ב': אחריות

סימן א': פיצויים על נזקי גוף

(תיקון מס' 7)

2. (א) המשתמש ברכב מנועי (להלן - הנוהג) חייב לפצות את הנפגע על נזק גוף שנגרם לו בתאונת דרכים שבה מעורב הרכב.

אחריות נוהג ברכב

(1א) הנוהג ברכב ישראלי חייב לפצות נפגע שהוא ישראלי או תייר חוץ, על נזק גוף שנגרם לו בתאונת דרכים שבה מעורב הרכב אף אם התאונה אירעה באזור או בשטחי האחריות האזורית הפלסטינית או באזורים ויראו את התאונה כאילו אירעה בישראל;

(תיקון מס' 10)
תשנ"ה-1994

(תיקון מס' 11)
תשנ"ה-1995

(תיקון מס' 12)
תשנ"ה-1995

(תיקון מס' 14)

לענין סעיף זה –

"תייר חוץ" - כמשמעותו בחוק שירותי תיירות, תשל"ו-1976, למעט תושב האזור או תושב שטחי האחריות האזרחית הפלסטינית ובלבד שהוא נפגע במהלך סיור כמשמעותו בחוק האמור;
"רכב ישראלי" - רכב הרשום בישראל או החייב ברישום בישראל לפי כל דין, או רכב שאינו חייב ברישום שבעליו הוא ישראלי.

(2א) (פקע).

(תיקון מס' 14)
תשנ"ח-1997

(ב) היה השימוש ברכב על פי התר מאת בעל הרכב או המחזיק בו, תחול האחריות גם על מי שהתיר את השימוש.

(1) (ב) על אף הוראות סעיפים קטנים (א), (א1) ו-(ב), חובתו של הנוהג, וכן של מי שהתיר את השימוש ברכב כאמור בסעיף קטן (ב), לפצות את הנפגע, לא תחול לגבי נפגע שהוא תושב כהגדרתו בחוק ביטוח בריאות ממלכתי, התשנ"ד-1994 (להלן – חוק ביטוח בריאות ממלכתי), בשל שירותי בריאות הכלולים בתוספת השניה או בצו לפי סעיף 8(ז) לחוק האמור, ובלבד שהנפגע זכאי להם לפי אותו חוק;

(תיקון מס' 23)
תשס"ט-2009

(2) אין באמור בפסקה (1), כדי לגרוע מהחובה לפצות נפגע שהוא תושב בתקופת המתנה לפי סעיף 58 לחוק ביטוח בריאות ממלכתי, חייל שחוק ביטוח בריאות ממלכתי אינו חל עליו לפי סעיף 55 לחוק האמור, או מי שזכאי בשל הפגיעה לגמלה לפי פרק ה' לחוק הביטוח הלאומי [נוסח משולב], התשנ"ה-1995.

(ג) האחריות היא מוחלטת ומלאה, ואין נפקא מינה אם היה או לא היה אשם מצד הנוהג ואם היה או לא היה אשם או אשם תורם של אחרים.

3. (א) בתאונת דרכים שבה היו מעורבים מספר כלי רכב, תחול על כל נוהג האחריות לנזקי הגוף של מי שנסע בכלי הרכב שלו.

תאונה שבה מעורבים
מספר כלי רכב

(ב) נפגע אדם מחוץ לכלי הרכב בתאונת דרכים שבה היו מעורבים מספר כלי רכב, יהיו הנוהגים חייבים כלפיו יחד ולחוד; בינם לבין עצמם ישאו בנטל החיוב בחלקים שווים. לענין חלוקת החבות בין הנוהגים לפי סעיף קטן זה, רואים כלי רכב כמעורב בתאונת דרכים אם בעת התאונה היה מגע בינו לבין כלי רכב אחר או בינו לבין הנפגע.

(תיקון מס' 5)

(ג) אירעה תאונת דרכים שבה היו מעורבים אופנוע אחד או יותר ורכב אחר אחד או יותר שאינו אופנוע, ישלמו המבטחים של הרכב האחר למבטחים של האופנוע, 75% מהפיצויים על נזקי גוף שהמבטחים של האופנוע חייבים בתשלומם עקב התאונה, למעט חבות לפי סעיף קטן (ב); המבטחים של הרכב האחר יהיו חייבים יחד ולחוד כלפי המבטחים של האופנוע, ובינם לבין עצמם ישאו בנטל החיוב בחלקים שווים; לענין חלוקת החבות בין הנוהגים לפי סעיף קטן זה, יחולו הוראות הסיפה של סעיף קטן (ב); בסעיף קטן זה –

(תיקון מס' 20)
תשס"ח-2008

"אופנוע" – רכב מנועי בעל שני גלגלים המורכבים זה אחרי זה, בין אם חובר אליו רכב צדי ובין אם לאו, ולרבות קטנוע ותלת-אופנוע;

"תלת-אופנוע" – רכב מנועי הנע על שלושה גלגלים ואשר סווג כרישיונו כתלת-אופנוע או תלת-קטנוע ובלבד שמשקלו העצמי אינו עולה על 400 ק"ג.

(ד) שר האוצר, רשאי, בצו, באישור ועדת הכלכלה של הכנסת, לשנות את יחס חלוקת החבות כאמור ברישאה של סעיף קטן (ג), ובלבד שחלפו שנתיים ממועד התחילה של הסעיף הקטן האמור.

(תיקון מס' 20)
תשס"ח-2008

4. (א) על זכותו של נפגע לפיצוי על נזק גוף יחולו הוראות סעיפים 19 עד 22, 76 עד 83, 86, 88 ו-89 לפקודת הנזיקין [נוסח חדש] (להלן – פקודת הנזיקין), ואולם –

תרופה על נזק גוף

(1) בחישוב הפיצויים בשל אבדן השתכרות ואבדן כושר השתכרות לא תובא בחשבון הכנסה העולה על שילוש השכר הממוצע במשק (להלן – הכנסה מרבית); היה שיעור אבדן השתכרותו ואבדן כושר השתכרותו של הנפגע פחות ממאה אחוזים, תופחת גם הכנסה המרבית שתובא בחשבון בחישוב הפיצויים, בשיעור שבו פחת ממאה אחוזים; לענין פסקה זו, "השכר הממוצע במשק" – השכר הממוצע במשק לפי נתוני הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה או השכר הממוצע כמשמעותו בחוק הביטוח הלאומי [נוסח משולב], תשכ"ח-1968, כפי שהם ביום ד' בניסן התש"ף (29 במרס 2020), הכל לפי הגבוה יותר.

(תיקון מס' 5)
תשס"ה-1985

(תיקון מס' 27 –
הוראת שעה)
חוקת-ע-מכר

(2) היו הפיצויים האמורים פטורים ממס הכנסה יחושבו הפסדי הנפגע לענין פיצויים

(תיקון מס' 5)

אלה לפי הכנסתו לאחר ניכוי מס הכנסה החל עליה בעת קביעתם, ובלבד שההפחתה בשל ניכוי המס כאמור לא תעלה על 25 אחוזים מן ההכנסה שלפיה יחושבו פיצויים אלה.

(3) הפיצויים בשל הנזק שאינו נזק ממון לא יעלו על מאה אלף לירות; שר המשפטים, בהתייעצות עם שר האוצר ובאישור ועדת החוקה חוק ומשפט של הכנסת, רשאי להגדיל סכום זה.

(ב) הסכום המקסימלי לפי סעיף קטן (א)(3) יהיה צמוד למדד המחירים לצרכן מיום תחילת חוק זה או מיום הגדלת הסכום, לפי הענין; שר המשפטים רשאי, באישור ועדת החוקה חוק ומשפט של הכנסת, לקבוע בתקנות מבחנים לחישוב הפיצויים האמורים באותה פסקה.

(תיקון מס' 7)
תשמ"ט-1989

(ג) בית המשפט רשאי ליתן פסק דין על דרך הפשרה לענין זכותו של נפגע לפיצוי לפי חוק זה, אם בעלי הדין הסכימו לתת לבית המשפט סמכות כאמור; פסק הדין יהיה ניתן לערעור ככל פסק דין אחר.

(תיקון מס' 5)

סימן ב': תשלומים תכופים

(תיקון מס' 7)
תשמ"ט-1989

5. (א) בפרק זה:

תשלום תכופ

"תלויים" – מי שזכאי לפיצויים לפי סעיף 78 לפקודת הנזיקין.

(תיקון מס' 7)

"דרישה" – כפי שנקבע בתקנות.

(ב) מי שחייב בפיצויים לפי חוק זה ישלם, כחלק מהם, לנפגע או למי מהתלויים בו, תוך 60 ימים מקבלת דרישתו בכתב –

(1) הוצאות שהוציא הנפגע לצרכי ריפוי, לרבות הוצאות אישפוז בבית חולים;

(2) תשלומים חדשיים שיהיה בהם כדי לספק, עד להחלטה הסופית בענין הפיצויים, את צרכי ריפוי של הנפגע וסיעודו ואת צרכי מחייתו ומחיית בני משפחתו שפרנסתם עליו או את צרכי מחייתם של התלויים בו, לפי הענין; התשלומים לצרכי מחיה ייקבעו תוך התחשבות בהכנסתו של הנפגע עובר לתאונת הדרכים, ובלבד שאם הכנסתו עלתה על ההכנסה המרבית תילקח בחשבון ההכנסה המרבית בלבד.

(ג) הוראות סעיף זה יחולו גם על מבטח שביטח חבות לפי חוק זה, לרבות ביטוח כאמור בסעיף 3(א)(2) ובסעיף 3(ד) לפקודת הביטוח.

(תיקון מס' 10)
תשנ"ה-1994

(ד) תשלום לפי פסקאות (1) או (2) של סעיף קטן (ב) ייקרא להלן "תשלום תכופ".

(ה) (1) חובת התשלום לפי סעיף קטן (ב)(1) לא תחול לגבי נפגע שהוא תושב כהגדרתו בחוק ביטוח בריאות ממלכתי, לגבי הוצאות בשל שירותי בריאות הכלולים בתוספת השניה או בצו לפי סעיף 8(ז) לחוק ביטוח בריאות ממלכתי, ובלבד שהנפגע זכאי להם לפי אותו חוק;

(תיקון מס' 23)
תשס"ט-2009

(2) אין באמור בפסקה (1), כדי לגרוע מחובת התשלום כאמור לגבי נפגע שהוא תושב בתקופת המתנה לפי סעיף 58 לחוק ביטוח בריאות ממלכתי, חייל שחוק ביטוח בריאות ממלכתי אינו חל עליו לפי סעיף 55 לחוק האמור, או מי שזכאי בשל הפגיעה לגמלה לפי פרק ה' לחוק הביטוח הלאומי [נוסח משולב], התשנ"ה-1995.

5א. (א) עברו 60 ימים מיום שהוגשה לחייב דרישה לתשלום לפי סעיף 5 והדורש לא קיבלו, רשאי הוא להגיש לבית המשפט בקשה לתשלום תכופ, אף בנפרד מהתביעה ליתר הפיצויים בשל אותה תאונת דרכים (להלן - התביעה העיקרית).

בקשה לתשלום תכופ
לבית המשפט

(תיקון מס' 7)

(ב) על אף האמור בחוק בתי המשפט [נוסח משולב], תשמ"ד-1984, תוגש בקשה לתשלום תכופ לבית משפט השלום שיש לו סמכות מקומית לדון בענין, אולם אם הוגשה כבר התביעה העיקרית לבית משפט שלום פלוני או לבית משפט מחוזי, תוגש לאותו בית משפט גם הבקשה לתשלום תכופ.

5ב. (א) סבר בית המשפט כי לכאורה זכאי המבקש לפיצויים לפי חוק זה, רשאי הוא להחליט שישולם לו תשלום תכופ; בהחלטה כאמור יקבע בית המשפט את המועד האחרון להגשת התביעה העיקרית (להלן - המועד האחרון), אולם אין בקביעה כאמור כדי לפגוע בהוראות סעיף 5 לחוק ההתיישנות, תשי"ח-1958.

החלטת בית-המשפט

(תיקון מס' 7)

(ב) לא הגיש המבקש את התביעה העיקרית עד המועד האחרון, יופסק התשלום התכופ

מאותו מועד; הגיש המבקש את התביעה העיקרית וביטלה לאחר מכן, יופסק התשלום תכופ מיום ביטול התביעה.

5ג. החלטת בית המשפט בבקשה לתשלום תכופ לא תהווה מעשה בית דין לגבי התביעה העיקרית.

החלטה בבקשה אינה מעשה בית דין

(תיקון מס' 7)
תשמ"ט-1989
ריבית פיגורים

5ד. חייב שלא שילם תשלום תכופ על-פי דרישה במועד, ישלם על הסכום שהושהה תוספת הפרשי הצמדה וריבית צמודה בשיעור של 12% לשנה, שיחושבו החל במועד האמור עד יום התשלום בפועל, זולת אם מצא בית-המשפט נסיבות המצדיקות שיעור ריבית נמוך מזה.

(תיקון מס' 7)
תשמ"ט-1989

בסעיף זה –

– "מועד"

(1) לענין סעיף 5(ב)(1) - 60 ימים מקבלת הדרישה;

(2) לענין סעיף 5(ב)(2) - היום שקבע בית המשפט כמועד התשלום החודשי;

"הפרשי הצמדה" - כהגדרתם בחוק פסיקת ריבית והצמדה, תשכ"א-1961.

5ה. (א) נתן בית המשפט החלטה בבקשה לתשלום תכופ, לא ייזקק לבקשה נוספת לתשלום תכופ או לבקשה בדבר שינויה של ההחלטה הקודמת, אלא אם כן עברו ששה חדשים מיום שניתנה ההחלטה הקודמת והנסיבות השתנו במידה המצדיקה מתן החלטה חדשה; בקשה להחלטה נוספת או בקשה לשינוי החלטה קודמת שיש להגישה לבית משפט שלום תוגש לאותו בית משפט שבו הוגשה הבקשה הקודמת.

סייגים לענין בקשה

(תיקון מס' 7)

(ב) לא יפסוק בית המשפט תשלום תכופ בעד תקופה העולה על שנתיים מיום קרות תאונת הדרכים שבגינה הוגשה הבקשה לתשלום תכופ.

(ג) בית המשפט רשאי, מטעמים שיירשמו, לשנות את התקופות הקבועות בסעיפים קטנים (א) ו-(ב).

5ו. שר המשפטים רשאי לקבוע בתקנות –

תקנות

(1) סדר דין מיוחד בבקשה לתשלום תכופ;

(2) הגדרות של "צרכי מחייה" ו"צרכי סיעוד" לענין סעיף 5(ב)(2).

5ז. (א) בנסיבות האמורות בסעיף 5ב(ב), וכן אם נדחתה התביעה העיקרית לאחר שהנתבע כבר שילם לתובע תשלום תכופ, יהא הנתבע זכאי להחזר התשלום מאת אחד מאלה:

זכות חזרה
בתשלום תכופ

(1) התובע;

(2) מי שאחראי לנזק לפי כל דין;

(3) הקרן כמשמעותה בפרק ג' (להלן – הקרן);

הוא הדין לענין סכום ששילם הנתבע לתובע כתשלום תכופ, והעולה על הסכום שנפסק לטובתו בתביעה העיקרית.

(ב) שילמה הקרן לתובע תשלום תכופ כאמור בסעיף קטן (א) או החזירה תשלום כאמור לנתבע, תהא לה זכות חזרה על התובע או על מי שאחראי לנזק לפי כל דין, וחבותם כלפיה על פי חוק זה תהא ביחד ולחוד; לענין תקופת ההתישנות בתביעות לפי סעיף קטן זה, יראו את היום שבו שולם או הוחזר תשלום כאמור כיום שבו נולדה עילת התובענה.

(ג) החזירה הקרן לנתבע תשלום לפי סעיף קטן (א), חייב הנתבע להושיט לה כל עזרה שתבקש ולנקוט כל פעולה סבירה כדי לסייע לה במימוש זכותה לפי סעיף קטן (ב), ולא יעשה כל פעולה העלולה לפגוע בזכות האמורה או למנוע בעד מימושה.

(ד) כספים שיש להחזירם לפי סעיף קטן (א) ו-(ב) יוחזרו בצירוף הפרשי הצמדה וריבית כמשמעותם בחוק פסיקת ריבית והצמדה, תשכ"א-1961.

סימן ג': שונות

6. שר המשפטים רשאי, באישור ועדת החוקה חוק ומשפט של הכנסת, לקבוע בתקנות –

תשלומים
עיתיים

(1) סמכות בית המשפט לפסוק, שהפיצויים בשל הפסד כושר השתכרות והוצאות מתמשכות, כולם או מקצתם, ישולמו בתשלומים עיתיים שיהיו צמודים למדד המחירים לצרכן;

(2) מקרים שבהם רשאי הנפגע לבקש הגדלת התשלומים שנפסקו;

(3) זכותם של תלויים בנפגע שנפטר לאחר שנפסקו לו תשלומים עיתיים.

6א. (א) שר המשפטים רשאי לקבוע בתקנות, באישור ועדת החוק חוק ומשפט של הכנסת, הוראות בדבר מינוי מומחה אשר יחוזה דעתו בענין הנכות הרפואית של נפגע, או בכל נושא רפואי אחר, לרבות דרכי שיקומו של הנפגע, ובדבר סמכויותיו וחובותיו של המומחה.

מומחה רפואי

(ב) מונה מומחה כאמור בסעיף קטן (א), יחולו הוראות אלה:

(1) בעלי דין יהיו רשאים להזמין את המומחה לבית-המשפט לחקירה, אולם לא יהיו רשאים להביא עדות נוספת של מומחה לענין הנדון אלא ברשות בית המשפט מטעמים מיוחדים שיירשמו;

(2) כל צד יהיה רשאי להפנות אל המומחה, בכתב, שאלות הבהרה לחוות הדעת שנתן;

(3) בית המשפט יקבע את שכרו של המומחה, והוא ישולם בידי בעלי הדין או אחד מהם, כפי שיוורה בית המשפט.

6ב. נקבעה על פי כל דין דרגת נכות לנפגע בשל הפגיעה שנגרמה לו באותה תאונת דרכים, לפני שמיעת הראיות בתביעה לפי חוק זה, תחייב קביעה זאת גם לצורך התביעה על פי חוק זה; ואולם בית המשפט יהיה רשאי להתיר לבעל דין בתביעה לפי חוק זה, להביא ראיות לסתור את הקביעה האמורה, אם שוכנע שמן הצדק להתיר זאת מטעמים מיוחדים שיירשמו.

קביעת דרגת נכות לפי חוק אחר

7. נפגעים אלה אינם זכאים לפיצויים לפי חוק זה:

הגבלת זכאותם של נפגעים

(1) מי שגרם לתאונה במתכוון;

(2) מי שנהג ברכב תוך הפרת החוק לתיקון דיני העונשין (שימוש ברכב ללא רשות), תשכ"ד-1964, וכן מי שהיה מצוי ברכב ביודעו שהנוהגים בו כאמור;

(3) מי שנהג ברכב כשאינו לו רשיון לנהוג בו, למעט רשיון שפקע מחמת אי תשלום אגרה או מחמת הגבלה שהוטלה לפי פרק ו' לחוק ההוצאה לפועל, התשכ"ז-1967;

(4) מי שהרכב שימש לו, או סייע בידו, לביצוע פשע.

(5) מי שנהג ברכב ללא ביטוח לפי פקודת הביטוח, או כשהביטוח שהיה לו לא כיסה את שימוש ברכב;

(6) בעל הרכב או המחזיק בו, שהתיר לאחר לנהוג ברכב כשאינו לו ביטוח לפי פקודת הביטוח או כשהביטוח שיש לו אינו מכסה את החבות הנדונה ונפגע בתאונת דרכים שאירעה באותה נהיגה, בין בהיותו ברכב ובין מחוצה לו.

זכאותו של נוהג בהיתר לתבוע פיצויים

7א. על אף האמור בסעיף 7(5), מי שנפגע כשנהג ברכב בהיתר מאת בעליו או מאת המחזיק בו, ללא ביטוח לפי פקודת הביטוח, או כשהביטוח אינו מכסה את שימוש ברכב, והוא לא ידע על כך ובנסיבות הענין גם לא היה סביר שיידע, יהא זכאי לתבוע פיצויים מן הקרן כפי שזכאי לכך נפגע לפי סעיף 12(ב).

7ב. תלויים בנפגע יהיו זכאים לתבוע פיצויים לפי חוק זה גם אם הנפגע עצמו לא היה זכאי לכך לפי סעיף 7, ואם היו תלויים במי שנפגע כשנהג ללא ביטוח לפי פקודת הביטוח או כשהביטוח אינו מכסה את החבות הנדונה, יהיו זכאים לתבוע כאמור מן הקרן.

זכאותם של תלויים לתבוע פיצויים

8. (א) מי שתאונת דרכים מקנה לו עילת תביעה על פי חוק זה, לרבות תביעה על פי ביטוח כאמור בסעיף 3(א) ובסעיף 3(ד) לפקודת הביטוח, לא תהיה לו עילת תביעה על פי פקודת הנזיקין בשל נזק גוף, זולת אם נפגע בתאונה שנגרמה על ידי אדם אחר במתכוון.

ייחוד העילה

(ב) מי שאלמלא הוראות סעיף 22(ב), היתה תאונת דרכים מקנה לו עילת תביעה כאמור בסעיף קטן (א), דינו לענין הוראות סעיף זה, כדין מי שיש לו עילת תביעה על פי חוק זה.

(ג) אין בהוראת סעיף קטן (א) כדי לגרוע מתביעה על פי פקודת הנזיקין של מי שאין לו עילת תביעה על פי חוק זה.

9. (א) מי ששילם פיצויים המגיעים לפי חוק זה לא תהא לו זכות חזרה על אדם אחר החייב בפיצויים לפי חוק זה זולת הזכות לחזור על אחד מאלה:

זכות חזרה

(1) מי שאינו זכאי לפיצויים כאמור בסעיף 7;

(2) מי שאין לו ביטוח לפי פקודת הביטוח או שהביטוח שיש לו אינו מכסה את החבות הנדונה, למעט מי שהיה לו ביטוח שנתי שתקפו פג תוך 30 יום לפני התאונה.

- (3) בעל הרכב או המחזיק בו כאמור בסעיף 7א.
- (ב) חבותו של מי שחוזרים עליו לפי סעיף קטן (א), תהיה לפי פקודת הנזיקין.
- (ג) אין בהוראות סעיף זה כדי לפגוע בזכות החזרה של מעורבים בתאונה לפי סעיף 3(ב) בינם לבין עצמם.
- פרק ג': קרן לפיצוי נפגעי תאונות דרכים

10. מוקמת בזה קרן לפיצוי נפגעי תאונות דרכים.

הקמת הקרן